

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΘΕΜΑ: Διαβούλευση για το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πρωτογενούς Τομέα και το «Καλάθι των Αγροτικών Προϊόντων»

Από το γραφείο του Αντιπεριφερειάρχη Πρωτογενούς Τομέα κ. Σταμ Καπελήρη ανακοινώνεται ότι:

Στα πλαίσια κατάρτισης τόσο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Πρωτογενή Τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας όσο και της επιλογής των προϊόντων που θα αποτελέσουν το «καλάθι των αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας», ο Αντιπεριφερειάρχης του Πρωτογενή Τομέα κ. Στ. Καπελήρης απέστειλε σχετικό κείμενο εργασίας για διαβούλευση, προς όλους τους φορείς της Περιφέρειας.

Στο κείμενο εργασίας καταγράφεται η υφιστάμενη κατάσταση του Πρωτογενή Τομέα της Περιφέρειάς μας, καθώς και συγκριτικά στοιχεία για την παγκόσμια, ευρωπαϊκή και ελληνική παραγωγή.

Επίσης για κάθε αγροτική δραστηριότητα παρατίθενται οι γενικοί και ειδικοί στόχοι, τα μέτρα – παρεμβάσεις και τα χρηματοδοτικά μέσα που απαιτούνται για την ανάπτυξή της.

Παρακαλείται κάθε ενδιαφερόμενος, λόγω της σπουδαιότητας που παρουσιάζει ο αγροτικός τομέας για την Περιφέρειά μας και προκειμένου να διεξαχθεί ουσιαστικός και εποικοδομητικός διάλογος με σκοπό τη χάραξη Περιφερειακής Αγροτικής Πολιτικής, να μας στείλει τις παρατηρήσεις του επί του κειμένου καθώς και προτάσεις σε μέτρα και έργα υποδομών που απαιτούνται για τη βελτίωση και ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα.

Οι παρατηρήσεις και προτάσεις θα πρέπει να σταλούν το αργότερο μέχρι 16 Σεπτεμβρίου 2011 στο email: s.kapeleris@pste.gov.gr.

Ακολουθεί το Κείμενο Εργασίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΣΤΑΜΑΤΗ ΚΑΠΕΛΕΡΗ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΠΡΩΤΟΓΕΝΗ ΤΟΜΕΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΓΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

ΛΑΜΙΑ 29 / 08 / 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΕΝΟΤΗΤΑ Α'	5
ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	8
ΣΙΤΗΡΑ	10
ΒΑΜΒΑΚΙ	15
ΛΑΧΑΝΙΚΑ – ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ.....	18
ΞΗΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ.....	24
ΑΚΤΙΝΙΔΙΟ	27
ΠΥΡΗΝΟΚΑΡΠΑ	28
ΑΜΠΕΛΙ - ΟΙΝΟΣ.....	34
ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ.....	40
ΟΣΠΡΙΑ.....	44
ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΦΥΤΑ	47
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΖΩΪΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	51
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΙΑΣ.....	52
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΟΟΤΡΟΦΙΑΣ.....	58
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΧΟΙΡΟΤΡΟΦΙΑΣ.....	61
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ.....	64
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ.....	69
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΑΛΙΕΙΑΣ/ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ.....	72
ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ.....	76
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ	79

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο αγροτικός τομέας αποτελεί βασική πηγή εισοδήματος και απασχόλησης για μεγάλο μέρος του πληθυσμού της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και καθοριστικό παράγοντα για τη διατήρηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής των περιοχών της, παρά τη συνεχή φθίνουσα πορεία του.

Τα τελευταία χρόνια, σημαντικές εξελίξεις έχουν επιφέρει αλλαγές στον τρόπο και το κόστος παραγωγής, και ιδιαίτερα στη βιωσιμότητα ορισμένων κλάδων τόσο σε Περιφερειακό όσο και σε Εθνικό αλλά και παγκόσμιο επίπεδο. Οι συνεχείς αλλαγές στον τρόπο άσκησης της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.), η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) προς την Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, οι αναδιαρθρώσεις στην αλυσίδα παραγωγής και εμπορίας τροφίμων με την παρουσία ισχυρών πολυεθνικών εταιρειών, οι συχνές διεθνείς διατροφικές κρίσεις, οι συνεχιζόμενες εμπορικές διαπραγματεύσεις στα πλαίσια του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (Π.Ο.Ε.) καθώς και το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την προστασία του περιβάλλοντος είναι μόνο μερικοί από τους παράγοντες που διαμορφώνουν νέες συνθήκες τόσο στην εσωτερική όσο και στην παγκόσμια αγορά των αγροτικών προϊόντων. Οι εξελίξεις αυτές είναι αναμενόμενο να επηρεάζουν τις προσδοκίες των παραγωγών, πολλοί από τους οποίους θεωρούν το μέλλον αβέβαιο και προβληματικό. Το κύριο ερώτημα που διαμορφώνεται είναι, συνεπώς, ο προσδιορισμός των κλάδων εκείνων του αγροτικού τομέα της Περιφέρειας που έχουν τη δυνατότητα επιβίωσης και περαιτέρω ανάπτυξής τους, καθώς και του τρόπου άσκησης πολιτικής για τη στήριξη όσων κινδυνεύουν περισσότερο.

Οι προοπτικές ανάπτυξης της αγροτικής οικονομίας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι εξαιρετικά σημαντικές, αν ο παραγωγικός προσανατολισμός της στηριχθεί στα ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα και στην συνέργια μεταξύ της παραγωγικής, μεταποιητικής και εμπορικής δραστηριότητας

Είναι προφανές ότι η πρωτογενής παραγωγή λειτουργεί πολλαπλασιαστικά σε δραστηριότητες που συνδέονται με τον αγροδιατροφικό τομέα και προς αυτή την κατεύθυνση στηρίζεται ο σχεδιασμός της όλης συγκρότησης του « **επιχειρησιακού προγράμματος πρωτογενή τομέα** » της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Βασικός σκοπός του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειάς μας και οι κύριες κατευθύνσεις που αυτό πρέπει να έχει είναι:

- η επίλυση των βασικών διαρθρωτικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο τομέας,
- ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και των καλλιεργητικών πρακτικών και υποδομών,
- Η επιλογή ποικιλιών με ικανοποιητική απόδοση και υψηλή ποιότητα.
- Η ορθολογική χρήση των εισροών και η σωστή διαχείριση των υδάτινων πόρων
- Η εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης, βιολογικής καλλιέργειας, παραγωγής προϊόντων ονομασίας προέλευσης και χρήσης σημάτων ποιότητας, ώστε να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα της εσωτερικής παραγωγής σε σχέση με τα εισαγόμενα προϊόντα.
- η κατάρτιση και ενημέρωση των παραγωγών, η δημιουργία συμπράξεων και δικτυώσεων για την καλύτερη οργάνωση του τομέα,
- η προώθηση διεπαγγελματικών συμφωνιών,
- η εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων ανάπτυξης κλαδικής υποδομής και ποιοτικής βελτίωσης των προϊόντων του τομέα,
- η στήριξη της έρευνας
- η προστασία των καταναλωτών και του περιβάλλοντος, και
- η προσαρμογή των προϊόντων στις ανάγκες της αγοράς.

Στο παρόν κείμενο (Ενότητα Α) παρουσιάζεται η αξιολόγηση των εξελίξεων και προοπτικών του αγροτικού τομέα στην Περιφέρεια με τη συγκέντρωση πληροφοριών για την παραγωγή βασικών αγροτικών προϊόντων της, προτείνονται μέσα - παρεμβάσεις για την αντιμετώπισή τους και παρέχονται στοιχεία χρηματοδοτικής στήριξής τους.

Από την διαβούλευση και την επεξεργασία του παρόντος **κειμένου εργασίας του Επιχειρησιακού Προγράμματος** θα προκύψουν και τα αγροτικά προϊόντα τα οποία θα συγκροτήσουν το « **καλάθι** » της Περιφέρειας της Στερεάς Ελλάδας.

Στην Ενότητα Β που θα ακολουθήσει θα απεικονίζονται όλες οι υπάρχουσες υποστηρικτικές υποδομές του πρωτογενή τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας καθώς και όσες προγραμματίζονται να γίνουν στα πλαίσια του «Αλέξανδρος Μπαλντατζής» και των άλλων χρηματοδοτικών προγραμμάτων.

Επίσης θα καταγραφούν οι δυνατότητες και οι υφιστάμενες αδυναμίες των υπηρεσιών του Πρωτογενή Τομέα της Περιφέρειας, σε σχέση με τις λειτουργίες που επιτελούν, το ανθρώπινο δυναμικό, την υλικοτεχνική τους υποδομή και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Σταμάτης Καπελέρης

Αντιπεριφερειάρχης

ΕΝΟΤΗΤΑ Α'
ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το « **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα** » Πρωτογενή Τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας είναι ένα πρόγραμμα για την Αγροτική Ανάπτυξη της περιοχής αναφοράς, με αντικείμενο τη χρηματοδότηση υπηρεσιών και υποδομών σχετικά με την παραγωγή, μεταποίηση, τυποποίηση, πιστοποίηση, εμπορία και τις εξαγωγές των αγροτικών της προϊόντων.

Γενικός στόχος είναι η ανάδειξη των τοπικών προϊόντων στην κατεύθυνση βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας, της αειφόρου γεωργικής παραγωγής και διαχείρισης του περιβάλλοντος, καθώς και στην παραγωγή ασφαλών τροφίμων .

Το « **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα**» πρωτογενούς τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, περιλαμβάνει τρεις (3) βασικές κατηγορίες προϊόντων:

- **Προϊόντα που έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό** (π.χ/ οι επιτραπέζιες ελιές, το κρασί, τα ξηρά σύκα, κ.α.)
- **Προϊόντα που αναδεικνύουν την ταυτότητα κάθε περιοχής** (π.χ. το τυρί, τα φρούτα, το μέλι, προϊόντα ΠΟΠ – ΠΓΕ κ.α.)
- **Προϊόντα που καλύπτουν τις επισιτιστικές ανάγκες της χώρας** (π.χ. τα δημητριακά, προϊόντα ζωικής προέλευσης, κ.α.)

Σημαντικό είναι τα προϊόντα αυτά:

- ✓ Να συνδέονται με το διατροφικό πρότυπο της περιοχής αναφοράς.
- ✓ Να έχουν επαρκή παραγωγή
- ✓ Να είναι βιώσιμα επιχειρηματικά και εμπορικά, και
- ✓ Να μπορούν να αποτελέσουν την «**αιχμή του δόρατος**» για την ανάπτυξη και την εξωστρέφεια της αγροτικής μας οικονομίας.

Ειδικότεροι, στόχοι του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης, είναι :

- ☞ Η ανάδειξη της παραγωγικής ταυτότητας της Περιφέρειας.
- ☞ Η πλήρης αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων που προσφέρει ο πρωτογενής τομέας.
- ☞ Η επαναφορά του πρωτογενή τομέα σε συντελεστή ισορροπίας περιφερειακής ανάπτυξης.
- ☞ Η ανάπτυξη της τοπικής γεωργικής παραγωγής με σκοπό την κάλυψη των τοπικών διατροφικών αναγκών και τη μείωση της εξάρτησης από εισαγόμενα προϊόντα.
- ☞ Η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και προϊόντων, με την παραγωγή προϊόντων ποιότητας με υψηλότερη ζήτηση στην αγορά (νέα προϊόντα, προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ), τη δημιουργία κατάλληλων μονάδων μεταποίησης/τυποποίησης, καθώς και την ενίσχυση δράσεων προώθησής τους.
- ☞ Ενίσχυση και ποιοτική αναβάθμιση των διακλαδικών σχέσεων - βελτίωση της οργάνωσης της αλυσίδας παραγωγής και εμπορίας αγροτικών προϊόντων και αύξηση της προστιθέμενης αξίας του αγροδιατροφικού συστήματος
- ☞ Η βελτίωση του αγροτικού εισοδήματος και η διατήρηση και ενίσχυση τοπικών θέσεων εργασίας.
- ☞ Η εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας και της παράδοσής της προς όφελος των παραγωγών.
- ☞ Η αύξηση της εξωστρέφειας των αγροτικών προϊόντων και ενίσχυση των εξαγωγών.
- ☞ Η προστασία του περιβάλλοντος και η αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων.

- ☞ Η βελτίωση της αναγνωρισιμότητας των υψηλής διατροφικής αξίας, τοπικών βιολογικά παραγόμενων προϊόντων, προϊόντων ειδικών εκτροφών κ.λπ. σε τοπικές, εθνικές και διεθνείς αγορές.
- ☞ Η επέκταση των δυναμικών κλάδων της πρωτογενούς παραγωγής με στόχο την προώθηση των προϊόντων στην εθνική και διεθνή αγορά.
- ☞ Η σύνδεση της πρωτογενούς παραγωγής με τον τουρισμό.
- ☞ Η αξιοποίηση των εξαγωγικών δυνατοτήτων της Περιφέρειας μέσω των σπουδαιότερων μεταφορικών υποδομών (λιμάνια Πειραιά, Χαλκίδας, Στυλίδας, αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος, οδικός άξονας ΠΑΘΕ, σιδηροδρομικό δίκτυο)

Τα προϊόντα που συγκροτούν το « **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα** » Πρωτογενή Τομέα της Περιφέρειας είναι :

Προϊόντα Φυτικής Παραγωγής	Παραδοσιακά (επώνυμα) προϊόντα
➤ Σιτηρά	➤ ΠΟΠ Φέτα
➤ Βαμβάκι	➤ ΠΟΠ Κεφαλογραβιέρα
➤ Κηπευτικά	➤ ΠΟΠ Κατίκι Δομοκού
➤ Όσπρια	➤ ΠΟΠ Φορμάλα Αραχώβης Παρνασσού
➤ Ξηροί καρποί	➤ ΠΟΠ Κονσερβολιά Άμφισσας
➤ Ακτινίδιο	➤ ΠΟΠ Κονσερβολιά Αταλάντης
➤ Πυρηνόκαρπα	➤ ΠΟΠ Κονσερβολιά Ροβίων
➤ Ελιές	➤ ΠΟΠ Κονσερβολιά Στυλίδας
➤ Κρασί, επιτραπέζια σταφύλια	➤ ΠΟΠ Ξηρά Σύκα Κύμης
➤ Αρωματικά – Φαρμακευτικά φυτά	➤ ΠΟΠ Ξηρά Σύκα Ταξιάρχης
➤ Κτηνοτροφικά φυτά	➤ ΠΟΠ Κελυφωτό Φιστίκι Φθιώτιδας
Προϊόντα ζωικής παραγωγής	➤ ΠΟΠ Ακτινίδιο Σπερχειού
Κρέας αμνοεμφίων	➤ Τοπικοί Οίνοι (Οίνοι ΠΓΕ Στερεά Ελλάδα, ΠΓΕ Θήβα, ΠΓΕ Κάρυστος, ΠΓΕ Κοιλάδα Ανταλάντης, ΠΓΕ Ληλάντιο Πεδίο, ΠΓΕ Μαρτίνο, ΠΓΕ Οπούντια Λοκρίδος, ΠΓΕ Πλαγιές Κιθαιρών, ΠΓΕ Παρνασσός, ΠΓΕ Πλαγιές Πάρνηθας, ΠΓΕ Ριτσώνα Αυλίδας)
Χοίρειο κρέας & κρεατοσκευάσματα	
Βόειο Κρέας	
Κρέας & αυγά πουλερικών	
Γάλα και γαλακτοκομικά προϊόντα	➤ Οίνοι με Ονομασία κατά παράδοση (Ρετσίνα Βοιωτίας, Ρετσίνα Εύβοιας, Ρετσίνα Θηβών, Ρετσίνα Χαλκίδας, Ρετσίνα Καρύστου)
Μέλι και προϊόντα μελισσοκομίας	
Προϊόντα θαλάσσιας αλιείας & υδατοκαλλιεργειών	➤ Αρνάκι και Κατσικάκι Γκιόνας Παρνασσού, Καρύστου, Οίτης, Τυμφρηστού

Στις σελίδες που ακολουθούν παρουσιάζονται στοιχεία και πληροφορίες για το σύνολο των ανωτέρω προϊόντων

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Από τη γενική διαστρωμάτωση των συντελεστών της φυτικής κατεύθυνσης που παρουσιάζεται στον παρακάτω **πίνακα 1**, προκύπτει η πολύπλευρη και πολυσήμαντη συμβολή της στη τελική διαμορφούμενη κρίσιμη μάζα αγροτικών προϊόντων σε σχέση με το σύνολο της χώρας.

Πίνακας 1. Γεωργική γη, καλλιεργείες κατά κατηγορίες και αγρανάπαυση. Έτος 2009								
Σε στρέμματα								
Χώρα, Περιφέρεια, Περιφερειακή Ενότητα	Συνολική Γεωργική γη	Σύνολο Καλλιεργειών και Αγρανάπαυσης	Αροτραίες καλλιεργείες	Κηπευτική γη, θερμοκήπια εμπορικοί ανθόκηποι σπορεία	Δενδρώδεις καλλιεργείες	Φυτώρια	Αμπέλια - Σταφιδάμπελα	Αγρανάπαυση 1 - 5 ετών
Σύνολο Ελλάδος	36.992.721	37.324.212	19.829.132	1.047.821	10.246.950	11.493	1.226.152	4.631.173
Στερεά Ελλάδα	3.667.486	3.684.281	1.831.192	160.963	1.033.978	2.075	91.110	548.168
Βοιωτίας	1.075.905	1.082.560	723.406	82.506	197.295	1.588	41.426	29.684
Ευβοίας	833.866	833.877	144.096	38.003	318.668	39	34.565	298.495
Ευρυτανίας	56.980	58.125	34.597	1.908	11.896		529	8.050
Φθιώτιδος	1.551.792	1.560.759	892.760	37.024	422.891	448	12.197	186.472
Φωκίδος	148.943	148.960	36.333	1.522	83.228		2.393	25.467

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛ. ΣΤΑΤ.

Παρά τη συνεχή φθίνουσα πορεία που σημειώνεται τα τελευταία χρόνια στον πρωτογενή τομέα, όπως χαρακτηριστικά παρουσιάζεται στον **πίνακα 2**, εξακολουθεί να αποτελεί έναν από τους βασικούς τομείς της οικονομίας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας.

Πίνακας 2. Διαχρονική μεταβολή γεωργικής γης, καλλιεργειών κατά κατηγορίες και αγρανάπαυσης στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας – σε στρέμματα.

Έτη	1978	1985	1990	2008	2008/1978	2008/1985	2008/1990
Σύνολο καλλιεργειών και αγρανάπαυσης	4.335.861	4.177.704	4.174.732	3.676.980	- 658.881	-500.724	- 497.752
Αροτραίες	2.617.945	2.452.377	2.368.238	2.015.680	- 602.265	- 436.697	- 352.558
Κηπευτική γη	145.541	148.531	163.652	167.437	21.896	18.906	3.785
Αμπέλοι, σταφιδάμπελα	118.904	107.126	102.325	91.582	- 27.322	- 15.544	- 10.743
Δενδρώδεις	864.417	925.857	965.654	1.029.613	165.196	103.756	63.959
Αγρανάπαυση	589.054	543.813	574.863	372.668	- 216.386	- 171.145	- 202.195

Πηγή : Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – Υπ.Α.Α.Τ

Οι βασικές διαρθρωτικές αδυναμίες του πρωτογενή τομέα, όπως είναι το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων και η συνεχής γήρανση του πληθυσμού που απασχολείται σ' αυτόν, αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στην ορθή και αποδοτική του διαχείριση, με αποτέλεσμα το αυξημένο κόστος παραγωγής και τη μη δυνατότητα ωφέλειας από τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας.

Παρά τις παραπάνω, όμως αδυναμίες, το περιβάλλον και οι φυσικοί πόροι της Περιφέρειας μας, που αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα της υπαίθρου μας, με σωστή διαχείριση και έγκαιρη προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού στις νέες διαμορφούμενες συνθήκες της εγχώριας και παγκόσμιας αγοράς μπορούν να δώσουν την απαραίτητη ώθηση για την βιώσιμη ανάπτυξή της.

Η βιώσιμη ανάπτυξη του πρωτογενή τομέα, αποτελεί αναγκαιότητα για την έξοδο από την οικονομική κρίση που διέρχεται η Περιφέρειά μας. Για την υλοποίηση της είναι απαραίτητο να δημιουργήσουμε ένα ανταγωνιστικό πρωτογενή τομέα στις παγκόσμιες αγορές, ο οποίος θα συμμορφώνεται στα αυστηρά πρότυπα της προστασίας του περιβάλλοντος, της ασφάλειας των τροφίμων και της καλής μεταχείρισης των ζώων.

ΣΙΤΗΡΑ

Υφιστάμενη κατάσταση

Τα σιτηρά (σιτάρι, κριθάρι, αραβόσιτος, βρώμη, σίκαλη, ρύζι κ.α.) παραδοσιακά κατέχουν εξέχουσα θέση στο παγκόσμιο παραγωγικό σύστημα. Η παγκόσμια παραγωγή τους κυμαίνεται, σήμερα, κοντά στους 1,7 δις τόνους (μη περιλαμβανομένου του ρυζιού του οποίου η ετήσια παραγωγή κυμαίνεται περί τους 420 εκ τόνους), η δε έκταση στην οποία καλλιεργούνται ανέρχεται σε περίπου 7 δις στρέμματα. Η σπουδαιότητα τους οφείλεται στη δυνατότητα πολλαπλής αξιοποίησης τους για την παραγωγή πλήθους προϊόντων διατροφής για τον ανθρώπινο πληθυσμό αλλά και για την κάλυψη των αναγκών της ζωικής παραγωγής (σε μικρότερο ποσοστό).

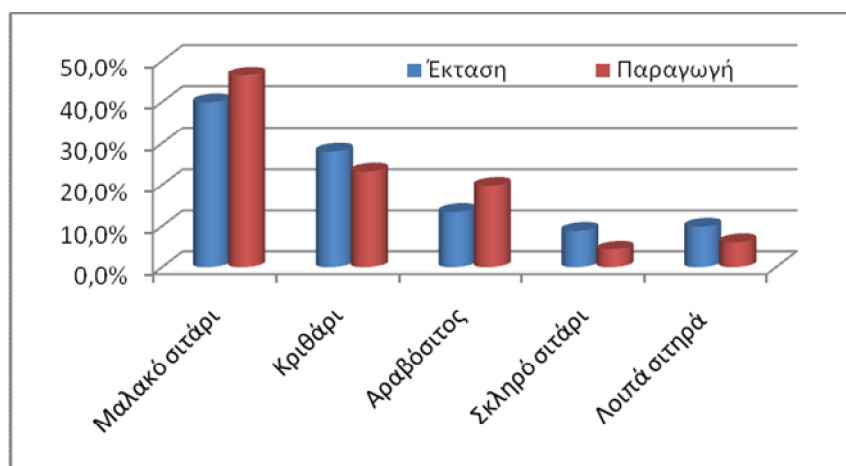
Πίνακας 1. Παγκόσμια παραγωγή σιτηρών

Μέσοι Όροι πενταετίας 2003 - 2007		
Προϊόντα	Παραγωγή σε εκατομμύρια τόνους	Ποσοστό επί του συνόλου
Σιτάρι	596,98	39,19
Αραβόσιτος	683,80	44,89
Κριθάρι	142,86	9,38
Σόργο	59,76	3,92
Βρώμη	24,80	1,63
Σίκαλη	14,98	0,98
Σύνολο	1.523,18	100,00

Πηγή : Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – ΥπΑΑΤ.

Η παραγωγή σιτηρών σε Ευρωπαϊκό επίπεδο για την περίοδο 2003 – 2007 , έφτασε τα 218 εκατομμύρια τόνους, αντιστοιχώντας σε 41.547 χιλιάδες εκτάρια, με το μαλακό σιτάρι να έχει τη μεγαλύτερη συμμετοχή σε όρους παραγωγής και έκτασης ακολουθούμενο από το κριθάρι (Διάγραμμα 1)

Διάγραμμα 1. % κατανομή έκτασης και παραγωγής σιτηρών της ΕΕ (μέσοι όροι περιόδου 2003-2007)

Πηγή : Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – ΥπΑΑΤ.

Στη χώρα μας, το σύνολο των καλλιεργουμένων εκτάσεων με σιτηρά ανέρχεται περίπου σε 12 εκ. στρέμματα και η παραγωγή σε 4,2 εκ. τόνους. Από τα στοιχεία του Πίνακα 2 προκύπτει ότι το σκληρό σιτάρι καταλαμβάνει την πρώτη θέση σε καλλιεργούμενη έκταση ακολουθούμενο από τον αραβόσιτο ενώ σε όρους παραγωγής την πρώτη θέση κατέχει ο αραβόσιτος ακολουθούμενος από το σκληρό σιτάρι. Αξιοσημείωτο επίσης είναι το γεγονός ότι ενώ σε επίπεδο ΕΕ στη σύνθεση των σιτηρών πρωτεύουσα θέση κατέχει το μαλακό σιτάρι, στην Ελλάδα την πρωτεύουσα θέση κατέχει το σκληρό σιτάρι.

Πίνακας 2 Έκταση, παραγωγή και απόδοση σιτηρών στην Ελλάδα (Μέσοι Όροι εξαετίας 2000 – 2005)

Προϊόντα	Έκταση (στρέμματα)	Παραγωγή (τόνοι)	Απόδοση (kg/στρ)
Σκληρό σιτάρι	7.241.945	1.456.667	201,14
Μαλακό σιτάρι	1.309.600	349.267	266,70
Κριθάρι	991.833	230.117	232,01
Αραβόσιτος	2.272.312	2.043.250	899,19
Ρύζι	227.562	179.846	790,32
Σύνολο	12.043.252	4.259.146	---

Πηγή : Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – ΥπΑΑΤ

Στον Πίνακα 3 παρουσιάζονται στοιχεία εισαγωγών και εξαγωγών σιτηρών από τα οποία προκύπτει ότι η χώρα μας είναι **έντονα ελλειμματική σε παραγωγή μαλακού σιταριού, κριθαριού και αραβοσίτου, ενώ όσον αφορά στο ρύζι και στο σκληρό σιτάρι το ισοζύγιο είναι θετικό** με την πλεονασματική ποσότητα του σκληρού σίτου να εξάγεται είτε ως σπόρος είτε ως σιμιγδάλι (για παραγωγή ζυμαρικών), κυρίως στην Ιταλία.

Πίνακας 3: Ελληνικές εισαγωγές και εξαγωγές ανά προϊόν (Μέσοι όροι πενταετίας 2002 – 2006 σε τόνους)

Προϊόντα	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Ισοζύγιο
Σκληρό σιτάρι	52.027,10	166.507,86	114.480,76
Μαλακό σιτάρι	1.019.247,48	94.110,10	- 925.137,38
Κριθάρι	296.746,46	11.020,36	- 285.726,10
Αραβόσιτος	526.335,58	118.188,10	- 408.147,48
Ρύζι	20.029,86	53.116,60	33.086,74
Λοιπά σιτηρά	36.697,40	6.694,66	- 30.002,74
Σύνολο	1.951.083,88	449.637,68	- 1.501.446,20

Πηγή : Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – ΥπΑΑΤ

Όσον αφορά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας απαντώνται όλες οι καλλιέργειες σιτηρών σε μια συνολική έκταση που πλησιάζει τα 1,1 εκ. στρέμματα και η οποία αποτελεί το 9% περίπου της καλλιεργούμενης με σιτηρά έκτασης της Χώρας. Η σύνθεση της έκτασης και της παραγωγής των σιτηρών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σε σύγκριση με αυτή της Χώρας παρουσιάζεται στον Πίνακα 4 από τον οποίο προκύπτει ότι τα κυριότερα σιτηρά που καλλιεργούνται στην Περιφέρεια είναι **το σκληρό σιτάρι, το κριθάρι και το καλαμπόκι**. Τα τρία αυτά προϊόντα αποτελούν το 95% περίπου της καλλιέργειας των σιτηρών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και συμμετέχουν αντίστοιχα με 16,2%, 9% και 9,7% στο σύνολο της εγχώριας παραγωγής. Ειδικότερα η συμμετοχή του σκληρού σίτου στο σύνολο των καλλιεργούμενων σιτηρών (περίπου 75% σε όρους έκτασης) στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι κατά πολύ υψηλότερη σε σχέση με την αντίστοιχη εθνική συμμετοχή γεγονός που συνδέεται και με την ύπαρξη μεγάλων εταιρειών παρασκευής

ζυμαρικών στην περιοχή (Barilla, Misko). Η μικρότερη συμμετοχή, στο σύνολο των σιτηρών, όλων των υπολοίπων συνδέεται τόσο με το γεγονός της μη επιδότησης (μαλακό σιτάρι, βρώμη, κριθάρι) και στο γεγονός ότι δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη η κτηνοτροφία στην ευρύτερη περιοχή.

Πίνακας 4 Σύνθεση σιτηρών Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας - Έτος 2009

Προϊόν	Έκταση (στρέμματα)			Παραγωγή (τόνοι)		
	Ελλάδα	Στ. Ελλάδα	% συμ/χή	Ελλάδα	Στ. Ελλάδα	% συμ/χή
Σιτάρι μαλακό	1.782.160	17.388	1,0%	489.728	4.293	0,9%
Σιτάρι σκληρό	6.037.034	833.386	13,8%	1.650.260	266.978	16,2%
Κριθάρι	1.275.092	112.501	8,8%	340.368	30.782	9,0%
Βρώμη	432.415	23.907	5,5%	87.081	4.761	5,5%
Σίκαλη	167.547	57	0,0%	40.921	12	0,0%
Καλαμπόκι αμιγ.	2.335.096	100.518	4,3%	2.425.758	107.817	4,4%
Καλαμπόκι συγκ.	17.273	1.326	7,7%	6.425	341	5,3%
Ρύζι	279.555	8.000	2,9%	214.998	5.760	2,7%
Λοιπά σιτηρά	20.374	25	0,1%	4.613	10	0,2%
Σύνολο	12.346.546	1.097.108	8,9%	5.260.152	420.754	8,0%

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛ. ΣΤΑΤ.

Αναφορικά με την κατανομή των κυριοτέρων καλλιεργειών σιτηρών (σκληρό σιτάρι, κριθάρι και καλαμπόκι [αμιγής και συγκαλλιέργεια]) μεταξύ των Περιφερειακών Ενοτήτων αυτή παρουσιάζεται στον Πίνακα 5 από τον οποίο προκύπτει ότι η ΠΕ Φθιώτιδας και Βοιωτίας αποτελούν τα κύρια κέντρα καλλιέργειας των εν λόγω σιτηρών ενώ αξιόλογο είναι το ποσοστό συμμετοχής της ΠΕ Εύβοιας στην καλλιέργεια κριθαριού. Επιπλέον σημειώνεται ότι το συντριπτικό ποσοστό της καλλιέργειας καλαμποκιού (ως συγκαλλιέργεια) παρουσιάζεται στην Ευρυτανία προφανώς για λόγους που σχετίζονται με την κάλυψη των αναγκών της ζωικής παραγωγής της συγκεκριμένης ΠΕ. Τέλος αξίζει να επισημανθεί ότι η καλλιέργεια ρυζιού πραγματοποιείται αποκλειστικά στην ΠΕ Φθιώτιδας σε ποσοστό 2,9% επί της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης στη χώρα μας. (η καλλιέργεια του ρυζιού απαντάται κυρίως στους νομούς Θεσσαλονίκης 51% και Σερρών 16% , ενώ το υπόλοιπο 33% της έκτασης βρίσκεται στους νομούς Ημαθίας 7% , Καβάλας 8% , Φθιώτιδας 2,9% , Αιτωλοακαρνανίας 6% , Πιερίας 6% και σε έξι άλλους νομούς 2,1%).

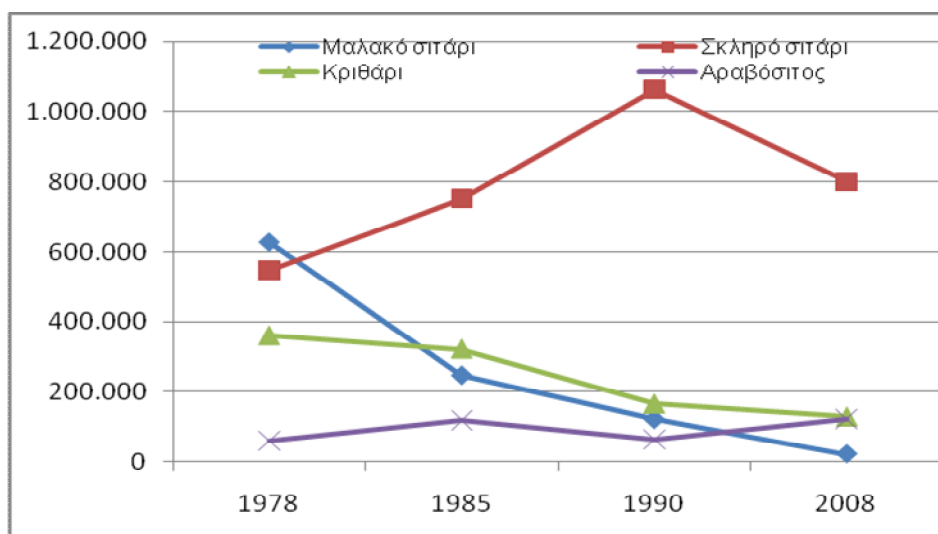
Πίνακας 5 Έκταση των σημαντικότερων καλλιεργειών σιτηρών ανά Περιφερειακή Ενότητα – Περιφέρεια (σε στρ)

Περιφερειακή Ενότητα Περιφέρειας	Σιτάρι σκληρό		Κριθάρι		Καλαμπόκι αμιγής		Καλαμπόκι συγκ.	
Βοιωτίας	299.569	35,9%	32.380	28,8%	37.310	37,1%		
Ευβοίας	48.664	5,8%	20.316	18,1%	5.198	5,2%	22	1,7%
Ευρυτανίας	134	0,0%	111	0,1%	598	0,6%	1.148	86,6%
Φθιώτιδος	480.164	57,6%	57.767	51,3%	55.314	55,0%	89	6,7%
Φωκίδος	4.855	0,6%	1.927	1,7%	2.098	2,1%	67	5,1%
Στ. Ελλάδα	833.386	100,0%	112.501	100,0%	100.518	100,0%	1.326	100,0%

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛ. ΣΤΑΤ.

Στο Διάγραμμα 2 αποτυπώνεται η μεταβολή της καλλιεργούμενης έκτασης για τα πλέον σημαντικά σιτηρά της Περιφέρειας κατά τη διάρκεια των τελευταίων 30 ετών.

Διάγραμμα 2. Διαχρονική μεταβολή της έκτασης των κυριότερων σιτηρών της Περιφέρειας

Πηγή : Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – ΥπΑΑΤ

Από το διάγραμμα 2 διαπιστώνεται ότι οι καλλιέργειες μαλακού και σκληρού σιταριού ενώ εκκινούν το 1978 από το ίδιο σημείο (περίπου 600.000 στρ) ακολουθούν μια αντίστροφη πορεία η οποία έχει οδηγήσει σε δραματική μείωση των εκτάσεων μαλακού σίτου και αύξηση της καλλιέργειας σκληρού σίτου. Παρά την εντυπωσιακή άνοδο της καλλιέργειας σκληρού σίτου μετά τα πρώτα χρόνια ένταξης της χώρας στην ΕΕ εν συνεχεία καταγράφεται μια μείωση της καλλιεργούμενης έκτασης η οποία προφανώς αιτιολογείται με βάση τις αλλαγές του πλαισίου επιδοματικής ενίσχυσης της καλλιέργειας. Για τα άλλα δύο σημαντικά σιτηρά της Περιφέρειας ο μιν αραβόσιτος χαρακτηρίζεται από μια σταθερή πορεία ενώ το κριθάρι ακολουθεί μια φθίνουσα πορεία.

Στόχοι

Γενικός στόχος: Ανάσχεση ή και αντιστροφή της τάσης συρρίκνωσης της καλλιέργειας σιτηρών

Ειδικοί στόχοι:

- Μείωση του κόστους παραγωγής μέσω αξιοποίησης νέων βελτιωμένων ποικιλιών και καλλιεργητικών τεχνικών
- Επέκταση εκτάσεων που είναι ενταγμένες σε συστήματα βιολογικής παραγωγής ή ολοκληρωμένης διαχείρισης
- Προώθηση της καλλιέργειας αραβόσιτου (ιδιαίτερα ποικιλιών με μικρό βιολογικό κύκλο) σε περιοχές με αναπτυγμένη κτηνοτροφία, ή σε αντικατάσταση αποδεδειγμένων εκτάσεων από άλλες αρδευόμενες καλλιέργειες.
- Διεύρυνση των προϊόντων της μεταποιητικής βιομηχανίας (π.χ. προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας όπως ζυμαρικά χωρίς γλουτένη, γλυκού καλαμποκιού για κατάψυξη ή κονσερβοποίηση προς ανθρώπινη κατανάλωση, κυτταρίνη και βιοαέριο από τα παραπροϊόντα των καλλιεργειών κλπ).
- Εξασφάλιση σταθερής ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων.
- Εξασφάλιση επάρκειας στην εγχώρια αγορά

Μέτρα-Παρεμβάσεις

- ✓ Ανάπτυξη μηχανισμών διασύνδεσης και αμφίδρομης σχέσης μεταξύ έρευνας και εφαρμογής με στόχο την επίτευξη ανταγωνιστικότητας σε όλα τα στάδια παραγωγής και διακίνησης των σιτηρών
- ✓ Εκτεταμένη εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης- κατάρτισης – βελτίωσης δεξιοτήτων των παραγωγών με έμφαση σε θέματα συλλογικής οργάνωσης και διαχείρισης των αγροτικών εκμεταλλεύσεων αλλά και σε θέματα που σχετίζονται με την καλλιέργεια των σιτηρών (π.χ. επιλογή ποικιλιών, καλλιεργητικών τεχνικών κλπ)
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας Περιφερειακής Αγροδιατροφικής Σύμπραξης με σκοπό την ανάδειξη των σχετικών με το « καλάθι » αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας πολιτικών (ενημέρωση των καταναλωτών για τα πλεονεκτήματα κάθε παραγόμενου είδους διατροφής, σύναψη συμφωνιών για τους τρόπους προώθησης των τοπικών προϊόντων, ενημέρωση και επιμόρφωση κάθε αρμόδιου και ενδιαφερόμενου αποδέκτη, συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με ελληνικά και ξένα ιδρύματα καθώς και με κρατικά ιδρύματα και οργανισμούς στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, την έκδοση πάσης φύσεως εντύπων και διαδικτυακών αναρτήσεων, εκπόνηση μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη διαφήμιση και διάδοση των αγροτικών προϊόντων που έχουν περιληφθεί στο « καλάθι » αγροτικών προϊόντων).
- ✓ Ενθάρρυνση της εφαρμογής του θεσμού της συμβολαιακής γεωργίας (σύστημα μελλοντικής πώλησης αγροτικών προϊόντων μέσω γραπτών συμβάσεων μεταξύ της αλευροβιομηχανίας και συλλογικών φορέων εκπροσώπησης παραγωγών) καθώς και άλλων οργανωτικών σχημάτων (π.χ. ομάδες/οργανώσεις παραγωγών).
- ✓ Συστηματική και εκτεταμένη εφαρμογή ποιοτικών ελέγχων σε όλα τα στάδια παραγωγής και εμπορίας σιτηρών
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία των προϊόντων της Περιφέρειας
- ✓ Ενθάρρυνση σύστασης ομάδας παραγωγών σε επίπεδο Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με τους παραπάνω στόχους στις δραστηριότητές της.
- ✓ Ενίσχυση καινοτόμων επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών συλλογικών και ιδιωτικών φορέων ιδιαίτερα στους τομείς της αποθήκευσης-συντήρησης, μεταποίησης και εμπορίας σιτηρών.

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:

- Συλλογική αποθήκευση - συντήρηση
- Συλλογική εμπορία

2. Μεταποίηση με στοχευμένες δράσεις σε:

- Εκσυγχρονισμός μονάδων μεταποίησης / τυποποίησης

Υφιστάμενη κατάσταση

Το βαμβάκι θεωρείται διεθνώς ένα από τα πιο σπουδαία αγροτικά προϊόντα. Για πολλές χώρες αποτελεί κύρια πηγή εισροής οικονομικών πόρων. Στηρίζει το εισόδημα και την ανάπτυξη μεγάλων αγροτικών περιοχών (μεταξύ αυτών και της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας) και απασχολεί μεγάλο αριθμό εργατικού δυναμικού. Το βαμβάκι είναι ταυτόχρονα αγροτικό προϊόν και βιομηχανική πρώτη ύλη και έχει σπουδαία επίδραση στο γεωργικό και βιομηχανικό τομέα της παγκόσμιας οικονομίας.

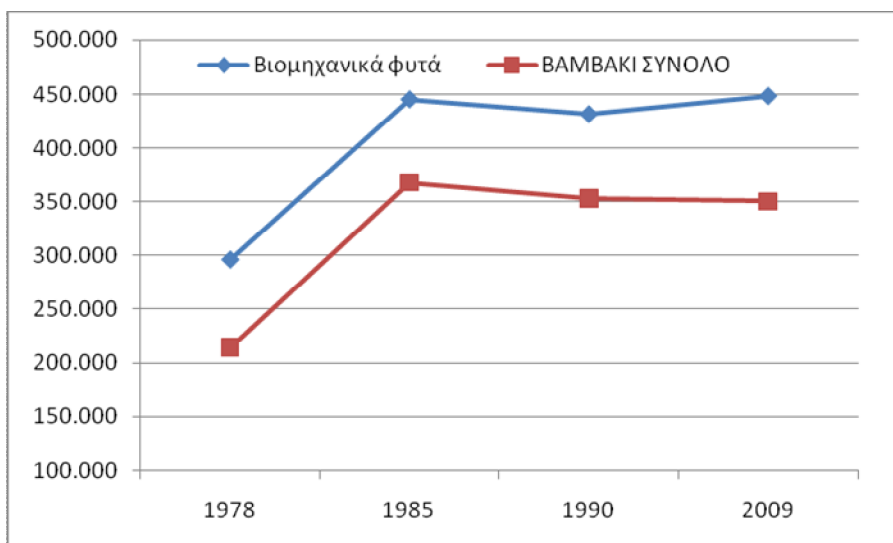
Πρόκειται για μια πολύ σημαντική και ιδιόμορφη καλλιέργεια, καθώς απαιτεί άφθονο νερό και μεγάλη ξηρασία κατά το στάδιο της ωρίμανσης των καρυδιών. Για το λόγο αυτό καλλιεργείται σε περιοχές καλά αρδευόμενες και με ηπειρωτικό κλίμα. Καταλαμβάνει έκταση 2,7 εκ. στρέμματα περίπου σε όλη τη χώρα (αποτελώντας το 80% της έκτασης που καλλιεργείται με βιομηχανικά φυτά) και η συνολική παραγωγή του ανέρχεται σε 820 χιλιάδες τόνους. Αναλυτικά στοιχεία για την κατανομή της έκτασης και της παραγωγής βάμβακος στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας παρουσιάζονται στον Πίνακα 1 ενώ η διαχρονική μεταβολή της έκτασης στην οποία καλλιεργείται παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 1

Πίνακας 1. Στοιχεία εκτάσεων για το βαμβάκι – Έτος 2009

Περιφερειακή Ενότητα, Χώρα	Έκταση (στρ)	Παραγωγή (τόνοι)
Βοιωτία	196.358	65.064
Εύβοια	5.990	1.565
Ευρυτανία		
Φθιώτιδο	147.895	46.951
Φωκίδα	80	24
Στερεά Ελλάδα	350.323	113604
Σύνολο Ελλάδος	2.676.095	816.383

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛ. ΣΤΑΤ.

Διάγραμμα 1 Διαχρονική μεταβολή καλλιέργειας βαμβακιού στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Πηγή : Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – ΥπΑΑΤ

Η ποιότητα του ελληνικού βαμβακιού τα τελευταία 15 περίπου χρόνια έχει υποβαθμισθεί σε σημαντικό βαθμό. Αν και η ποιότητα του βαμβακιού προσδιορίζεται κατά κύριο λόγο από το γενετικό υλικό, μπορεί να επηρεασθεί από παράγοντες που επηρεάζουν το φυτό κατά την καλλιέργειά του, από την επεξεργασία του κατά τον εκκοκκισμό και από παράγοντες της αγοράς (ανάμειξη βαμβακιού κατά την εκκόκκιση προερχόμενο από ποικιλίες με μη ομοιόμορφα ποιοτικά χαρακτηριστικά).

Σημαντικός λόγος της υποβάθμισης είναι αφ' ενός η καλλιέργεια μεγάλου αριθμού ποικιλιών στην Ελλάδα (περίπου 80) και αφ' ετέρου η πολιτική των επιδοτήσεων της ποσότητας που εφαρμοζόταν επί σειρά ετών από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η έμφαση στην ποσότητα δεν επέτρεψε βελτίωση των τεχνικών καλλιέργειας που θα αποσκοπούσαν στην **παραγωγή ποιοτικού βαμβακιού**.

Αντίθετα, για την αύξηση των αποδόσεων έγινε υπερβολική χρήση εισροών (λιπασμάτων, φυτοπροστατευτικών προϊόντων) που υποβάθμισαν την ποιότητα. Επίσης, δεν υπήρξε εθνική πολιτική υποστήριξης της ποιότητας, όπου ειδικοί φορείς (Πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, τεχνολογικά ιδρύματα) θα μπορούσαν να χρησιμοποιούσαν την τεχνογνωσία τους για τη βελτίωση της ποιότητας. Από την πλευρά του εμπορίου η έμφαση δεν δόθηκε στην ποιότητα, λόγω και των εφαρμοζόμενων κοινοτικών πολιτικών, αλλά στην ποσότητα αφού η τυποποίηση του προϊόντος ήταν εξαιρετικά δυσχερής. Η εφαρμοζόμενη πολιτική δεν επέτρεψε τη δημιουργία συλλογικών σχημάτων καλλιέργειας, που θα προσέφεραν δυνατότητες παραγωγής σημαντικών ποσοτήτων βαμβακιού με ομοιόμορφα ποιοτικά χαρακτηριστικά για να αξιοποιηθούν από τους εκκοκκιστές κατά την τυποποίηση.

Οι διαπραγματεύσεις της Παγκόσμιας Οργάνωσης Εμπορίου (WTO) και οι πρόσφατες αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), , που αφορούν στη μερική αποσύνδεση των επιδοτήσεων από την καλλιέργεια και στην υιοθέτηση της πολλαπλής συμμόρφωσης δημιουργούν ένα εντελώς διαφορετικό περιβάλλον για την ποιότητα του προϊόντος και την βαμβακοκαλλιέργεια στην Ελλάδα.

Το μέχρι σήμερα παραγόμενο στην Ελλάδα βαμβάκι δεν έχει **πιστοποιημένα οικολογικά και τεχνολογικά χαρακτηριστικά**. Το προϊόν για να μπορέσει να έχει μια θέση στην αγορά πρέπει να έχει **υψηλή ποιότητα**, να είναι **ανταγωνιστικό** και να παράγεται κάτω από συνθήκες προστασίας του περιβάλλοντος.

Η καλλιέργεια του βαμβακιού μέχρι σήμερα στη χώρα μας είναι «συμβατική».

Η παρέμβαση των ερευνητικών ιδρυμάτων και των πανεπιστημίων στη βελτίωση της καλλιέργειας είναι πάρα πολύ μικρή αν όχι ανύπαρκτη είτε γιατί δεν γίνεται έρευνα σε θέματα βελτίωσης της καλλιέργειας είτε γιατί και τα λίγα αποτελέσματα που υπάρχουν είναι αποσπασματικά και δεν υπάρχει μηχανισμός μεταφοράς τους στην πράξη.

Η συνέχιση του ίδιου τρόπου καλλιέργειας είναι σίγουρο ότι θα οδηγήσει τους παραγωγούς σε εγκατάλειψη της καλλιέργειας εάν δεν αντιμετωπισθούν τα προβλήματα της ποιότητας, ανταγωνιστικότητας και φιλοπεριβαλλοντικής καλλιέργειας με ιδιαίτερα δυσμενείς συνέπειες για ολόκληρο το κύκλωμα του βαμβακιού, και της κλωστοϋφαντουργίας, που αποτελεί δυναμικό τομέα της ελληνικής οικονομίας.

Στόχοι

Γενικός στόχος: Βελτίωση της ποιότητας του παραγομένου βαμβακιού

Ειδικοί στόχοι:

- Ενίσχυση χρήσης επιλεγμένων ποικιλιών με έμφαση σε αυτές που τεκμηριωμένα διαθέτουν χαρακτηριστικά όπως μειωμένες απαιτήσεις σε εισροές (π.χ. νερό, φυτοφάρμακα, λιπάσματα), αυξημένες αποδόσεις σε ίνα και σταθερά ποιοτικά χαρακτηριστικά (π.χ. αντοχή)
- Υιοθέτηση νέων καλλιεργητικών τεχνικών (π.χ. χρήση συστημάτων στενών γραμμών ή συστημάτων μειωμένων καλλιεργητικών επεμβάσεων, εφαρμογή στάγδην άρδευσης) που αποδεδειγμένα συμβάλλουν στη μείωση του κόστους παραγωγής

- Επέκταση εκτάσεων που είναι ενταγμένες σε συστήματα βιολογικής παραγωγής, ή ολοκληρωμένης διαχείρισης. Ειδικά το βιολογικό βαμβάκι είναι μια ενδιαφέρουσα περίπτωση καλλιέργειας που η σημασία του αυξάνεται διεθνώς. Η προώθηση του βιολογικού βαμβακιού πέρα από την αυξημένη τιμή που ήδη δίνεται, μπορεί να προσφέρει χρήσιμα υποπροϊόντα (βαμβακόπιτα για τη βιολογική κτηνοτροφία και βιολογικό βαμβακέλαιο) με σημαντική προστιθέμενη αξία. Εξίσου ενδιαφέρουσα είναι και η προοπτική της πιστοποίησης του ως μη γενετικά τροποποιημένο (no gmo cotton)
- Βελτίωση του δικτύου εμπορίου και διείσδυση σε νέες αγορές
- Έρευνα για τη δυνατότητα αξιοποίησης των ινών βάμβακος σε νέα προϊόντα εντάσεως τεχνολογίας γνωστά ως τεχνικά κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα (technical textiles) με εφαρμογές σε νέους τομείς όπως οι κατασκευές, η ιατρική κλπ.

Μέτρα-Παρεμβάσεις

- ✓ Ανάπτυξη συνεργασιών με ερευνητικά/ακαδημαϊκά ιδρύματα για τον καθορισμό ζωνών καλλιέργειας και τον προσδιορισμό των πλέον κατάλληλων ποικιλιών και φιλοπεριβαλλοντικών πρακτικών ανά ζώνη
- ✓ Σχεδιασμός και εφαρμογή εξειδικευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης - κατάρτισης – βελτίωσης δεξιοτήτων των βαμβακοκαλλιεργητών με έμφαση σε θέματα εφαρμογής φιλοπεριβαλλοντικών μεθόδων καλλιέργειας
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Ενθάρρυνση της εφαρμογής του θεσμού της συμβολαιακής γεωργίας (σύστημα μελλοντικής πώλησης αγροτικών προϊόντων μέσω γραπτών συμβάσεων μεταξύ εκκοκιστήριων και συλλογικών φορέων εκπροσώπησης παραγωγών) καθώς και άλλων οργανωτικών σχημάτων (π.χ. ομάδες/οργανώσεις παραγωγών).
- ✓ Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας Περιφερειακής Αγροδιατροφικής Σύμπραξης με σκοπό την ανάδειξη των σχετικών με το « καλάθι » αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας πολιτικών (ενημέρωση των καταναλωτών για τα πλεονεκτήματα κάθε παραγόμενου είδους διατροφής, σύναψη συμφωνιών για τους τρόπους προώθησης των τοπικών προϊόντων, ενημέρωση και επιμόρφωση κάθε αρμόδιου και ενδιαφερόμενου αποδέκτη, συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με ελληνικά και ξένα ιδρύματα καθώς και με κρατικά ιδρύματα και οργανισμούς στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, την έκδοση πάσης φύσεως εντύπων και διαδικτυακών αναρτήσεων, εκπόνηση μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη διαφήμιση και διάδοση των αγροτικών προϊόντων που έχουν περιληφθεί στο « καλάθι » αγροτικών προϊόντων).
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία των προϊόντων της Περιφέρειας
- ✓ Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών εκκοκιστηρίων για τη βελτίωση του μηχανολογικού τους εξοπλισμού.
- ✓ Ενεργοποίηση της Εθνικής Διεπαγγελματικής Οργάνωσης για το βαμβάκι με στόχο την αποτελεσματικότερη διασφάλιση των συμφερόντων των βαμβακοπαραγωγών σύμφωνα με τα κριτήρια του νέου νόμου για τις συλλογικές αγροτικές οργανώσεις

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:

- Συλλογική αποθήκευση - συντήρηση
- Συλλογική εμπορία

2. Μεταποίηση με στοχευμένες δράσεις σε:

- Εκσυγχρονισμός μονάδων μεταποίησης / τυποποίησης

ΛΑΧΑΝΙΚΑ – ΚΗΠΕΥΤΙΚΑ

Υφιστάμενη κατάσταση

Τα κηπευτικά είναι μια αρκετά μεγάλη κατηγορία ποωδών φυτών, κατά το πλείστον μονοετών αλλά και πολυετών. Τα κηπευτικά κατέχουν εξέχουσα θέση αφενός γιατί διαδραματίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στην αγροτική οικονομία κι αφετέρου γιατί αποτελούν βασικό είδος στη διατροφή του ανθρώπου. Τα κηπευτικά καλλιεργούνται είτε υπαίθρια (π.χ. τομάτα, λάχανα κλπ), είτε σε θερμοκήπια (π.χ. τομάτα, κολοκυθάκια, αγγούρια, κλπ), είτε υπό χαμηλή κάλυψη (π.χ. μελιτζάνες, πιπεριές, καρπούζι, πεπόνι, κλπ).

Η παγκόσμια παραγωγή σε λαχανικά ανέρχεται σε 470 εκατομμύρια τόνους. Η Ε.Ε. αποτελεί τη μεγαλύτερη αγορά οπωροκηπευτικών στον κόσμο (μεγαλύτερος εισαγωγέας), ενώ επικρατεί έντονος ανταγωνισμός των κοινοτικών προϊόντων με τις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Η οργάνωση της αγοράς των οπωροκηπευτικών και η ομαλοποίηση των λειτουργιών του εμπορίου, στο σύνολο των ευρωπαϊκών χωρών, πραγματοποιείται μέσω των Οργανώσεων Παραγωγών (ΟΠ).

Στη χώρα μας, η συνολικά καλλιεργούμενη έκταση, με κηπευτικά, ανέρχεται περίπου σε 1.820.000 στρέμματα αντιπροσωπεύοντας το 5,2% του συνόλου των καλλιεργούμενων εκτάσεων. Από αυτά, τα 60.000 στρέμματα περίπου καλλιεργούνται με θερμοκηπιακές καλλιέργειες (υπολογίζεται ότι το 50% των θερμοκηπίων βρίσκονται στη Κρήτη) ως πρώτη και δεύτερη καλλιέργεια και τα 70.000 στρέμματα περίπου σαν χαμηλή κάλυψη.

Τα κυριότερα κηπευτικά υπό κάλυψη παρουσιάζονται στον Πίνακα 1 από τον οποίο προκύπτει ότι οι δύο πλέον σημαντικές υπό κάλυψη καλλιέργειες είναι αυτές των καρπουζιών και της τομάτας (καταλαμβάνοντας τα 2/3 περίπου της συνολικής έκτασης αλλά και της συνολικής παραγωγής)

Πίνακας 1: Κυριότερα κηπευτικά υπό κάλυψη σε εθνικό επίπεδο (μέσοι όροι πενταετίας 2000-2004)

Καλλιέργεια	Έκταση		Παραγωγή	
	(στρέμματα)	%	τόνοι	%
Καρπούζια	68.510	45,8%	320.000	35,2%
Τομάτες	31.750	21,2%	292.450	32,2%
Πεπόνια	17.250	11,5%	58.560	6,5%
Αγγούρια	13.000	8,7%	149.300	16,4%
Πιπεριές	5.570	3,7%	35.940	4,0%
Κολοκυθάκια	3.830	2,6%	16.680	1,8%
Φράουλες	3.020	2,0%	8.740	1,0%
Φασολάκια	3.010	2,0%	9.800	1,1%
Μαρούλια	2.080	1,4%	4.850	0,5%
Μελιτζάνες	1.650	1,1%	11.580	1,3%
Σύνολο:	149.670	100,0%	907.900	100,0%

Πηγή : Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – ΥπΑΑΤ.

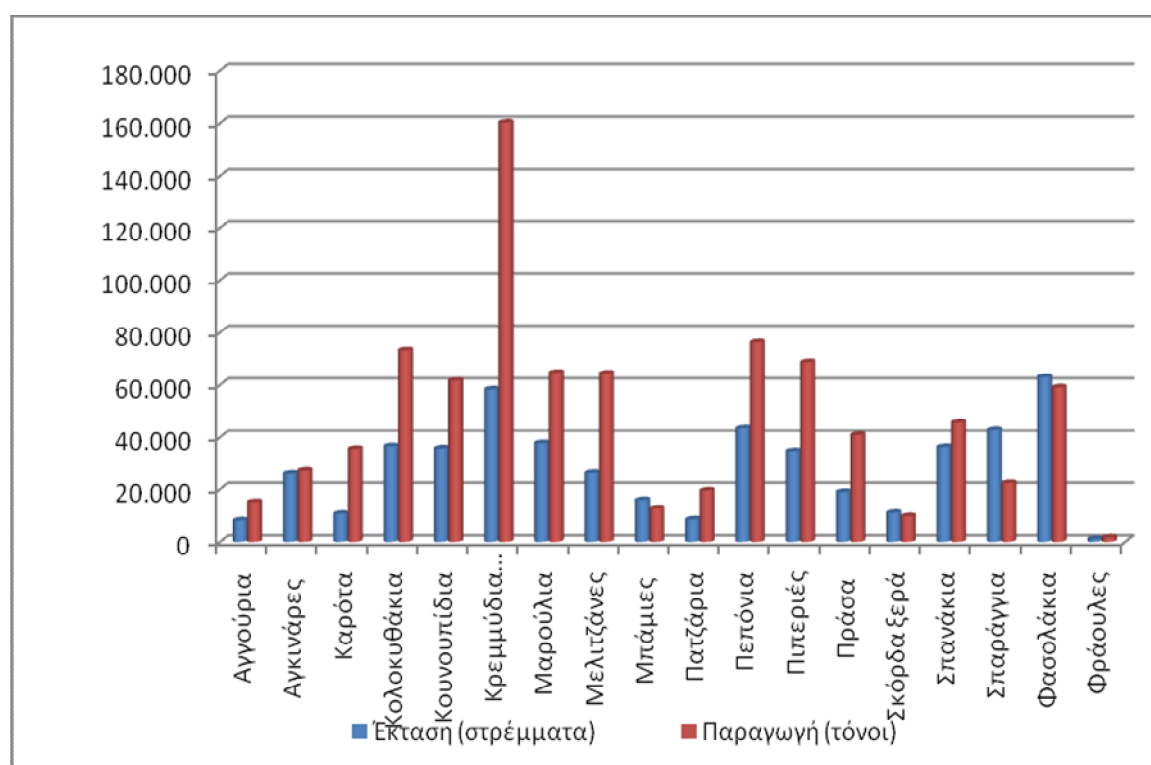
Όσον αφορά στα υπαίθρια κηπευτικά 4 προϊόντα (πατάτες, τομάτα - για νωπή κατανάλωση και μεταποίηση - , καρπούζια , λάχανο – κουνουπίδι και κρεμμύδια ξερά) καταλαμβάνουν το 69,1% περίπου της έκτασης και το 83% της παραγωγής (Πίνακας 2) ενώ το υπόλοιπο 30,9% της έκτασης και το 17% περίπου της παραγωγής κατανέμεται μεταξύ 20 προϊόντων όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1. Σημειώνεται ότι η πατάτα καλλιεργείται σε τρεις περιόδους, γι'αυτό και συναντάται σε όλα τα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας (ιδιαίτερα στους νομούς Βοιωτίας, Εύβοιας, Αχαΐας, Ηλείας, Μεσσηνίας, Ηρακλείου, Λασιθίου, Έβρου, Δράμας, Αρκαδίας, Φθιώτιδας) ενώ όσον αφορά στην καλλιέργεια της τομάτας το 40% περίπου προορίζεται για νωπή κατανάλωση και καλλιεργείται το 16% υπο κάλυψη και το 25% υπαίθρια.

Πίνακας 2: Κυριότερα υπαίθρια κηπευτικά σε εθνικό επίπεδο (μέσοι όροι πενταετίας 2000-2004)

Καλλιέργεια	Έκταση		Παραγωγή	
	στρέμματα	%	τόνοι	%
Τομάτες	315.570	23,3%	1.572.600	41,8%
-για νωπή κατανάλωση	130.460		461.600	
-για μεταποίηση	185.110		1.111.000	
Πατάτες	379.470	28,0%	905.070	24,0%
-ανοιξιάτικες	152.040		354.240	
-καλοκαιρινές	148.040		377.030	
-φθινοπωρινές	79.390		173.800	
Λάχανο - Κουνουπίδια	112.450	8,3%	239.690	6,3%
Καρπούζα	70.890	5,2%	252.500	6,7%
Κρεμμύδια ξερά	58.290	4,30%	160.280	4,2%
Λοιπά κηπευτικά	419.980	30,9%	636.420	16,8%
Σύνολο	1.356.650	100,0%	3.766.560	100,0%

Πηγή : Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – ΥπΑΑΤ.

Διάγραμμα 1 Έκταση και παραγωγή λοιπών υπαίθριων κηπευτικών (μέσοι όροι πενταετίας 2000-2004)

Πηγή: Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, οι συνολικές εισαγωγές και εξαγωγές κηπευτικών, την περίοδο 2003 -2006, ανέρχονταν σε περίπου 325.000 τόνους και 95.000 τόνους αντίστοιχα. Οι κύριες χώρες εισαγωγής κηπευτικών

προϊόντων στη χώρα μας είναι η Ολλανδία, η Γερμανία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο κλπ., ενώ κύριοι προορισμοί των εξαγωγίμων εγχώριων κηπευτικών μας είναι η Γερμανία, η Αλβανία, η Βουλγαρία, η Ρουμανία, η Αυστρία, κλπ.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται οι μέσοι όροι των εισαγωγών και εξαγωγών των κυριότερων κηπευτικών της χώρας μας για την πενταετία 2002-2006. Όπως είναι εμφανές με μοναδικές εξαιρέσεις τα αγγούρια και τα σπαράγγια σε όλα τα κηπευτικά το ισοζύγιο είναι αρνητικό.

Πίνακας 3 : Ελληνικές εισαγωγές και εξαγωγές (σε τόνους) των κυριότερων κηπευτικών (μ.ο περιόδου 2002 – 2006)

Κηπευτικά	Εισαγωγές	Εξαγωγές	Ισοζύγιο
Πατάτες (νωπές ή διατηρημένες με απλή ψύξη)	131.257	16.779	-114.479
Κρεμμύδια	20.670	3.731	-16.939
Ντομάτες (νωπές ή διατηρημένες σε απλή ψύξη)	17.508	3.878	-13.630
Πιπεριές	12.358	9.373	-2.985
Λαχανικά ξερά (κομμένα σε τεμάχια ή σε φέτες ή και τριμμένα σε σκόνη)	5.050	469	-4.581
Αγγούρια και αγγουράκια (νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη)	3.879	15.821	11.942
Μαρούλια	3.873	56	-3.817
Καρότα, γογγύλια και παρόμοιες βρώσιμες ρίζες (νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη)	3.689	628	-3.061
Κουνουπίδια και μπρόκολα	3.128	78	-3.051
Μελιτζάνες	2.450	275	-2.175
Σκόρδα	2.212	150	-2.061
Πράσα και άλλα παρόμοια λαχανικά	1.947	70	-1.877
Σέλινια και ραπανοσέλινια	633	1	-631
Σπαράγγια	514	13.958	13.444
Αγκινάρες	377	6	-372
Σπανάκι	328	5	-323

Πηγή : Στοιχεία Eurostat

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας απαντάται ένα μεγάλο πλήθος καλλιεργούμενων κηπευτικών σε μια συνολική έκταση περίπου 216.000 στρεμμάτων (12,1% περίπου της καλλιεργούμενης με κηπευτικά έκτασης της Χώρας). Η καλλιέργεια των κηπευτικών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ευνοείται μεταξύ άλλων και από το γεγονός της γεινίας της με το Λεκανοπέδιο Αττικής (αποστάσεις από 80-140 χλμ) στοιχείο που επιτρέπει την εύκολη μετακίνηση για την τροφοδοσία της μεγαλύτερης αγοράς της χώρας (είτε μέσω της κεντρικής λαχαναγοράς είτε μέσω των λαϊκών αγορών)

Η σύνθεση της έκτασης και της παραγωγής των κηπευτικών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σε σύγκριση με αυτή της Χώρας παρουσιάζεται στον Πίνακα 4 από τον οποίο προκύπτει ότι το 70% περίπου της καλλιεργούμενης με κηπευτικά έκτασης της Περιφέρειας συγκεντρώνεται σε πέντε προϊόντα (λάχανα/κουνουπίδια, κρεμμύδια, τομάτα (βιομηχανική & νωπή), πατάτες και καρπούζια/πεπόνια). Ειδικότερα διαπιστώνεται ότι η Περιφέρεια αποτελεί σημαντικό κέντρο καλλιέργειας ξηρών κρεμμυδιών καθώς σε αυτή συγκεντρώνεται το 36% περίπου της συνολικής έκτασης της Χώρας και το 66% περίπου της εγχώριας παραγωγής.

Πίνακας 4 Σύνθεση κηπευτικών Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Έτος 2009)

Καλλιέργεια	Έκταση (στρέμματα)			Παραγωγή (τόνοι)		
	Ελλάδα	Στ. Ελλάδα	% συμ/χή	Ελλάδα	Στ. Ελλάδα	% συμ/χή
Λάχανα – Κουνουπίδια	118.070	18.638	15,8%	243.068	44.959	18,5%
Πράσα	21.508	2.207	10,3%	41.933	4.794	11,4%
Κρεμμύδια ξερά	68.617	24.547	35,8%	191.607	126.258	65,9%
Τομάτα Βιομηχανική	145.973	31.058	21,3%	895.987	189.986	21,2%
Τομάτα Νωπής Χρήσης	177.525	19.956	11,2%	665.324	79.459	11,9%
Φασολάκια Χλωρά	74.843	13.177	17,6%	68.701	13.642	19,9%
Κολοκυθάκια	47.569	4.566	9,6%	83.100	9.590	11,5%
Μπάμιες	20.350	2.473	12,2%	13.809	1.715	12,4%
Μελιτζάνες	30.980	2.119	6,8%	67.190	4.124	6,1%
Λοιπά λαχανικά	385.735	43.218	11,2%	591.613	79.669	13,4%
Καρπούζια και πεπόνια	260.470	20.483	7,9%	788.939	59.645	7,5%
Πατάτες (όλων των εποχών)	439.419	34.049	7,7%	930.841	79.310	8,5%
Σύνολο	1.791.059	216.491	12,1%	4.582.112	693.151	15,1%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛ. ΣΤΑΤ

Η γεωγραφική κατανομή των κυριότερων καλλιεργειών ανά Περιφερειακή Ενότητα παρουσιάζεται στον Πίνακα 5 από τον οποίο διαπιστώνεται ότι η καλλιέργεια των κηπευτικών συγκεντρώνεται στις ΠΕ Βοιωτίας, Εύβοιας και Φθιώτιδας ενώ η συμμετοχή των υπολοίπων δύο ΠΕ είναι αμελητέα. Επιπλέον σημειώνεται ότι η παραγωγή των ξηρών κρεμμυδιών συγκεντρώνεται κατά κύριο λόγο στην ΠΕ Βοιωτίας, ενώ το κυριότερο κέντρο καλλιέργειας λάχανων-κουνουπιδιών είναι η ΠΕ Εύβοιας. Όσον αφορά στην καλλιέργεια της βιομηχανικής τομάτας αυτή συγκεντρώνεται στις ΠΕ Βοιωτίας και Φθιώτιδας απουσιάζοντας πλήρως από τις υπόλοιπες τρεις ΠΕ, ενώ η καλλιέργεια της πατάτας συγκεντρώνεται κατά κύριο λόγο στις ΠΕ Εύβοιας και Βοιωτίας

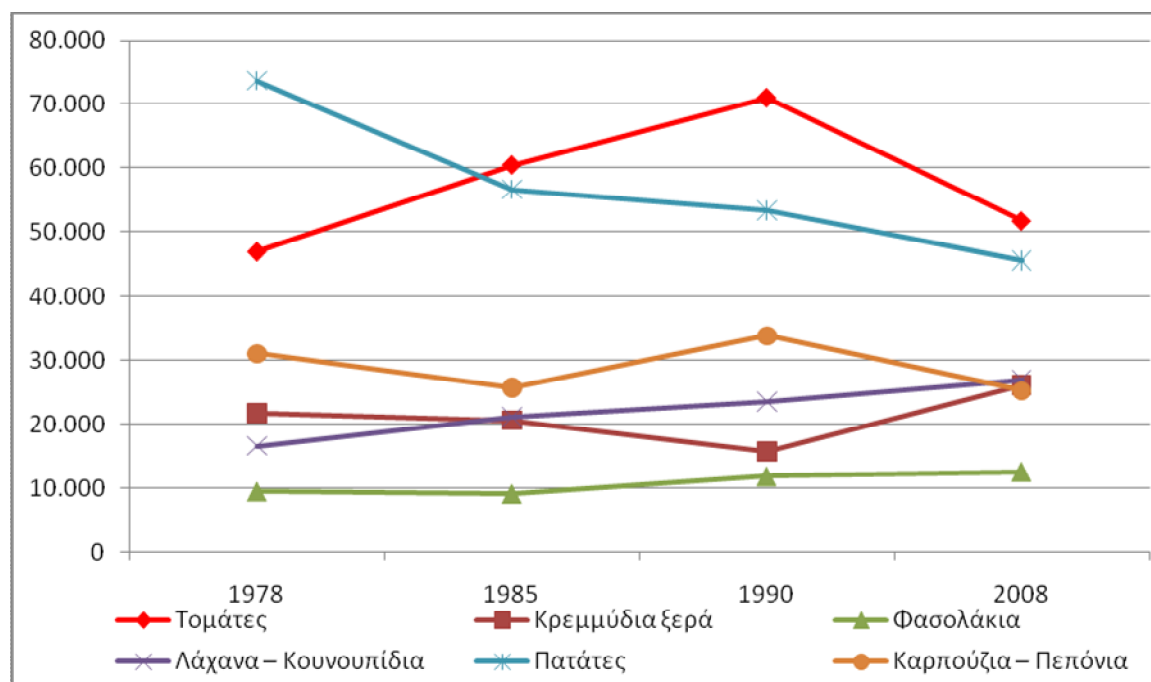
Πίνακας 5. Έκταση των σημαντικότερων καλλιεργειών κηπευτικών ανά ΠΕ (Έτος 2009- έκταση σε στρέμματα)

	Κηπευτικά Σύνολο		Λάχανα – Κουνουπίδια		Κρεμμύδια ξερά		Τομάτα Βιομηχανική		Πατάτες	
Βοιωτία	82.910	51,2%	2.376	12,7%	20.898	85,1%	19.405	62,5%	12.346	36,3%
Εύβοια	37.881	23,4%	13.927	74,7%	1.692	6,9%	0	0,0%	14.180	41,6%
Ευρυτανία	1.913	1,2%	186	1,0%	341	1,4%	0	0,0%	1.410	4,1%
Φθιώτιδα	37.734	23,3%	2.044	11,0%	1.390	5,7%	11.603	37,4%	5.602	16,5%
Φωκίδα	1.521	0,9%	105	0,6%	226	0,9%	50	0,2%	511	1,5%
Στ. Ελλάδα	161.959	100%	18.638	100%	24.547	100%	31.058	100%	34.049	100%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛ. ΣΤΑΤ

Στο Διάγραμμα 2 παρουσιάζεται η διαχρονική μεταβολή της καλλιεργούμενης έκτασης των κυριότερων κηπευτικών της Περιφέρειας από την οποία διαπιστώνεται μια αυξητική τάση στην καλλιέργεια κρεμμυδιών, λαχανών-κουνουπιδιών καθώς και για τα φασολάκια σε αντίθεση με τις καλλιέργειες πατατών, τομάτας και καρπουζιών/πεπονιών οι οποίες ακολουθούν μια πτωτική πορεία

Διάγραμμα 2 Διαχρονική μεταβολή της έκτασης των κυριότερων κηπευτικών της Περιφέρειας Στ. Ελλάδας

Πηγή : Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων – Υπ.Α.Α.Τ

Στόχοι

Γενικός στόχος: Οργάνωση της παραγωγής με προσανατολισμό στην ενίσχυση της ποιότητας των παραγόμενων κηπευτικών

Ειδικοί στόχοι:

- Διεύρυνση της παραγωγικής βάσης σε όρους καλλιεργούμενης έκτασης αλλά και ειδών-ποικιλιών για βελτιωμένη ανταπόκριση στις απαιτήσεις της περιφερειακής και της εθνικής ζήτησης
- Μείωση του κόστους παραγωγής μέσω αξιοποίησης νέων καλλιεργητικών τεχνικών
- Επέκταση συστημάτων πιστοποιημένης παραγωγής (βιολογική, ολοκληρωμένη)
- Ενίσχυση του ρόλου των συλλογικών δομών παραγωγής και εμπορίας κηπευτικών (ομάδες παραγωγών)

Μέτρα-Παρεμβάσεις

- ✓ Εκτεταμένη εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης- κατάρτισης – βελτίωσης δεξιοτήτων των παραγωγών με έμφαση σε θέματα συλλογικής οργάνωσης και διαχείρισης των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, πιστοποίησης, τυποποίησης και εμπορίας αλλά και σε θέματα που σχετίζονται με την εφαρμογή καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία για μείωση του κόστους παραγωγής (υδροπονία, αυτοματισμοί, εξοικονόμηση ενέργειας, υποκατάσταση συμβατικών πηγών ενέργειας από ανανεώσιμες κλπ)
- ✓ Ανάπτυξη συνεργασιών με ερευνητικούς φορείς για διατήρηση και βελτίωση αυτόχθονων ποικιλιών, για διερεύνηση της δυνατότητας ανάπτυξης νέων κηπευτικών καλλιεργειών υπό κάλυψη και για την πιλοτική καλλιέργεια καινοτόμων και μη κηπευτικών π.χ. τοματάκι σε τσαμπί (mini κηπευτικά), κερασσοτομάτα, κίτρινες πιπεριές, άσπρη μελιτζάνα, πράσινα σπαράγγια, μαρούλι κεφαλωτό, μικρά καρότα (baby carrots), μπρόκολο, κίτρινο κολοκύθι (για γλυκό)

- ✓ Επέκταση των φιλοπεριβαλλοντικών μεθόδων καλλιέργειας με πιστοποιημένα συστήματα παραγωγής. (βιολογική γεωργία , ολοκληρωμένη διαχείριση κ.ά.).
- ✓ Υποστήριξη πρωτοβουλιών για προσαρμογή του μεγέθους και του αριθμού των ομάδων παραγωγών στη βάση ενός συνολικού σχεδιασμού που θα εξυπηρετεί πληρέστερα την οργάνωση και εμπορία της παραγωγής
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Ενθάρρυνση της εφαρμογής του θεσμού της συμβολαιακής γεωργίας (σύστημα μελλοντικής πώλησης αγροτικών προϊόντων μέσω γραπτών συμβάσεων).
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία τοπικών ειδών και ποικιλιών προϊόντων (π.χ. πατάτα Πλαταιών, τομάτα Στροπώνων Διρφύων, Φασολάκι Μετοχίου Διρφύων, πιπεριά Φλωρίνης οροπεδίου Δομοκού) στην εγχώρια και διεθνή αγορά
- ✓ Ενθάρρυνση επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου (ξενοδοχεία, ξενώνες, αγροτουριστικά καταλύματα, εστιατόρια κλπ) για ένταξη των τοπικά παραγόμενων λαχανικών - κηπευτικών στα μενού τους.
- ✓ Εκσυγχρονισμός παλαιών θερμοκηπιακών μονάδων και εγκατάσταση νέων στις κατάλληλες περιοχές
- ✓ Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών συλλογικών και ιδιωτικών φορέων για την ίδρυση και εκσυγχρονισμό (τεχνολογικό, οργανωτικό, μηχανολογικό, κτιριακό) εγκαταστάσεων διαλογής, αποθήκευσης, τυποποίησης, μεταποίησης ώστε να πληρούν τις απαιτήσεις για την ασφάλεια τροφίμων αλλά και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες επεξεργασίας του όγκου παραγωγής.
- ✓ Ίδρυση και εκσυγχρονισμός μεταποιητικών μονάδων (συμπεριλαμβανομένων και των μεταποιητικών και τυποποιητικών μονάδων πιστοποιημένων στη βιολογική γεωργία).
- ✓ Ενθάρρυνση δημιουργίας μικρών βιοτεχνικών μονάδων (οικοτεχνιών) για την παραγωγή τουριστών, γλυκών κουταλιού κ.α. προϊόντων με βάση τα κηπευτικά.
- ✓ Εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας για τη δημιουργία δημοπρατηρίου ή παραρτήματος δημοπρατηρίου για τον εφοδιασμό της εγχώριας αγοράς και την ενίσχυση της εξωστρέφειας.

Χρηματοδότηση

1.Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:

- Χρηματοδότηση θερμοκηπίων
 - ο Αντικατάσταση μέρους των παλαιών, χωρικού τύπου θερμοκηπίων από σύγχρονα.
 - ο Εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων θερμοκηπιακών μονάδων μέσω της εγκατάστασης σύγχρονων συστημάτων θερμοκηπιακού εξοπλισμού (π.χ, κλιματισμού, υδροπονίας, υδρολίπανσης , κλπ.)
 - ο Συστήματα εκμετάλλευσης θερμικών απωλειών με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας και την προστασία του περιβάλλοντος (π.χ. εγκατάσταση φωτοβολταϊκών συστημάτων , χρήση της γεωθερμίας κλπ.)
- Συλλογική αποθήκευση - συντήρηση
- Συλλογική εμπορία
- Συλλογική τυποποίηση-μεταποίηση

2. Μεταποίηση με στοχευμένες δράσεις σε:

- Εκσυγχρονισμός μονάδων μεταποίησης / τυποποίησης

ΞΗΡΟΙ ΚΑΡΠΟΙ

Υφιστάμενη Κατάσταση

Στα ακρόδρυα ή αλλιώς στους ξηρούς καρπούς συγκαταλέγονται η φιστικιά, η αμυγδαλιά, η καρυδιά, η καστανιά και η φουντουκιά. Ξεχωριστή κατηγορία αποτελούν τα ξηρά σύκα (Κύμης και Ταξιάρχη Εύβοιας), τα ξηρά δαμάσκηνα και τα ξηρά βερίκοκα, η καλλιέργεια των οποίων είναι συνήθης στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.

Η παραγωγή ξηρών καρπών στην Ευρωπαϊκή Ένωση αν και είναι σημαντική σε σχέση με τη συνολικά καλλιεργούμενη έκταση χαρακτηρίζεται από χαμηλή ανταγωνιστικότητα και μικρά περιθώρια κέρδους. Περίπου το 70% της παραγωγής ξηρών καρπών μπορεί να χαρακτηριστεί σαν εκτατική (λιγότερο παραγωγικές περιοχές, φτωχές/οριακές συνθήκες ανάπτυξης, συχνά σε απομακρυσμένες, ορεινές ή λοφώδεις ξηρικές εκτάσεις) και το 30% σαν κανονική (καλύτερες ποικιλίες, συνθήκες ανάπτυξης ή αρδευόμενες εκτάσεις).

Η συνολική παραγωγή αμυγδάλου (χωρίς κέλυφος) της Ε.Ε – 15 κυμαίνεται γύρω από τους 400.000 τόνους, με συμμετοχή της χώρας μας στο 12% περίπου.

Η συνολική παραγωγή φουντουκιού (χωρίς κέλυφος) της Ε.Ε – 15 κυμαίνεται γύρω από τους 120.000 τόνους, με συμμετοχή της χώρας στο 2,7% περίπου.

Η συνολική παραγωγή καρυδιού (χωρίς κέλυφος) της Ε.Ε – 15 κυμαίνεται γύρω από τους 60.000 τόνους, με συμμετοχή της χώρας στο 28,5% περίπου. Η παραγωγή καρυδιού θεωρείται πιο αποδοτική και είναι ανταγωνιστική με την παραγωγή της Καλιφόρνιας.

Η συνολική παραγωγή κάστανου της Ε.Ε – 15 κυμαίνεται γύρω από τους 125.000 τόνους, με συμμετοχή της χώρας στο 9,7% περίπου.

Σε ότι αφορά στην παραγωγή φιστικιού της Ε.Ε. – 15 είναι οριακή με λιγότερο από 9.000 τόνους σε ετήσια βάση, η οποία συγκεντρώνεται κύρια στην Ελλάδα και στην Ιταλία.

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας η έκταση την οποία καλύπτουν οι δενδρώνες ξηρών καρπών ανέρχεται σε περίπου 73.000 στρέμματα (15% περίπου της αντίστοιχης έκτασης σε επίπεδο Χώρας).

Η σύνθεση της έκτασης και της παραγωγής των ξηρών καρπών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σε σύγκριση με αυτή της Χώρας παρουσιάζεται στον Πίνακα 1 από τον οποίο προκύπτει ότι η Περιφέρεια αποτελεί σημαντικό κέντρο παραγωγής φυσιτικών (καλύπτει το 42% περίπου της συνολικής έκτασης) και ξηρών σύκων (με συμμετοχή 21% περίπου σε όρους έκτασης).

Πίνακας 1. Σύνθεση καλλιεργειών ξηρών καρπών Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Έτος 2006)

Καλλιέργεια	Έκταση (στρέμματα)			Παραγωγή (τόνοι)		
	Ελλάδα	Στ. Ελλάδα	% συμ/χή	Ελλάδα	Στ. Ελλάδα	% συμ/χή
Συκιές για ξηρά σύκα	61.988	13.119	21,2%	10.104,2	886,3	8,8%
Αμυγδαλιές	172.908	18.878	10,9%	50.721,4	2988,7	5,9%
Καρυδιές	91.925	10.212	11,1%	23.785,7	2.118,9	8,9%
Φυσιτικές	49.545	20.642	41,7%	8.228,3	3.600,5	43,8%
Καστανιές	90.258	10.231	11,3%	17.441,6	1235,9	7,1%
Σύνολο	466.624	73.082	15,7%	110.281	10.830	9,8%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛ. ΣΤΑΤ

Στον Πίνακα 2 παρουσιάζεται η κατανομή της έκτασης των κυριότερων καλλιεργειών για παραγωγή ξηρών καρπών ανά ΠΕ από τον οποίο προκύπτει ότι

- Η καλλιέργεια συκιών για παραγωγή ξηρών σύκων γίνεται αποκλειστικά στην ΠΕ Εύβοιας. Σημειώνεται ότι στην Εύβοια παράγονται τα «**Ξηρά σύκα Κύμης**» προϊόν που έχει αναγνωρισθεί ως ΠΟΠ από το 1995 καθώς και τα « **Ξηρά σύκα Ταξιάρχη** » για τα οποία έχει υποβληθεί αίτημα για καταχώριση στο Κοινοτικό Μητρώο ΠΟΠ
- Οι καρυδιές έχουν αυξημένη παρουσία (23-36%) σε τρεις νομούς (Εύβοιας, Ευρυτανίας και Φθιώτιδας).
- Οι φιστικιές εντοπίζονται κυρίως στην ΠΕ Φθιώτιδας (73% περίπου) και δευτερευόντως στην ΠΕ Εύβοιας (11%). Σημειώνεται ότι στη Δυτική Φθιώτιδα καλλιεργείται το «**Κελυφωτό Φιστίκι Φθιώτιδος**» προϊόν που είναι καταχωρημένο από το 1995 στους στο Κοινοτικό Μητρώο προϊόντων ΠΟΠ
- Οι αμυγδαλιές έχουν έντονη παρουσία στην ΠΕ Φθιώτιδας (περίπου 41%) και στη Φωκίδα (περίπου 30%).
- Οι καστανιές εντοπίζονται κυρίως στις ΠΕ Εύβοιας (41%) και Φθιώτιδας (35% περίπου) ενώ σημαντική θεωρείται και η παρουσία τους στην ΠΕ Ευρυτανίας (22,5%)

Πίνακας 2. Κατανομή εκτάσεων κυριότερων καλλιεργειών για παραγωγή ξηρών καρπών ανά ΠΕ (έτος 2006)

	Συκιές για ξηρά σύκα		Αμυγδαλιές		Καρυδιές		Φιστικιές		Καστανιές	
Βοιωτία	0	0,0%	2514	13,3%	383	3,8%	2.273	11,0%	0	0,0%
Εύβοια	13.119	100,0%	3.066	16,2%	2.348	23,0%	3.231	15,7%	4.215	41,2%
Ευρυτανία	0	0,0%	16	0,1%	2.593	25,4%	0	0,0%	2.299	22,5%
Φθιώτιδα	0	0,0%	7.673	40,6%	3.675	36,0%	15.058	72,9%	3.567	34,9%
Φωκίδα	0	0,0%	5.609	29,7%	1.213	11,9%	80	0,4%	150	1,5%
Στ. Ελλάδα	13.119	100,0%	18.878	100,0%	10.212	100,0%	20.642	100,0%	10.231	100,0%

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛΣΤΑΤ

Σε γενικές γραμμές διαπιστώνεται μια τάσης εγκατάλειψης των καλλιεργειών οι οποία οφείλεται σε διάφορους παράγοντες (μεγάλο μέρος των εκτάσεων ανήκει σε μη αγρότες, προβλήματα μελάνωσης και έλκους (στην καστανιά), απουσία συστηματικής εμπορίας, αθρόες εισαγωγές από χώρες (κυρίως της Ασίας) με εξαιρετικά χαμηλό κόστος παραγωγής). Η τάση αυτή δεν φαίνεται να ισχύει για τα προϊόντα που είναι αναγνωρισμένα ως ΠΟΠ (ξηρά σύκα Κύμης και Ταξιάρχη, και, Κελυφωτό Φιστίκι Φθιώτιδας).

Ωστόσο παρά την τάση αυτή, η ζήτηση τουλάχιστον τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει μια αυξητική πορεία (με σημαντικές εποχικές διακυμάνσεις (υψηλότερη ζήτηση το χειμώνα και μικρότερη το καλοκαίρι) η οποία εξυπηρετείται από συνεχώς αυξανόμενες εισαγωγές. Σημειώνεται ότι ένα σημαντικό τμήμα της ζήτησης προκύπτει και από τις βιομηχανίες και βιοτεχνίες τροφίμων που ασχολούνται με την παραγωγή παγωτού, κρουασάν, σοκολάτας, δημητριακών, κ.λπ

Για την επεξεργασία των ξηρών καρπών (αποφλοιώση, πλύσιμο, λεύκανση, ψήσιμο, κ.λπ.). καθώς και για την εμπορία τους στην Ελλάδα δραστηριοποιείται σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων (περίπου 200) εκ των οποίων όμως μόνο ένας μικρός αριθμός κατέχει το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς.

Τέλος σημειώνεται ότι, επειδή οι ξηροί καρποί δεν αποτελούν βασικό είδος διατροφής, η κατανάλωσή τους εμφανίζει σχετικά υψηλή ελαστικότητα ως προς την τιμή, σε συνδυασμό με το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, γεγονός που αναμένεται να επηρεάσει δυσμενώς τον κλάδο υπό τις συνθήκες της παρούσας οικονομικής κρίσης.

Στόχοι

Γενικός στόχος: Αποφυγή περαιτέρω συρρίκνωσης της καλλιέργειας

Ειδικοί στόχοι

- Αντικατάσταση γερασμένων δένδρων - αναδιάρθρωση δενδρώνων
- Υιοθέτηση νέων καλλιεργητικών μεθόδων με σκοπό τη μείωση του κόστους παραγωγής
- Επέκταση συστημάτων πιστοποιημένης παραγωγής (βιολογική καλλιέργεια, ολοκληρωμένη διαχείριση)
- Προβολή - Ανάδειξη της προέλευσης των τοπικά παραγόμενων ξηρών καρπών και της διατροφικής τους αξίας (π.χ. ΠΟΠ κελυφωτό φιστίκι Φθιώτιδας, ΠΟΠ ξερά σύκα Κύμης , κλπ.).

Μέτρα – Παρεμβάσεις

- ✓ Σύσταση Ομάδας Παραγωγών ανά προϊόν σε επίπεδο Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με τους παραπάνω στόχους στις δραστηριότητές της
- ✓ Εκτεταμένη εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης- κατάρτισης – βελτίωσης δεξιοτήτων των παραγωγών με έμφαση σε θέματα συλλογικής οργάνωσης και σε θέματα καλλιεργητικών τεχνικών
- ✓ Ανάπτυξη συνεργασιών με ερευνητικούς φορείς για τη στοχευμένη αντιμετώπιση εχθρών – ασθενειών
- ✓ Ενίσχυση πρωτοβουλιών για συλλογικές μορφές παραγωγής επεξεργασίας και εμπορίας ξηρών καρπών (π.χ. Ομάδες Παραγωγών).
- ✓ Ενίσχυση της μεταποιητικής δραστηριότητας
- ✓ Εκσυγχρονισμός συσκευαστηρίων και τυποποιητηρίων
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία των τοπικά παραγόμενων ξηρών καρπών (με έμφαση στα προϊόντα ΠΟΠ)

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:

- Εγκατάσταση νέων φυτειών
- Εγκατάσταση συστημάτων σύγχρονης καλλιεργητικής τεχνικής
- Συλλογική αποθήκευση - συντήρηση
- Συλλογική εμπορία
- Συλλογική τυποποίηση/μεταποίηση

2. Μεταποίηση με στοχευμένες δράσεις

ΑΚΤΙΝΙΔΙΟ

Υφιστάμενη κατάσταση

Η καλλιέργεια του ακτινιδιού στην Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας πραγματοποιείται σχεδόν αποκλειστικά στην ΠΕ Φθιώτιδας σε μια έκταση της τάξης των 2.000 στρεμμάτων (με το μεγαλύτερο ποσοστό αυτής (65%) να συγκεντρώνεται στην περιοχή Καστρίου) αποτελώντας το 3,5% περίπου της καλλιεργούμενης με ακτινίδια έκτασης της Χώρας και με ετήσια παραγωγή κατά μέσο όρο περίπου 3.250 τόνοι.

Στην Φθιώτιδα ειδικότερα καλλιεργείται το «**Ακτινίδιο Σπερχειού**» το οποίο σύμφωνα με τις προδιαγραφές καταχώρησης του στο Κοινοτικό Μητρώο Προϊόντων ΠΟΠ μπορεί να καλλιεργείται αποκλειστικά στα διοικητικά όρια του Νομού Φθιώτιδας, στοιχείο που παρέχει τη δυνατότητα όλη η παραγωγή της ΠΕ Φθιώτιδας να μπορεί να διακινηθεί ως ΠΟΠ.

Το γεγονός ότι το Ακτινίδιο Σπερχειού είναι το μοναδικό ελληνικό ακτινίδιο που είναι αναγνωρισμένο ως ΠΟΠ παρέχει σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα για την προώθησή του τόσο στην Ελληνική όσο και στη διεθνή αγορά έναντι άλλων ομοειδών προϊόντων.

Στην περιοχή δραστηριοποιείται μία Ομάδα Παραγωγών, ο Συνεταιρισμός Ακτινιδιοπαραγωγών Καστρίου Φθιώτιδος .

Στόχοι

Γενικός Στόχος: Επέκταση της καλλιέργειας ακτινιδιού

Ειδικοί στόχοι

- Υιοθέτηση καλλιεργητικών μεθόδων με σκοπό τη μείωση του κόστους παραγωγής και την
- Επέκταση συστημάτων πιστοποιημένης παραγωγής
- Προβολή - Ανάδειξη των ποιοτικών και των διατροφικών χαρακτηριστικών του Ακτινιδιού Σπερχειού

Μέτρα – Παρεμβάσεις

- ✓ Εκτεταμένη εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης- κατάρτισης – βελτίωσης δεξιοτήτων των παραγωγών με έμφαση σε θέματα συλλογικής οργάνωσης και σε θέματα καλλιεργητικών πρακτικών σύμφωνα με τις προδιαγραφές που ισχύουν για την καλλιέργεια του Ακτινιδιού Σπερχειού
- ✓ Ενίσχυση πρωτοβουλιών για συλλογικές μορφές παραγωγής και επεξεργασίας ακτινιδιών καθώς και για την παραγωγή μεταποιημένων προϊόντων (π.χ μαρμελάδα, γλυκό και φέτες αποξηραμένου ακτινιδιού)
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Ενθάρρυνση της εφαρμογής του θεσμού της συμβολαιακής γεωργίας (σύστημα μελλοντικής πώλησης αγροτικών προϊόντων μέσω γραπτών συμβάσεων).
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία του Ακτινιδιού Σπερχειού
- ✓ Ενθάρρυνση επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου (ξενοδοχεία, ξενώνες, αγροτουριστικά καταλύματα, εστιατόρια κλπ) για ένταξη του εξεταζόμενου προϊόντος στους καταλόγους τους
- ✓ Συστηματοποίηση ελέγχων για την πιστή τήρηση των προδιαγραφών παραγωγής συγκομιδής και εμπορίας

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:
 - Βελτίωση και αναδιάρθρωση δενδρώων
 - Καλλιεργητικές τεχνικές για μείωση των χρησιμοποιούμενων εισροών / κόστους (π.χ. στάγδην άρδευση)
2. Συλλογική τυποποίηση και εμπορία
3. Μεταποίηση: όπως Μαρμελάδα, γλυκό και φέτες αποξηραμένου ακτινιδιού.

ΠΥΡΗΝΟΚΑΡΠΑ

Υφιστάμενη κατάσταση

Οι καλλιέργειες πυρηνόκαρπων είναι ιδιαίτερα περιορισμένες στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας με το ενδιαφέρον να περιορίζεται στις εξής καλλιέργειες: κερασιά, δαμασκησιά, ροδακινιά και βερικοκιά.

Η συνολική έκταση των καλλιεργειών αυτών ανέρχεται σε 5.780 στρέμματα αντιπροσωπεύοντας περίπου το 0,1% της αντίστοιχης έκτασης σε εθνικό επίπεδο. Η κατανομή της έκτασης αυτής μεταξύ των ΠΕ παρουσιάζεται στον Πίνακα 1 από τον οποίον προκύπτει ότι η κύρια καλλιέργεια είναι αυτή της κερασιάς η οποία καλλιεργείται κατά κύριο λόγο στην ΠΕ Φθιώτιδας και δευτερευόντως στην ΠΕ Εύβοιας.

Πίνακας 1 Κατανομή της έκτασης των κυριότερων πυρηνόκαρπων ανά ΠΕ (έτος 2006)

Γεωγραφική ενότητα	Βερικοκίες	Ροδακινίες	Κερασιές	Δαμασκηνίες για νωπά δαμάσκηνα
Βοιωτία	17	20	5	11
Εύβοια	146	455	1529	52
Ευρυτανία	0	5	32	0
Φθιώτιδα	123	670	2635	45
Φωκίδα	0	0	35	0
Στ. Ελλάδα	286	1150	4236	108
Ελλάδα	57147	431413	95907	11384

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων

Όσον αφορά στην παραγωγή των προαναφερθεισών καλλιεργειών (για το έτος 2009) αυτή ανέρχεται σε 1.120 τόνους ροδάκινα, 400 τόνους περίπου βερικοκά και 2.600 τόνους κεράσια οι οποίοι αποτελούν αντίστοιχα το 0,1%, 0,4% και 4,3% της συνολικής εγχώριας παραγωγής των εξεταζόμενων προϊόντων με την κατανομή ανά ΠΕ όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 2.

Πίνακας 2 Παραγωγή των κυριότερων πυρηνόκαρπων της Στερεάς Ελλάδα (έτος 2009)

	Ροδάκινα		Βερικοκά		Κεράσια	
	Τόνοι	% συμ/χη	Τόνοι	% συμ/χη	Τόνοι	% συμ/χη
Βοιωτία	6	0,5%	4	1,0%	1	0,0%
Εύβοια	502	44,8%	196	49,2%	700	26,9%
Ευρυτανία	30	2,7%	2	0,5%	92	3,5%
Φθιώτιδα	572	51,1%	192	48,2%	1.751	67,3%
Φωκίδα	10	0,9%	4	1,0%	57	2,2%
Στ. Ελλάδα	1.120	100,0%	398	100,0%	2.601	100,0%

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή – ΕΛ. ΣΤΑΤ.

Στόχοι

Γενικός Στόχος: Ενίσχυση παραγωγής για κάλυψη τοπικών αναγκών

Ειδικοί στόχοι

- Αντικατάσταση γηρασμένων δένδρων - αναδιάρθρωση δενδρώνων
- Υιοθέτηση νέων καλλιεργητικών μεθόδων με σκοπό τη μείωση του κόστους παραγωγής
- Επέκταση συστημάτων πιστοποιημένης παραγωγής (βιολογική και ολοκληρωμένη)
- Προβολή και προώθηση των τοπικών προϊόντων (π.χ. κεράσι Μετοχίου, Γοργοποτάμου κ.α) στις τοπικές αγορές

Μέτρα - Παρεμβάσεις

- ✓ Εκτεταμένη εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης- κατάρτισης – βελτίωσης δεξιοτήτων των παραγωγών με έμφαση σε θέματα οργάνωσης και marketing καθώς και σε θέματα καλλιεργητικών πρακτικών
- ✓ Ενίσχυση πρωτοβουλιών για συλλογικές μορφές (με έμφαση στους γυναικείους συνεταιρισμούς) παραγωγής και επεξεργασίας των πυρηνόκαρπων καθώς και για την παραγωγή μεταποιημένων προϊόντων (π.χ μαρμελάδα, γλυκό καυταλιού κλπ)
- ✓ Ενθάρρυνση επιχειρήσεων του τουριστικού κλάδου (ξενοδοχεία, ξενώνες, εστιατόρια κλπ) για ένταξη των εξεταζόμενων προϊόντων στους καταλόγους τους
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία των τοπικών προϊόντων

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:
 - Βελτίωση και αναδιάρθρωση δενδρώνων
 - Καλλιεργητικές τεχνικές για μείωση των χρησιμοποιούμενων εισροών / κόστους (π.χ. στάγδην άρδευση)
2. Συλλογική τυποποίηση και εμπορία
3. Μεταποίηση: όπως Μαρμελάδα, γλυκό και φέτες αποξηραμένου βερίκοκου, δαμάσκηνου κλπ..

Υφιστάμενη κατάσταση

Η ελαιοκαλλιέργεια στην Ελλάδα αποτελεί μία από τις παραδοσιακές και περισσότερο διαδεδομένες καλλιέργειες στη χώρα, βασικό παράγοντα οικολογικής ισορροπίας, ιδιαίτερα, στις άγονες ημιορεινές και ορεινές εκτάσεις των περιοχών της ηπειρωτικής χώρας και των νησιών. Έχει μεγάλη κοινωνική και οικονομική σημασία, δεδομένου ότι απασχολεί και αποδίδει εισόδημα σε περισσότερες από 500.000 γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Η ελαιοκαλλιέργεια καλύπτει το 21% της καλλιεργούμενης γης και διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο στην Οικονομία των αγροτικών περιοχών γιατί συμβάλλει στη διατήρηση μίας ελάχιστης γεωργικής δραστηριότητας, σε πολλές και ακατάλληλες για άλλες καλλιέργειες εκτάσεις της Χώρας συμπληρώνοντας το εισόδημα των αγροτικών οικογενειών, ενώ, παράλληλα, συμπληρώνει και αναδεικνύει το φυσικό περιβάλλον και προστατεύει το έδαφος από τις διαβρώσεις

Η Ελλάδα αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη παραγωγό χώρα επιτραπέζιων ελιών στην ΕΕ, ενώ το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας παραγωγής εξάγεται, σε χύμα κυρίως μορφή.

Η ζήτηση επιτραπέζιων ελιών εξαρτάται άμεσα από τις διατροφικές συνήθειες των καταναλωτών. Οι ελιές αποτελούν παραδοσιακό προϊόν διατροφής των Ελλήνων, ενώ, η αναγνωρισμένη αξία της μεσογειακής διατροφής καθώς και τα θρεπτικά συστατικά των συγκεκριμένων προϊόντων είναι στοιχεία που επηρεάζουν θετικά τη ζήτησή τους.

Σημαντικό ρόλο στην αύξηση της ζήτησης επιτραπέζιων ελιών, κυρίως στο εξωτερικό έχει και η προβολή των εν λόγω προϊόντων στις ξένες αγορές. Η διαφημιστική δαπάνη των επιχειρήσεων για την προβολή των εξεταζόμενων προϊόντων είναι περιορισμένη, καθώς οι περισσότερες από αυτές διαθέτουν τα προϊόντα τους κυρίως σε χύμα μορφή (βαρέλια) και σε μικρότερο ποσοστό σε τυποποιημένη μορφή.

Στον κλάδο δραστηριοποιείται σημαντικός αριθμός επιχειρήσεων. Ανάλογα με τη δραστηριότητά τους διακρίνονται σε: επιχειρήσεις επεξεργασίας επιτραπέζιων ελιών, σε επιχειρήσεις τυποποίησης επιτραπέζιων ελιών και σε επιχειρήσεις που ασχολούνται και με τις δύο δραστηριότητες. Ορισμένες επιχειρήσεις επεξεργάζονται ή / και τυποποιούν τα συγκεκριμένα προϊόντα και για λογαριασμό τρίτων.

Επιπλέον, στον κλάδο δραστηριοποιούνται και εταιρείες που ασχολούνται αποκλειστικά με το χονδρικό εμπόριο βρώσιμων ελιών. Οι περισσότερες επιχειρήσεις αναπτύσσουν έντονη (*ICAP Επιτραπέζιες Ελιές Νοέμβριος 2009*) εξαγωγική δραστηριότητα, διαθέτοντας το μεγαλύτερο μέρος των προϊόντων τους σε αγορές του εξωτερικού, σε χύμα ή τυποποιημένη μορφή.

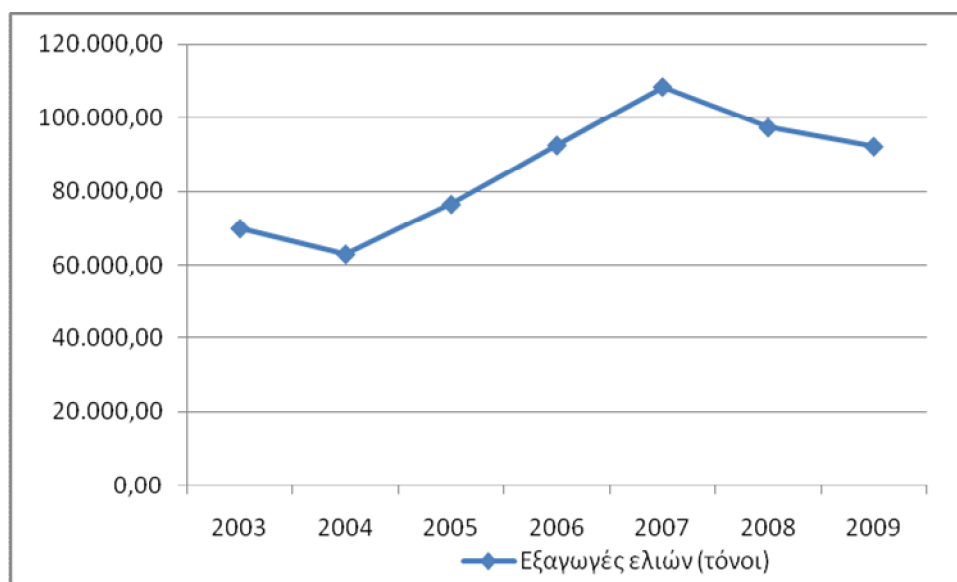
Όπως και στον κλάδο του ελαιολάδου, ομοίως και στην αγορά των επιτραπέζιων ελιών δραστηριοποιούνται αρκετοί συνεταιρισμοί ή ενώσεις συνεταιρισμών, που συγκεντρώνουν τα προϊόντα των μελών τους και στη συνέχεια τα εμπορεύονται ή τα διαθέτουν σε επιχειρήσεις επεξεργασίας ή / και τυποποίησης.

Το μέγεθος της εγχώριας παραγωγής επιτραπέζιων ελιών παρουσιάζει διακυμάνσεις ετησίως, καθώς εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν. Επίσης, χαρακτηριστικό της παραγωγής των συγκεκριμένων προϊόντων είναι η κυκλικότητα (εναλλαγή μεταξύ «καλών» και «κακών» ελαιοκομικών περιόδων), η περίοδος της οποίας κυμαίνεται μεταξύ δύο και τριών ετών.

Η παραγωγή επιτραπέζιων ελιών εκτιμάται στα επίπεδα των 95.000 τόνων την περίοδο 2008-09 έναντι 105.000 τόνων την προηγούμενη ελαιοκομική περίοδο (σύμφωνα και με στοιχεία του Διεθνούς Συμβουλίου Ελαιολάδου).

Οι περισσότερες από τις επιχειρήσεις του κλάδου διαθέτουν το μεγαλύτερο μέρος των επεξεργασμένων / τυποποιημένων επιτραπέζιων ελιών στο εξωτερικό (σε χύμα ή τυποποιημένη μορφή). Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζεται η εξέλιξη των εξαγωγών επιτραπέζιων ελιών για την περίοδο 2003-2009 από το οποίο διαπιστώνεται ότι μεταξύ των ετών 2005-2009, σημειώθηκε μέση ετήσια αύξηση 6% στην ποσότητα και στην αξία. Κατά μέσο όρο εξάγονται 90-93.000 τόν. κάθε χρόνο αξίας 204 εκατομ. € κατά μέσο όρο. Οι εξαγωγές κατευθύνονται, σε ποσοστό 60% περίπου, στις Χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με κυριότερες χώρες εισαγωγής την Ιταλία και τη Γερμανία και το υπόλοιπο (περίπου 40%) προς τρίτες χώρες, με κυριότερους προορισμούς τις ΗΠΑ, την Αυστραλία, τον Καναδά και τη Σαουδική Αραβία

Διάγραμμα 1 Διαχρονική μεταβολή εξαγωγών επιτραπέζιων ελιών

Η εγχώρια κατανάλωση επιτραπέζιων ελιών εκτιμάται στους 10.500 τόνους την περίοδο 2008/09 (έναντι 11.000 τόνων την περίοδο 2007/08). Το μεγαλύτερο μέρος των επιτραπέζιων ελιών που καταναλώνονται στην εγχώρια αγορά διατίθεται σε χύμα μορφή. Εντούτοις, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σταδιακά αύξηση του μεριδίου συμμετοχής των τυποποιημένων επιτραπέζιων ελιών.

Σε παγκόσμιο επίπεδο η παραγωγή επιτραπέζιων ελιών την περίοδο 2008/09 διαμορφώθηκε στους 2,03 εκ τόνους, σημειώνοντας μείωση 5,6% σε σχέση με το 2007/08. Η Ισπανία, η Ιταλία και η Ελλάδα αποτελούν τις μεγαλύτερες παραγωγούς χώρες επιτραπέζιων ελιών, καλύπτοντας από κοινού το 97,3% της παραγωγής της Ε.Ε (περίοδος 2008/09). Όσον αφορά στην παγκόσμια κατανάλωση επιτραπέζιων ελιών αυτή διαμορφώθηκε στους 2,14 εκ. τόνους την περίοδο 2008/09, παραμένοντας σχεδόν στα ίδια επίπεδα με το 2007/08. Κυριότερες χώρες κατανάλωσης επιτραπέζιων ελιών είναι διαχρονικά η Ισπανία και η Ιταλία, συγκεντρώνοντας από κοινού το 58,7% της συνολικής κατανάλωσης στην Ε.Ε. (Πηγή: *ICAP Επιτραπέζιες Ελιές Νοέμβριος 2009*)

Λόγω της ποικιλομορφίας του εδάφους, στην Ελλάδα καλλιεργούνται διάφορες ποικιλίες ελιών. Ενδεικτικά στοιχεία για ορισμένες ποικιλίες ελιών αναφέρονται παρακάτω:

- **Κονσερβολιά:** Πρόκειται για τη σημαντικότερη ποικιλία επιτραπέζιας ελιάς. Καλλιεργείται κυρίως στη Στερεά Ελλάδα (Αγρινίο, Άμφισσα, Αταλάντη, Στυλίδα) όπως επίσης στο Βόλο και στην Εύβοια. Η εν λόγω ποικιλία περιλαμβάνει τις πράσινες, τις μαύρες και τις ξανθές (ασπροκόκκινες) ελιές.
- **Καλαμών:** Πρόκειται για ποικιλία επιτραπέζιας ελιάς ονομασίας προέλευσης. Καλλιεργείται κυρίως στη Μεσσηνία και στη Λακωνία και σε σημαντική έκταση στην ευρύτερη περιοχή της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και του Αγρινίου.
- **Χαλκιδικής:** Καλλιεργείται σχεδόν εξ' ολοκλήρου στη Χαλκιδική. Είναι γνωστή και ως Γαϊδουροελιά λόγω του μεγάλου μεγέθους του καρπού.
- **Θρουμποελιά:** Καλλιεργείται στην Αττική, σε νησιά του Αιγαίου (Χίο, Σάμο, Νάξο), στην Κρήτη και στη Θάσο. Έχει την ιδιότητα κατά τη διάρκεια της ωρίμανσης να ξεπικρίζει πάνω στο δέντρο από μόνη της.

Όσον αφορά τις εγχωρίως παραγόμενες επιτραπέζιες ελιές, έχουν αναγνωρισθεί επίσημα και κατοχυρωθεί, δέκα προϊόντα με την ένδειξη Π.Ο.Π:

1. Ελιά Καλαμάτας	6. Κονσερβολιά Στυλίδας
2. Κονσερβολιά Αμφίσσης	7. Κονσερβολιά Πηλίου Βόλου
3. Κονσερβολιά Άρτας	8. Θρούμπα Θάσου
4. Κονσερβολιά Αταλάντης	9. Θρούμπα Χίου
5. Κονσερβολιά Ροβιών	10. Θρούμπα Αμπαδιάς Ρεθύμνης Κρήτης

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας και κυρίως στην Άμφισσα, Φθιώτιδα (Στυλίδα - Αταλάντη) και Βόρεια Εύβοια (Ροβιές) επικρατεί η ποικιλία Κονσερβολιά, η οποία διατίθεται στο εμπόριο ως Πράσινη, Ξανθή ή Μαύρη.

Να σημειωθεί ότι μια ακόμη αρκετά σημαντική για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ποικιλία είναι η φυσική μαύρη ελιά Καλαμών, η οποία παράγεται κυρίως στις Λιβανάτες (5.000 τόνοι περίπου) και στην Βόρεια Εύβοια (2.000 τόνοι περίπου), δηλ. σε ποσότητες πολύ μεγαλύτερες από ότι παράγονται στην ευρύτερη περιοχή της Μεσσηνίας.

Επιπλέον σημειώνεται ότι στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας η παραγωγή επιτραπέζιων ελιών βρίσκεται σε ισορροπία με την παραγωγή ελαιοποιήσιμων ελιών (47% και 53% αντίστοιχα) στοιχείο που δεν απαντάται σε εθνικό επίπεδο όπου η καλλιέργεια ελαιοπήσιμων ελιών αποτελεί την κύρια παραγωγική κατεύθυνση (με συμμετοχή της τάξης του 85% στο σύνολο της παραγωγής).

Όσον αφορά στη διάρθρωση της παραγωγής της ελαιοκαλλιέργειας μεταξύ των ΠΕ αυτή παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα

Πίνακας 1 . Στοιχεία παραγωγής ελαιοκαλλιέργειας σε τόνους (έτος 2009)

Γεωγραφική ενότητα	Επιτραπέζιες ελιές		Ελιές ελαιοποίησης		Ελαιόλαδο 2006/2007	
	Τόνοι	%	Τόνοι	%	Τόνοι	%
Βοιωτία	27	0,0%	15.517	17,1%	1.685	11,0%
Εύβοια	6.100	7,5%	21.205	23,3%	1.927	12,6%
Ευρυτανία	135	0,2%	560	0,6%	120	0,8%
Φθιώτιδα	72.420	88,5%	47.051	51,7%	10.184	66,4%
Φωκίδα	3.178	3,9%	6.595	7,3%	1.425	9,3%
Στ. Ελλάδα	81.860	100,0%	90.928	100,0%	15.341	100,0%

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή

Στόχοι

Γενικός στόχος: Ενίσχυση της εικόνας των επιτραπέζιων ελιών στην ελληνική και διεθνή αγορά

Ειδικοί στόχοι

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ελαιοκομικών εκμεταλλεύσεων
- Επέκταση συστημάτων πιστοποιημένης παραγωγής (βιολογική και ολοκληρωμένη) στην πρωτογενή παραγωγή και εφαρμογή συστημάτων ασφάλειας τροφίμων στις μονάδες επεξεργασίας ελιών.
- Αύξηση της ποσότητας που εμπορεύεται σε τυποποιημένη μορφή
- Ανάδειξη και προβολή στην εγχώρια αγορά αλλά και σε αγορές του εξωτερικού

Μέτρα— Παρεμβάσεις

- ✓ Εκτεταμένη εφαρμογή προγραμμάτων βελτίωσης δεξιοτήτων των ελαιοπαραγωγών με έμφαση σε θέματα οργάνωσης, marketing καθώς και σε θέματα καλλιεργητικών πρακτικών (για τη βελτίωση της ποσότητας και ποιότητας της παραγωγής, τη μείωση του κόστους παραγωγής με την ορθολογική χρήση εισροών)
- ✓ Επέκταση φιλοπεριβαλλοντικών μεθόδων καλλιέργειας με πιστοποιημένα συστήματα παραγωγής (βιολογική καλλιέργεια, ολοκληρωμένη διαχείριση)
- ✓ Δημιουργία πιστοποιημένων για τη βιολογική καλλιέργεια ελαιοτριβείων

- ✓ Εισαγωγή νέων τεχνολογιών και θεσμών για φιλοπεριβαλλοντική διαχείριση των αποβλήτων των ελαιουργείων
- ✓ Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών συλλογικών (Οργανώσεις Ελαιουργικών Φορέων) και ιδιωτικών φορέων α) για την ίδρυση και εκσυγχρονισμό (τεχνολογικό, οργανωτικό, μηχανολογικό, κτιριακό) εγκαταστάσεων μεταποίησης – τυποποίησης των επιτραπέζιων ελιών ώστε να πληρούν τις απαιτήσεις για την ασφάλεια και την ιχνηλασιμότητα τροφίμων αλλά και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της ζήτησης ακόμη και για εξειδικευμένα προϊόντα (π.χ. πάστα ελιάς, γεμιστές ελιές κλπ) και β) για την προβολή, ιδιαίτερα των ΠΟΠ ελιών της περιοχής, στην εγχώρια και διεθνή αγορά (ΕΕ και τρίτες Χώρες)
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία των επιτραπέζιων ελιών
- ✓ Ενίσχυση δράσεων για τον εκσυγχρονισμό των υποδομών και του εξοπλισμού των ελαιοκομικών εκμεταλλεύσεων για την αποφυγή της υποβάθμισης του ελαιόκαρπου (π.χ. ελαιοραβδιστικά, ελαιόπανα, τελάρια κλπ)
- ✓ Διερεύνηση δυνατότητας κατοχύρωσης της καλλιεργούμενης ποικιλίας «Καλαμάτα» ως προϊόν Προστατευόμενης Γεωγραφικής ένδειξης (ΠΓΕ)
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Συστηματοποίηση ελέγχων για την πιστή τήρηση των προδιαγραφών παραγωγής, συγκομιδής και εμπορίας και την αποφυγή νοθείας ιδιαίτερα των ελιών που είναι κατοχυρωμένες ως ΠΟΠ
- ✓ Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας Περιφερειακής Αγροδιατροφικής Σύμπραξης με σκοπό την ανάδειξη των σχετικών με το « καλάθι » αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας πολιτικών (ενημέρωση των καταναλωτών για τα πλεονεκτήματα κάθε παραγόμενου είδους διατροφής, σύναψη συμφωνιών για τους τρόπους προώθησης των τοπικών προϊόντων, ενημέρωση και επιμόρφωση κάθε αρμόδιου και ενδιαφερόμενου αποδέκτη, συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με ελληνικά και ξένα ιδρύματα καθώς και με κρατικά ιδρύματα και οργανισμούς στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, την έκδοση πάσης φύσεως εντύπων και διαδικτυακών αναρτήσεων, εκπόνηση μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη διαφήμιση και διάδοση των αγροτικών προϊόντων που έχουν περιληφθεί στο « καλάθι » αγροτικών προϊόντων).

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε: :

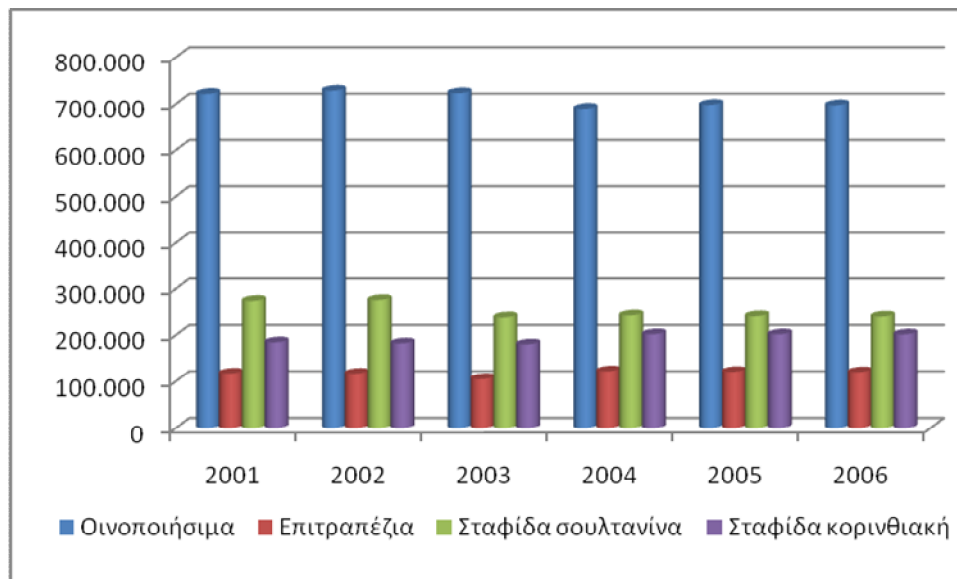
- Στάγδην άρδευση των ελαιώνων
- Μηχανήματα συλλογής ελαιόκαρπου
- Συλλογική αποθήκευση
- Συλλογική εμπορία/συσσκευασία/τυποποίηση

ΑΜΠΕΛΙ - ΟΙΝΟΣ

Υφιστάμενη κατάσταση

Ο αμπελουργικός τομέας αποτελεί έναν από τους βασικούς κλάδους της γεωργικής παραγωγής, που εξασφαλίζει προϊόντα για νωπή κατανάλωση όπως επιτραπέζια σταφύλια, σταφύλια για οινοποίηση και ξηρές σταφίδες. Η συνολική έκταση των αμπελώνων κυμαίνεται για την περίοδο 2001/2006 κοντά στα 1,3 εκ. στρέμματα με την διάρθρωση που παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 1

Διάγραμμα 1 Διάρθρωση αμπελώνων σε εθνικό επίπεδο

Πηγή : Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Το μεγαλύτερο κέντρο αμπελοκαλλιέργειας στη χώρα είναι η περιφέρεια Πελοποννήσου που συγκεντρώνει το 37% περίπου της συνολικής έκτασης και ακολουθούν οι περιφέρειες Κρήτης (20%) Μακεδονίας (11%) και Στερεάς Ελλάδας (περίπου 10%) και (στοιχεία τριετίας 2004-2006)

Στους Πίνακες 1 & 2 παρουσιάζεται η κατανομή των εκτάσεων των αμπελώνων καθώς και των αμπελουργικών προϊόντων ανά ΠΕ από τον οποίο διαπιστώνεται αφενός ότι η κύρια παραγωγική κατεύθυνση είναι αυτή της παραγωγής οίνων έναντι των επιτραπέζιων σταφυλιών και αφετέρου ότι τα κύρια κέντρα αμπελοκαλλιέργειας της Περιφέρειας είναι οι ΠΕ Βοιωτίας και Εύβοιας ενώ στις υπόλοιπες ΠΕ η καλλιεργούμενη έκταση είναι σχετικά περιορισμένη

Πίνακας 1: Κατανομή εκτάσεων αμπελώνων ανά ΠΕ (έτος 2009)

Γεωγραφική ενότητα	Στρέμματα	% συμ/χη
Βοιωτίας	41.426	45,50%
Ευβοίας	34.565	37,90%
Ευρυτανίας	529	0,60%
Φθιώτιδος	12.197	13,40%
Φωκίδος	2.393	2,60%
Στερεά Ελλάδα	91.110	100,00%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

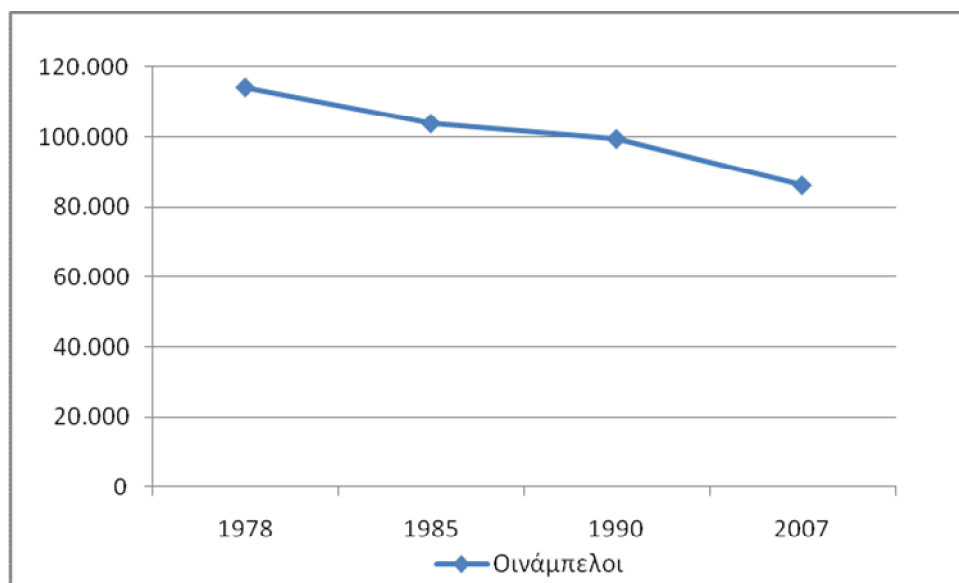
Πίνακας 2 Κατανομή αμπελουργικών προϊόντων ανά ΠΕ (έτος 2009)

Γεωγραφική ενότητα	Μούστος	% συμμ/χη	Επιτραπέζια Σταφύλια	% συμμ/χη
Βοιωτίας	12.777	32,90%	285	18,00%
Ευβοίας	19.750	50,90%	884	55,70%
Ευρυτανίας	367	0,90%	27	1,70%
Φθιώτιδος	4.762	12,30%	371	23,40%
Φωκίδος	1.127	2,90%	20	1,30%
Στερεά Ελλάδα	38.783	100,00%	1.587	100,00%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Η διαχρονική εξέλιξη της καλλιέργειας οινάμπελων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας αποτυπώνεται στο διάγραμμα 2 από το οποίο διαπιστώνεται μια διαχρονική συρρίκνωση της καλλιεργούμενης έκτασης.

Διάγραμμα 2. Διαχρονική μεταβολή έκταση οινάμπελων στην Περιφέρεια

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Με τον Καν (ΕΚ) 479/2008 και τον εφαρμοστικό αυτού (Καν (ΕΚ) 607/2009 η Ε.Ε. μεταβλήθηκε το θεσμικό πλαίσιο για τους οίνους ποιότητας (ΟΠΑΠ, ΟΠΕ) που ίσχυε σε Ευρωπαϊκό επίπεδο επί σειρά ετών ώστε να υπάρχει ενιαία αντιμετώπιση για όλα τα ποιοτικά αγροτικά προϊόντα. Με βάση το νέο αυτό πλαίσιο ισχύουν πλέον οι ακόλουθες κατηγορίες:

- **Οίνοι ΠΟΠ:** Σε αυτή την κατηγορία οίνων εντάσσονται οι ελληνικοί οίνοι με Ονομασία Προέλευσης (VQPRD), δηλαδή οι οίνοι ΟΠΑΠ και οι οίνοι ΟΠΕ
- **Οίνοι ΠΓΕ:** Σε αυτή την κατηγορία οίνων εντάσσονται όλοι οι Τοπικοί Οίνοι και όσοι από τους οίνους με «Ονομασία κατά Παράδοση» έχουν ταυτοχρόνως και θεσπισμένη γεωγραφική ένδειξη, δηλαδή η Βερντέα και 15 ρετσίνες.
- **Ποικιλιακοί οίνοι:** Οι ποικιλιακοί οίνοι είναι μια νέα κατηγορία οίνων, στην οποία θα εντάσσονται όσοι επιτραπέζιοι οίνοι πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις όπως ορίζονται στον Κανονισμό 607/2009. Οι οίνοι αυτοί αποκτούν το δικαίωμα αναγραφής της χρονιάς εσοδείας και της ποικιλιακής τους σύνθεσης (αλλά όχι της γεωγραφικής τους ένδειξης), σε αντίθεση με τους απλούς επιτραπέζιους οίνους.

- *Επιτραπέζιοι οίνοι:* Οι «απλοί» επιτραπέζιοι οίνοι είναι μια κατηγορία οίνων όπου εντάσσονται όλα τα κρασιά που δεν ανήκουν φυσικά στις κατηγορίες ΠΟΠ και ΠΓΕ, αλλά ούτε και στην κατηγορία των ποικιλιακών οίνων. Οι επιτραπέζιοι οίνοι εξακολουθούν να μην έχουν το δικαίωμα αναγραφής ούτε της χρονιάς εσοδείας, ούτε των ποικιλιών που συμμετέχουν στη σύνθεσή τους.

Όσον αφορά στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας δεν παράγονται οίνοι ΠΟΠ ενώ από τους υπόλοιπους οίνους ποιότητας σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο παράγονται ή μπορούν να παραχθούν οι εξής:

Τοπικοί Οίνοι	Οίνοι με Ονομασία κατά παράδοση
Οίνος ΠΓΕ Στερεάς Ελλάδας	Ρετσίνα Βοιωτίας
Οίνος ΠΓΕ Θήβα	Ρετσίνα Εύβοιας
Οίνος ΠΓΕ Κάρυστος	Ρετσίνα Θηβών
Οίνος ΠΓΕ Κοιλάδα Ανταλάντης	Ρετσίνα Χαλκίδας
Οίνος ΠΓΕ Ληλάντιο Πεδίο	Ρετσίνα Καρύστου
Οίνος ΠΓΕ Μαρτίνο	
Οίνος ΠΓΕ Οπούντια Λοκρίδος	
Οίνος ΠΓΕ Πλαγιές Κιθαιρώνα	
Οίνος ΠΓΕ Παρνασσός	
Οίνος ΠΓΕ Πλαγιές Πάρνηθας	
Οίνος ΠΓΕ Ριτσώνα Αυλίδας	

Η παραγωγή οίνου στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανέρχεται σε περίπου 572.000 HL (περίοδος 2006/2007) και υποστηρίζεται από ένα πλούσιο ποικιλιακό δυναμικό με τις πλέον διαδεδομένες το Σαββατιανό και τον Ροδίτη. Η παραγωγή αυτή αποτελεί το 14% περίπου της εγχώριας παραγωγής κρασιού όπως αυτή αποτυπώνεται στον Πίνακα 3 για την περίοδο 2005-2008

Πίνακας 3 Παραγωγή οίνου σε εθνικό επίπεδο

Περίοδος	Επιτραπέζια κρασιά		Κρασιά ποιότητας		Συνολική παραγωγή		
	Λευκά	Ερυθρά	Λευκά	Ερυθρά	Λευκά	Ερυθρά	Σύνολο ¹
2005/06	2.606,33	1.080,17	174,92	158,70	2.781,25	1.238,87	4.020,12
2006/07	2.455,95	1.076,00	215,64	162,00	2.671,59	1.238,00	3.909,59
2007/08	2.144,30	1.032,25	170,00	140,00	2.314,30	1.172,25	3.486,55
ΜΟ	2.402,19	1.062,81	186,85	153,57	2.589,05	1.216,37	3.805,42

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα, η ελληνική παραγωγή οίνου περιλαμβάνει κυρίως οίνους λευκούς (68%) και δευτερευόντος οίνους ερυθρούς και ερυθρωπούς (32%) το μερίδιο των οποίων στη συνολική εγχώρια παραγωγή συνεχώς μειώνεται. Όσον αφορά στους τύπους του παραγόμενου οίνου, η συνολική εγχώρια παραγωγή καλύπτεται σε συντριπτικό ποσοστό από επιτραπέζιους οίνους, ενώ μικρό μόνον

¹ Δεν περιλαμβάνεται η παραγωγή των συμπυκνωμένων και ανακαθαρισμένων γλευκών.

μέρος της παραγωγής αφορά οίνους ποιότητας (περίπου 9,5%) ποσοστό που παραμένει μάλλον σε περιορισμένο επίπεδο.

Οι ελληνικές εξαγωγές οίνου, προς τα Κ-Μ της Ε.Ε. για τη πενταετία 2002-06 κυμάνθηκαν από 27 έως 30,5 χιλιάδες τόνους, με εξαίρεση το έτος 2003 όπου παρουσίασαν πολύ σημαντική άνοδο (σχεδόν διπλασιασμός σε σχέση με το 2002, 55.000 τόνους). Συγκριτικά οι εξαγωγές οίνου προς τρίτες χώρες βρίσκονται σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα (Μ.Ο. πενταετίας περίπου 4.300 τόνους). Οι εισαγωγές οίνου αποτελούν περίπου το 51% της ποσότητας των εξαγωγών, ενώ το εμπορικό πλεόνασμα οίνου παρουσιάζεται σταθερά θετικό για την πενταετία, με πτωτικές τάσεις από τα 43 (για το 2003) στα 27 εκατομμύρια € (για το 2006). Οι κύριοι εξαγωγικοί προορισμοί του ελληνικού κρασιού αποτελούν η Γερμανία (με σημαντική διαφορά από τις υπόλοιπες), η Γαλλία, οι Η.Π.Α., ο Καναδάς και το Βέλγιο.

Στόχοι

Γενικός Στόχος: Ενθάρρυνση της παραγωγής οίνων ΠΓΕ (τοπικοί οίνοι και ονομασίες κατά παράδοση)

Ειδικοί Στόχοι

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αμπελουργικών εκμεταλλεύσεων με αξιοποίηση σύγχρονων αμπελουργικών τεχνικών, εκμηχάνιση της καλλιέργειας κλπ
- Επέκταση των φιλοπεριβαλλοντικών μεθόδων καλλιέργειας με πιστοποιημένα συστήματα παραγωγής και μεταποίησης (βιολογική καλλιέργεια και ολοκληρωμένη διαχείριση) και εφαρμογή συστημάτων ασφάλειας τροφίμων στα οινοποιεία.
- Ενίσχυση της ταυτότητας του στερεοελλαδίτικου οίνου

Μέτρα – Παρεμβάσεις

- ✓ Προβολή - Προώθηση των οίνων ποιότητας μέσω τουριστικών δραστηριοτήτων (π.χ. «Δρόμοι κρασιού», αγροτουρισμός, επισκέψιμα οινοποιεία, επισκέψιμα αγροκτήματα, χώροι γευσιγνωσίας, χώροι εστίασης και αναψυχής, δασικά χωριά, γιορτές κρασιού, κ.α.)
- ✓ Συλλογική προώθηση των οίνων ποιότητας με στόχευση κυρίως στην εγχώρια αλλά και στη διεθνή αγορά.
- ✓ Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας Περιφερειακής Αγροδιατροφικής Σύμπραξης με σκοπό την ανάδειξη των σχετικών με το « καλάθι » αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας πολιτικών (ενημέρωση των καταναλωτών για τα πλεονεκτήματα κάθε παραγόμενου είδους διατροφής, σύναψη συμφωνιών για τους τρόπους προώθησης των τοπικών προϊόντων, ενημέρωση και επιμόρφωση κάθε αρμόδιου και ενδιαφερόμενου αποδέκτη, συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με ελληνικά και ξένα ιδρύματα καθώς και με κρατικά ιδρύματα και οργανισμούς στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, την έκδοση πάσης φύσεως εντύπων και διαδικτυακών αναρτήσεων, εκπόνηση μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη διαφήμιση και διάδοση των αγροτικών προϊόντων που έχουν περιληφθεί στο « καλάθι » αγροτικών προϊόντων).
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία των επιτραπέζιων ελιών
- ✓ Προστασία των παραδοσιακών αποσταγματοποιών
- ✓ Συστηματοποίηση ελέγχων για την καταπολέμηση της νοθείας που προκαλείται από την «ελληνοποίηση» εισαγόμενου οίνου και του παρανόμως παραγόμενου από οίνου μη νόμιμα οινοποιεία
- ✓ Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών συλλογικών και ιδιωτικών φορέων για τον εκσυγχρονισμό (τεχνολογικό, οργανωτικό, μηχανολογικό, κτιριακό) εγκαταστάσεων οινοποίησης και μεταποίησης και επέκταση των δραστηριοτήτων τους (π.χ. απόσταξη στεμφύλων για παραγωγή τσίπουρου, παραγωγή βαλσάμικο, επέκταση γραμμών εμφιάλωσης κλπ)
- ✓ Σύσταση μιας ή περισσότερων Ομάδων Παραγωγών - συνεταιρισμών ολοκληρωμένης διαχείρισης ή βιολογικής καλλιέργειας αμπελιού

- ✓ Αξιολόγηση και επιλογή γηγενών τοπικών ποικιλιών για παραγωγή οίνων ποιότητας - Έρευνα προσαρμογής ποικιλιών με δημιουργία πειραματικών αμπελώνων
- ✓ Ελεγχόμενες εκριζώσεις με βάση συγκεκριμένα ποιοτικά κριτήρια (π.χ. αμπελώνες ακατάλληλοι για την παραγωγή ποιοτικών οίνων)
- ✓ Σχεδιασμός και εφαρμογή εξειδικευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης - κατάρτισης – βελτίωσης δεξιοτήτων των αμπελοκαλλιεργητών και οινοπαραγωγών με έμφαση σε θέματα οργάνωσης, marketing καθώς και σε θέματα εφαρμογής φιλοπεριβαλλοντικών μεθόδων καλλιέργειας, κανόνων ορθής γεωργικής πρακτικής, πιστοποίησης και τυποποίησης .
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Υιοθέτηση και ορθή εφαρμογή πρότυπων διαχείρισης ποιότητας, υγιεινής, ασφάλειας και περιβαλλοντικής διαχείρισης, σε όλα τα στάδια παραγωγής και μεταποίησης των προϊόντων
- ✓ Σύσταση ελεγκτικών μηχανισμών για την καταπολέμηση της νοθείας - πραγματοποίηση διασταυρωτικών ελέγχων μέσω του Αμπελουργικού Μητρώου
- ✓ Υιοθέτηση αναγνωρισμένου εμπορικού σήματος για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (Περιφερειακή Ετικέτα Στερεάς Ελλάδας) ενταγμένο στο Εθνικό Σήμα με τοπικές αναφορές (π.χ., Ελληνικό Προϊόν – Οίνος Στερεάς Ελλάδας– Περιοχή και Ποικιλία)για την ανάδειξη των παραγόμενων ποιοτικών προϊόντων.
- ✓ Κατάρτιση Ολοκληρωμένων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Οίνου για την προώθηση οίνων στην εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά και η συμμετοχή των παραγωγών σε προγράμματα βελτίωσης της παραγωγής τους.
- ✓ Ενθάρρυνση της εφαρμογής του θεσμού της συμβολαιακής γεωργίας (σύστημα μελλοντικής πώλησης αγροτικών προϊόντων μέσω γραπτών συμβάσεων μεταξύ οινοποιητικών μονάδων και συλλογικών φορέων εκπροσώπησης παραγωγών) καθώς και άλλων οργανωτικών σχημάτων (π.χ. ομάδες/οργανώσεις παραγωγών).

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:

Εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και η

βελτίωση της συνολικής τους επίδοσης, μέσω της καλύτερης χρήσης των συντελεστών παραγωγής συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής νέων τεχνολογιών - καινοτομιών, με στόχο τη στροφή προς την ποιότητα, τα βιολογικά προϊόντα και τη διαφοροποίηση της εκμετάλλευσης.

α. Καθεστώς ενίσχυσης για την ενθάρρυνση των επενδύσεων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (Μεγάλα Σχέδια Βελτίωσης)

β. Καθεστώς ενίσχυσης για την ενθάρρυνση των επενδύσεων μικρού κόστους στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (Μικρά Στοχευμένα Σχέδια Βελτίωσης).

Μεταποίηση με στοχευμένες δράσεις :

- Εκσυγχρονισμός, μετεγκατάσταση, συγχώνευση οινοποιείων για παραγωγή οίνων ποιότητας, χωρίς αύξηση της δυναμικότητας.

- Ίδρυση οινοποιείων που επεξεργάζονται σταφύλια από βιολογικές καλλιέργειες και συστήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης.
- Ίδρυση οινοποιείων σε νησιωτικές και ορεινές περιοχές για επεξεργασία της τοπικής σταφυλικής παραγωγής.
- Προσθήκη, εκσυγχρονισμός, επέκταση γραμμής εμφιάλωσης σε οινοποιεία για την κάλυψη των αναγκών εμφιάλωσης της παραγωγής τους.
- Εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού.

Συλλογικές στοχευμένες δράσεις :

- Συλλογική απόκτηση ή παραγωγή πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού
- Συλλογική εμπορία
- Συλλογική μεταποίηση

Λοιπές Δράσεις.

- Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών συλλογικών ή ιδιωτικών φορέων για την διασύνδεση του αμπελοοινικού τομέα με τον αγροτουρισμό. (επισκέψιμα αγροκτήματα κλπ.).

ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΦΥΤΑ

Υφιστάμενη κατάσταση

Σκοπός της καλλιέργειας των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών είναι η παραγωγή αιθέριων ελαίων και ξηρής δρόγης. Οι χρήσεις των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών είναι ανάλογες με τα αιθέρια έλαια που περιέχουν. Τα έλαια αυτά χρησιμοποιούνται σήμερα σε ευρεία κλίμακα από πολλές βιομηχανίες (αρωμάτων, σαπουνιών, καλλυντικών, τσιγάρων, τροφίμων, κλπ.) αλλά και σαν αρτύματα ή καρυκεύματα φαγητών (όπως π.χ. η δάφνη, η ρίγανη, το δενδρολίβανο κλπ.).

Το σύνολο των καλλιεργουμένων εκτάσεων με αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά σε παγκόσμιο επίπεδο είναι πολύ δύσκολο να προσδιοριστεί, διότι ο κλάδος αποτελείται από πολλά είδη διάσπαρτα κατανομημένα.

Η κυρίαρχη χώρα παραγωγός αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών είναι η Ασία, ενώ οι μεγαλύτερες αγορές σε παγκόσμιο επίπεδο είναι η Κίνα, η Ευρώπη (Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Αγγλία), η Ιαπωνία και οι ΗΠΑ.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά παράγονται στις 16 από τις 25 χώρες και συνολικά ευδοκιμούν περί τα 200 είδη. Η αγορά των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών στην Ευρώπη είναι πολύπλοκη λόγω της διαφορετικής τους χρήσης και η εμπορία τους συγκεντρώνεται και ελέγχεται από μικρό αριθμό χονδρεμπόρων.

Η Ελλάδα θεωρείται μια από τις πλουσιότερες χώρες σε αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά, γεγονός που ανοίγει νέους και αρκετά προσοδοφόρους δρόμους στις αγροτικές καλλιέργειες, αν υπάρξει η απαιτούμενη οργάνωση για να αξιοποιηθούν.

Στη χώρα μας ευδοκιμούν περισσότερα από 112 είδη αρωματικών φυτών εκ των οποίων 68 χαρακτηρίζονται και ως μελισσοτροφικά. Τα κυριότερα εμπορικά αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά στην Ελλάδα είναι το τσάι του βουνού, το φασκόμηλο, η ρίγανη, το γλυκάνισο, ο βασιλικός, το μάραθο (μαραθόσπορος), το χαμομήλι, η δάφνη, η μέντα, ο δυόσμος, η λεβάντα, κλπ. Τα κυριότερα καλλιεργούμενα είδη είναι: ο δίκταμος, ο κρόκος, η μέντα, η ρίγανη, το τσάι του βουνού, ο μαραθόσπορος, ο γλυκάνισος. Η συνολικά καλλιεργούμενη έκταση με αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά κυμαίνεται από 16.000 έως 20.000 στρέμματα και η ετήσια παραγωγή από 1.500 έως 1.800 τόνους με τις κυριότερες καλλιέργειες να αποτυπώνονται στον Πίνακα 1

Πίνακας 1. Έκταση και παραγωγή αρωματικών φυτών σε εθνικό επίπεδο

Καλλιέργεια	2000		2001		2002	
	Έκταση	Παραγωγή	Έκταση	Παραγωγή	Έκταση	Παραγωγή
Γλυκάνισος	--	--	1070	178	1190	194
Δίκταμος	80	31	150	51	150	60
Κρόκος	7500	5	7662	5,6	7552	5
Λεβάντα	500	0	100	0	--	--
Μαραθόσπορος	3750	774	3857	1456	2750	274
Μέντα	500	116	--	--	--	--
Ρίγανη	2147	476,5	4280	927	3188	1234
Φασκόμηλο	--	84	--	76	--	95
Χαμομήλι	--	(9)	--	9,6	--	9,1
Τσάι του βουνού	710	183	685	149	--	163

Σημειώνεται ότι σημαντικές ποσότητες προέρχονται, επίσης, από αυτοφυή χλωρίδα, σύνθητες φαινόμενο στη χώρα μας αλλά και στην Περιφέρεια μας.

Ειδικότερα στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας η κατάσταση όσον αφορά στα φαρμακευτικά φυτά όπως προκύπτει από πρόσφατη μελέτη² συνοψίζεται ως ακολούθως:

Εύβοια	Η συστηματική καλλιέργεια αφορά κυρίως τον μαραθόσπορο ο οποίος καλλιεργείται σε μια έκταση της τάξης των 2500 στρεμμάτων στην περιοχή της Ιστιαίας. Από τα αυτοφυή αρωματικά φυτά αξιόλογο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα είδη τσάι του βουνού, ρίγανη, φασκόμηλο και δάφνη των οποίων η συλλογή πραγματοποιείται από κατοίκους των ορεινών περιοχών
Ευρυτανία	Τα αρωματικά φυτά δεν αποτελούν αντικείμενο καλλιέργειας. Μονάδα μεταποίησης δεν υπάρχει παρά το γεγονός ότι στις εγκαταστάσεις της Ένωσης Δασικών συνεταιρισμών Ευρυτανίας υπάρχει σχολάζον μηχάνημα αποφύλλωσης ρίγανης. Η συλλογή της αυτοφυούς ρίγανης καλύπτει τις ανάγκες της ιδιοκατανάλωσης καθώς και αυτές των τοπικών λαϊκών αγορών
Βοιωτία	Τα αρωματικά φυτά δεν αποτελούν αντικείμενο καλλιέργειας ενώ έλλειψη υπάρχει και στη συλλογή αυτοφυών φυτών. Ωστόσο μέσω του Γ ΚΠΣ έχει εγκριθεί ο εκσυγχρονισμός μονάδας επεξεργασίας αρωματικών για την παραγωγή αιθέριων ελαίων γεγονός που εκτιμάται ότι θα συμβάλει στην ανάπτυξη του κλάδου
Φθιώτιδα	Καλλιεργούνται 13 στρ τσάι του βουνού, 22 στρ ρίγανη, 35 στρ λεβάντα, 60 στρ χαμομήλι 5 στρ τριανταφυλλιά και 10 στρ μελισσόχορτο Συλλογή αυτοφυών γίνεται ενώ δεν υπάρχει μονάδα επεξεργασίας, τυποποίησης και συσκευασίας
Φωκίδα	Τα αρωματικά φυτά δεν αποτελούν αντικείμενο καλλιέργειας, ωστόσο υπάρχει σημαντική ποσότητα αυτοφυούς αρωματικής και φαρμακευτικής χλωρίδας που συλλέγεται από τους κατοίκους υπό καθεστώς δασικών περιοριστικών διατάξεων και σε επίπεδα που δε τη θέτουν σε κίνδυνο

Τα περισσότερα αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά συναντώνται, λόγω των ευνοϊκών εδαφοκλιματικών συνθηκών, ως αυτοφυή σε όλη την επικράτεια, για το λόγο αυτό η χώρα μας θα μπορούσε να αποτελεί την μητρόπολη της καλλιέργειας, δεδομένου ότι η αγορά των αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών αποτελεί την ιδανική λύση για την αξιοποίηση φτωχών και εγκαταλελειμμένων εκτάσεων, κυρίως, σε ορεινές και ημιορεινές περιοχές, όπου οι αγροί δεν μπορούν να αποδώσουν για άλλες καλλιέργειες, στοιχείο, που επί σειρά ετών δεν έτυχε της οφειλόμενης προσοχής και πολιτικής για την αξιοποίηση των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών της χώρας μας.

Παρά το γεγονός ότι η καλλιέργεια των φυτών αυτών στην Ελλάδα είχε ξεκινήσει εδώ και δεκαετίες, εξακολουθεί να θεωρείται ένα νέο σχετικό πεδίο δράσης για τον ελλαδικό χώρο προσφέροντας μια εναλλακτική δυναμική ανάπτυξης στον πρωτογενή τομέα, ενώ δίνει ώθηση και στον δευτερογενή τομέα της μεταποίησης.

² Φαρμακευτικά φυτά και τοπική & περιφερειακή ανάπτυξη. Η περίπτωση ενός μοντέλου τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης στο πλαίσιο της συμβολιακής γεωργίας στην Ελλάδα

Γενικός Στόχος: Αύξηση της παραγωγής αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών

Ειδικοί στόχοι

- Αξιοποίηση υποβαθμισμένων και αποδεδειγμένων εκτάσεων για την εγκατάσταση καλλιεργειών.
- Συστηματοποίηση συλλογής αυτοφυών φυτών
- Εξασφάλιση πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού

Μέτρα – Παρεμβάσεις

- ✓ Ανάπτυξη συνεργασίας με ερευνητικά ιδρύματα για διερεύνηση της καταλληλότητας των ειδών και των ποικιλιών των αρωματικών φυτών (π.χ. πιλοτικοί, επιδεικτικοί αγροί) ανά περιοχή, για την παραγωγή επαρκούς πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού και για τις βέλτιστες δυνατότητες αξιοποίησης εξοπλισμού που χρησιμοποιούνταν στην παραγωγή καπνού
- ✓ Εκτεταμένη εφαρμογή προγραμμάτων βελτίωσης δεξιοτήτων των καλλιεργητών με έμφαση σε θέματα καλλιεργητικών πρακτικών
- ✓ Ενθάρρυνση της εφαρμογής του θεσμού της συμβολαιακής γεωργίας (σύστημα μελλοντικής πώλησης αγροτικών προϊόντων μέσω γραπτών συμβάσεων).
- ✓ Ενθάρρυνση παραγωγών για σύσταση Ομάδων Παραγωγών και την υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων δυνάμει των προβλέψεων της ΚΟΑ Οπωροκηπευτικών στην οποία έχουν περιληφθεί και τα αρωματικά φυτά που προορίζονται για μαγειρική χρήση(έναρξη ισχύος από 1.1.2008) , όπως το θυμάρι, βασιλικός, μελισσόχορτο, φασκόμηλο και ρίγανη (για τα προϊόντα αυτά μπορούν να αναγνωριστούν αντίστοιχες Οργανώσεις Παραγωγών (ΟΠ) , προκειμένου να ωφεληθούν από συγκεκριμένα επιχειρησιακά προγράμματα.
- ✓ Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας Περιφερειακής Αγροδιατροφικής Σύμπραξης με σκοπό την ανάδειξη των σχετικών με το « καλάθι » αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας πολιτικών (ενημέρωση των καταναλωτών για τα πλεονεκτήματα κάθε παραγόμενου είδους διατροφής, σύναψη συμφωνιών για τους τρόπους προώθησης των τοπικών προϊόντων, ενημέρωση και επιμόρφωση κάθε αρμόδιου και ενδιαφερόμενου αποδέκτη, συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με ελληνικά και ξένα ιδρύματα καθώς και με κρατικά ιδρύματα και οργανισμούς στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, την έκδοση πάσης φύσεως εντύπων και διαδικτυακών αναρτήσεων, εκπόνηση μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη διαφήμιση και διάδοση των αγροτικών προϊόντων που έχουν περιληφθεί στο « καλάθι » αγροτικών προϊόντων).
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία των αρωματικών φυτών της Περιφέρειας
- ✓ Ενίσχυση συλλογικών και ιδιωτικών επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών στον τομέα της επεξεργασίας, μεταποίησης των αρωματικών & φαρμακευτικών φυτών με έμφαση σε καινοτόμα σχέδια
- ✓ Συλλογική προώθηση και εμπορία μέσω ομάδων παραγωγών, συνεταιρισμών,κ.ά
- ✓ Εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης, εφαρμογή ποιοτικών κριτηρίων, θέσπιση κανόνων μετασυλλεκτικών χειρισμών
- ✓ Ενημέρωση και κατάρτιση παραγωγών και γεωτεχνικών σε θέματα κανόνων ορθής γεωργικής πρακτικής, πιστοποίησης, τυποποίησης και εμπορίας
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου

- ✓ Παραγωγή επαρκούς πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού σε συνεργασία με το Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας (ΕΘ.Ι.ΑΓ.Ε.) και του Καπνικού Σταθμού Αγρινίου.
- ✓ Επιλογή κατάλληλων ειδών και ποικιλιών σε τοπικό επίπεδο με προτεραιότητα σε αυτά που είναι ελκυστικά στην εθνική και στη διεθνή αγορά
- ✓ Αξιοποίηση της τεχνογνωσίας του Αγροτικού Συνεταιρισμού Καλλιεργητών Αρωματικών, Φαρμακευτικών και Ενεργειακών Φυτών Αιτωλοακαρνανίας (ΑΣΚΑΦΕΦΑ) – Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Καλλιεργητών Αρωματικών Φυτών, καθώς και του μηχανολογικού εξοπλισμού της καπνοκαλλιέργειας (φούρνοι ξήρανσης, float systems και μηχανές φύτευσης), όπου είναι εφικτό.
- ✓ Σχεδιασμός σύγχρονων σχεδίων marketing για προβολή και προώθηση των προϊόντων του κλάδου και διείσδυση στις διεθνείς αγορές
- ✓ Συνεχείς έλεγχοι για την αποφυγή νοθείας τόσο σε ξηρή δρόγη , όσο και σε αιθέρια έλαια των αρωματικών φυτών – Συνεργασία με τα Γεωπονικά Πανεπιστήμια. (ανάλυση αιθερίων ελαίων)
- ✓ Χρήση των αιθερίων ελαίων σε μείγματα ζωοτροφών για ενίσχυση της διατροφικής τους αξίας.

Χρηματοδότηση

1. Ενίσχυση της παραγωγής αρωματικών και φαρμακευτικών φυτών μέσω προγραμμάτων για την ορεινή γεωργία.
2. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:
 - Συλλογική αποθήκευση
 - Συλλογική εμπορία
 - Συλλογική τυποποίηση-μεταποίηση/εκχύλιση
3. Μεταποίηση/ εκχύλιση - τυποποίηση με στοχευμένες δράσεις
 - Ενίσχυση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών για δημιουργία μονάδων τυποποίησης και μεταποίησης / εκχύλισης (Ομάδες Παραγωγών, Συνεταιριστικές Οργανώσεις, Ιδιώτες)

ΟΣΠΡΙΑ

Υφιστάμενη κατάσταση

Τα όσπρια σε παγκόσμιο επίπεδο καταλαμβάνουν μικρές σχετικά εκτάσεις και οι κύριες χώρες παραγωγής τους είναι οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Τουρκία κ.α.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα όσπρια καλλιεργούνται σε ασήμαντες, για την σπουδαιότητά τους και τα πλεονεκτήματά τους, εκτάσεις, που χρόνο με το χρόνο μειώνονται.

Στην χώρα μας το σύνολο της καλλιεργούμενης έκτασης με όσπρια (**Πίνακας 1**) ανέρχεται σε 150.000 στρέμματα περίπου, με μέση παραγωγή τους 29.000 τόνους, εκ των οποίων τα φασόλια καλύπτουν το 64% των εκτάσεων και το 74% της συνολικής παραγωγής

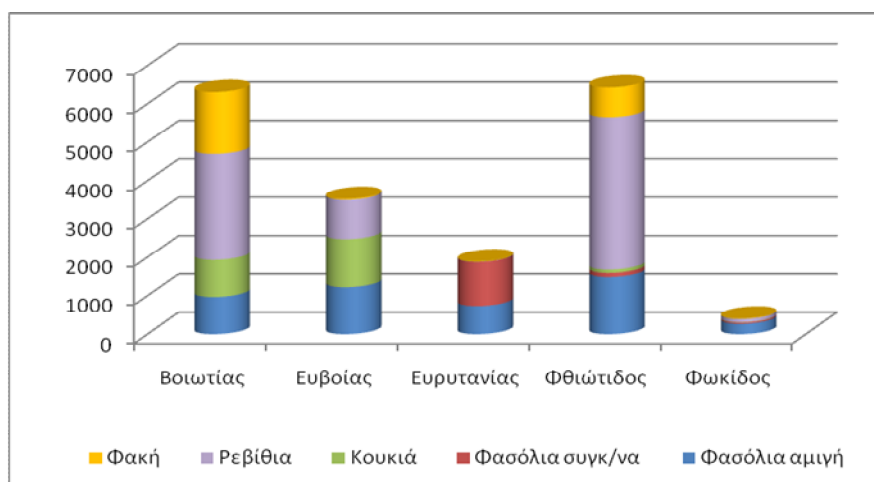
Πίνακας 1 Στοιχεία εκτάσεων και παραγωγής για τα βρώσιμα όσπρια (μέσοι όροι περιόδου 2001- 2005)

Καλλιέργεια	Έκταση (στρέμματα)	% συμ/χη	Παραγωγή (τόνοι)	% συμ/χη
Φασόλια	95.310,20	63,9%	21.034,00	74,3%
Ρεβίθια	16.053,20	10,8%	2.404,60	8,5%
Φακές	7.870,40	5,3%	971	3,4%
Λαθούρι (Φάβα)	2.524,60	1,7%	271,2	1,0%
Κουκιά	21.726,00	14,6%	3.325,20	11,8%
Μπιζέλια	3.040,00	2,0%	506,6	1,8%
Λοιπά (μαυρομάτικα, κλπ.)	2.536,80	1,7%	382,8	1,4%
ΣΥΝΟΛΟ	149.075,20	100,0%	28.895,40	102,1%

Πηγή Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας η καλλιέργεια των οσπρίων πραγματοποιείται σε 19.000 στρέμματα περίπου (αντιπροσωπεύοντας το 10,% της καλλιεργούμενης έκτασης σε εθνικό επίπεδο). Το μεγαλύτερο μέρος των εκτάσεων συγκεντρώνεται στις ΠΕ Φθιώτιδας (34,5%) Βοιωτίας (33,6%) και Εύβοιας (19,7%) ενώ απο πλευράς παραγωγής αυτή συγκεντρώνεται στην ΠΕ Φθιώτιδας (67,7% κυρίως φασόλια και ρεβίθια) Όσον αφορά στη διάρθρωση κυριότερων καλλιεργειών οσπρίων ανά ΠΕ αυτή παρουσιάζεται στο ακόλουθο διάγραμμα

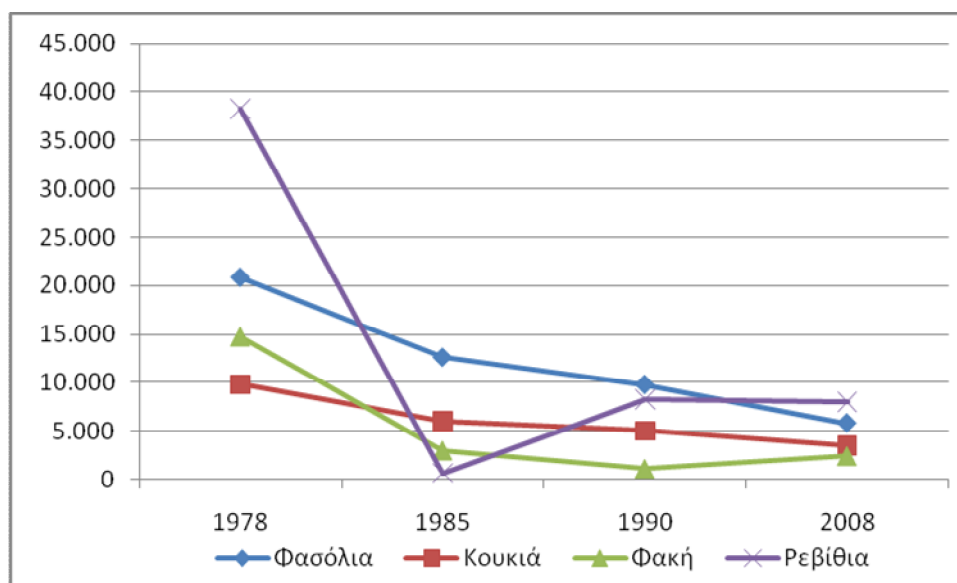
Διάγραμμα διάρθρωση εκτάσεων οσπρίων ανά ΠΕ (έτος 2009)

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή

Η διαχρονική εξέλιξη των οσπρίων ακολουθεί μια πτωτική πορεία. Επί συνόλου 97.000 στρεμμάτων το 1978 σήμερα (2008) καλλιεργούνται περίπου 22.410 στρέμματα (Διάγραμμα 2)

Διάγραμμα 2 Διαχρονική εξέλιξη των οσπρίων στην Περιφέρεια Στερέας Ελλάδας

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή

Τα όσπρια υποτιμήθηκαν στην ελληνική γεωργία γιατί η καλλιέργειά τους είναι δύσκολη και δεν επιφέρει ικανοποιητικό εισόδημα στους καλλιεργητές. Έτσι, ενώ τα όσπρια για πολλά χρόνια αποτελούσαν τη βάση της διατροφής μας, σήμερα (στοιχεία έτους 2009) η εγχώρια παραγωγή ανέρχεται σε 33.000 τόνους περίπου, και η κατανάλωση στους 70.000 τόνους, γεγονός που οδηγεί στην ανάγκη για εισαγωγή σε ετήσια βάση περίπου 40.000 τόνων οσπρίων. Από τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι αποτελεί ανάγκη ο περιορισμός της υφιστάμενης ελλειμματικότητας στην παραγωγή οσπρίων.

Στόχοι

Γενικός στόχος: Ενίσχυση της παραγωγής οσπρίων

Βασική επιδίωξη για την αντιμετώπιση της ελλειμματικότητας θα πρέπει να αποτελέσει η αύξηση καλλιεργούμενων εκτάσεων μέσω μιας συστηματικής προσπάθειας και συνεργασίας όλων των εμπλεκόμενων φορέων με τα όσπρια, βασιζόμενη τόσο στις παραγωγικές δυνατότητες του τόπου μας, όσο και στις αναπτυξιακές ευκαιρίες που παρέχει η Ε.Ε.

Ειδικοί στόχοι

- Επέκταση καλλιεργούμενων εκτάσεων μέσω εφαρμογής αμειψισποράς σιτηρών – ψυχανθών 4 προς 1 με εφαρμογή στο 1/5 των εκτάσεων που θα επιλεγούν κατόπιν σχετικών μελετών και εκμετάλλευσης σχολαζουσών εκτάσεων
- Επέκταση συστημάτων πιστοποιημένης παραγωγής (με έμφαση στην βιολογική καλλιέργεια και ολοκληρωμένη διαχείριση)
- Προώθηση - Προβολή της σημαντικότητας των οσπρίων (σε επίπεδο παραγωγής και κατανάλωσης)

Μέτρα – Παρεμβάσεις

- ✓ Ενθάρρυνση σύστασης μίας (1) ή περισσότερων Ομάδων Παραγωγών σε επίπεδο Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με βασικό αντικείμενο την εξειδίκευση και συστηματοποίηση των δράσεων σε όλα τα επίπεδα (καλλιέργεια, τυποποίηση-μεταποίηση, προβολή-προώθηση, εμπορία) αναλαμβάνοντας τη διεκδίκηση και αξιοποίηση των χρηματοδοτικών ενισχύσεων για την υλοποίηση των απαιτούμενων επενδύσεων και την ανάπτυξη των απαιτούμενων συνεργασιών με άλλους φορείς εθνικής ή περιφερειακής εμβέλειας (π.χ. Αγροδιατροφική Σύμπραξη, ΕΘΙΑΓΕ, Περιφέρεια, κλπ)
- ✓ Εκτεταμένη εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης- κατάρτισης των παραγωγών με έμφαση σε θέματα συλλογικής οργάνωσης και διαχείρισης των αγροτικών εκμεταλλεύσεων αλλά και σε θέματα που σχετίζονται με την καλλιέργεια των οσπρίων
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Ενίσχυση πρωτοβουλιών για διατήρηση, βελτίωση και διάδοση αυτόχθονων/τοπικών παραδοσιακών ποικιλιών
- ✓ Διασφάλιση της ποιότητας μέσω εκτεταμένης εφαρμογής συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης στην πρωτογενή παραγωγή και συστημάτων διαχείρισης ποιότητας και ασφάλειας τροφίμων σε υφιστάμενες ή νέες εγκαταστάσεις διαλογής, τυποποίησης και συσκευασίας
- ✓ Διαμόρφωση ενός πλαισίου αναφοράς για τα όσπρια από πλευράς Ε.Ε. για τη στήριξη του εισοδήματος των καλλιεργητών του τομέα.
- ✓ Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας Περιφερειακής Αγροδιατροφικής Σύμπραξης με σκοπό την ανάδειξη των σχετικών με το « καλάθι » αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας πολιτικών (ενημέρωση των καταναλωτών για τα πλεονεκτήματα κάθε παραγόμενου είδους διατροφής, σύναψη συμφωνιών για τους τρόπους προώθησης των τοπικών προϊόντων, ενημέρωση και επιμόρφωση κάθε αρμόδιου και ενδιαφερόμενου αποδέκτη, συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με ελληνικά και ξένα ιδρύματα καθώς και με κρατικά ιδρύματα και οργανισμούς στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, την έκδοση πάσης φύσεως εντύπων και διαδικτυακών αναρτήσεων, εκπόνηση μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη διαφήμιση και διάδοση των αγροτικών προϊόντων που έχουν περιληφθεί στο « καλάθι » αγροτικών προϊόντων).
- ✓ Εστίαση της έρευνας σε επιλεγμένα αντικείμενα όπως η αναζήτηση εργαστηριακών και βιομηχανικών μεθόδων απομόνωσης των πρωτεϊνών και υδατανθράκων για βιομηχανική χρήση και ανθρώπινη κατανάλωση, η διερεύνηση των παραγόντων που επηρεάζουν τη βραστικότητα των οσπρίων κ.α
- ✓ Ενθάρρυνση της εφαρμογής του θεσμού της συμβολαιακής γεωργίας (σύστημα μελλοντικής πώλησης αγροτικών προϊόντων μέσω γραπτών συμβάσεων).
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία των οσπρίων της Περιφέρειας δίνοντας έμφαση στην υψηλή διατροφική τους αξία και στη συμβολή τους στη μείωση των εκπομπών του θερμοκηπίου
- ✓ Συστηματοποίηση ελέγχων στη διακίνηση των οσπρίων για την καταπολέμηση της νοθείας
- ✓ Ενίσχυση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών για δημιουργία μονάδων τυποποίησης και μεταποίησης από συλλογικούς και ιδιωτικούς φορείς

Χρηματοδότηση

1. Ενίσχυση της παραγωγής οσπρίων μέσω προγραμμάτων για την ορεινή γεωργία.
2. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:
 - Συλλογική αποθήκευση
 - Συλλογική εμπορία
 - Συλλογική τυποποίηση-μεταποίηση
- 3 .Μεταποίηση - τυποποίηση με στοχευμένες δράσεις
 - Ενίσχυση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών για δημιουργία μονάδων τυποποίησης και μεταποίησης / (Ομάδες Παραγωγών, Συνεταιριστικές Οργανώσεις, Ιδιώτες)

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ ΦΥΤΑ

Υφιστάμενη κατάσταση

Η παραγωγή κτηνοτροφικών φυτών συσχετίζεται άμεσα με την κτηνοτροφία της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και αποτελεί βασικό παραγωγικό συντελεστή στη διαμόρφωση του κόστους διατροφής των παραγωγικών ζώων και κατ' επέκταση στη διαμόρφωση του κόστους παραγωγής των κτηνοτροφικών προϊόντων.

Τα κτηνοτροφικά φυτά ανήκουν κατά μεγάλο ποσοστό στην οικογένεια των ψυχανθών, τα οποία καλλιεργούνται σε πολλές χώρες του κόσμου, σε μεγαλύτερες ή μικρότερες εκτάσεις. Ειδικότερα, τα ψυχανθή κτηνοτροφικά φυτά καλλιεργούνται για:

- παραγωγή σανού (π.χ. κτηνοτροφικό μπιζέλι, κτηνοτροφικό λαθούρι, βίκος, μηδική)
- παραγωγή πρωτεϊνούχου καρπού (π.χ. κτηνοτροφικό κουκί, κτηνοτροφικό μπιζέλι, ρόβι, κτηνοτροφικό ρεβίθι, σόγια)
- παραγωγή χλωρού χόρτου και για ενσίρωση (π.χ. Αλεξανδρινό τριφύλλι, περσικό τριφύλλι)
- εγκατάσταση τεχνιτών λειμώνων και αναχλόαση βοσκοτόπων (π.χ. τριφύλλι το έρπον, τριφύλλι το λειμώνιο)

Μια άλλη κατηγορία κτηνοτροφικών φυτών είναι αυτά που ανήκουν στην οικογένεια των αγροστωδών, τα οποία καλλιεργούνται για :

- παραγωγή γρασιδιών (π.χ. κριθάρι)
- παραγωγή υδατανθρακούχων καρπών (π.χ. κριθάρι, σίκαλη, βρώμη, τριπικάλε , αραβόσιτος)
- παραγωγή χλωρού χόρτου και για ενσίρωση (π.χ. αραβόσιτος, σόργο)
- εγκατάσταση τεχνιτών λειμώνων και αναχλόαση βοσκοτόπων (π.χ. φεστούκα, λόλιο, δακτυλίδα)

Τέλος, ενδιαφέροντα κτηνοτροφικά φυτά είναι ο ηλίανθος για καρπό, καθώς και το πέρκο για παραγωγή χλωρού χόρτου και για ενσίρωση.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, η μηδική καλλιεργείται παγκόσμια σε έκταση μεγαλύτερη των 350 εκατομμυρίων στρεμμάτων, ο βίκος καλλιεργείται σε αρκετά εκατομμύρια στρέμματα, ενώ για τα τριφύλλια και τα κτηνοτροφικά ψυχανθή για καρπό οι παγκόσμια καλλιεργούμενες εκτάσεις είναι πάρα πολύ μικρές.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα κτηνοτροφικά ψυχανθή καταλαμβάνουν κάθε χρόνο έκταση περίπου 15 εκατομμυρίων στρεμμάτων με δεσπόζουσα καλλιέργεια αυτή της μηδικής (Ισπανία, Ιταλία, Γαλλία, Ρουμανία, Ουγγαρία, Πολωνία).

Στη χώρα μας από το σύνολο των κτηνοτροφικών φυτών σημαντική έκταση καταλαμβάνουν τα κτηνοτροφικά ψυχανθή για σανό, εκ των οποίων, δεσπόδουζα θέση (Πίνακας 1) κατέχει η μηδική και τα πολυετή τριφύλλια που φτάνουν τα 1,3 εκ. στρέμματα (83% περίπου του συνόλου των σχετικών εκτάσεων) με μέση παραγωγή 1,2 εκ. τόνους (91% περίπου της συνολικής παραγωγής των κτηνοτροφικών ψυχανθών για σανό)

Πίνακας 1 : Στοιχεία εκτάσεων και παραγωγής για τα κτηνοτροφικά ψυχανθή για σανό (μέσος όρος περιόδους 2001- 2005

Κτηνοτροφικά ψυχανθή για σανό	Έκταση (στρέμματα)	% συμ/χη	Παραγωγή (τόνοι)	% συμ/χη
Μηδική – πολυετή τριφύλλια	1.296.237	82,8%	1.218.198	90,8%
Ετήσια τριφύλλια	76.968	4,9%	54.190	4,0%
Βίκος	174.671	11,2%	62.424	4,7%
Λοιπά σανά (Λαθούρι, μπιζέλια, κλπ.)	17.327	1,1%	6.940	0,5%
ΣΥΝΟΛΟ	1.565.202	100,0%	1.341.752	100,0%

Όσον αφορά στα κτηνοτροφικά ψυχανθή για καρπό ή σπόρο, ο βίκος καταλαμβάνει την μεγαλύτερη έκταση, η οποία για την περίοδο 2001 – 2005 ανήλθε κμο στα 56.000 στρέμματα περίπου με μέση παραγωγή 14.000 τόνους. (Πίνακας 2)

Πίνακας 2 : Στοιχεία εκτάσεων και παραγωγής για τα κτηνοτροφικά ψυχανθή για καρπό ή σπόρο περίοδου 2001- 2005

Κτηνοτροφικά ψυχανθή για καρπό ή σπόρο	Έκταση (στρέμματα)	% συμ/χη	Παραγωγή (τόνοι)	% συμ/χη
Μηδική – τριφύλλια (για σπόρο)	13.102	14,8%	1.045	5,7%
Βίκος (για καρπό)	55.796	63,0%	13.787	75,8%
Ρόβη (για καρπό)	2.203	2,5%	245	1,3%
Λαθούρι (για καρπό)	1.971	2,2%	344	1,9%
Μπιζέλια (για καρπό)	3.020	3,4%	499	2,7%
Λούπινα (για καρπό)	2.396	2,7%	377	2,1%
Λοιπά (π.χ. κουκιά για καρπό)	10.050	11,4%	1.894	10,4%
ΣΥΝΟΛΟ	88.539	100,0%	18.194	100,0%

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας απαντώνται όλες οι κατηγορίες κτηνοτροφικών φυτών, με κύριες καλλιέργειες τη μηδική για σανό, το βίκο για καρπό και σανό, τον αραβόσιτο, λοιπά κτηνοτροφικά ψυχανθή κ.α.

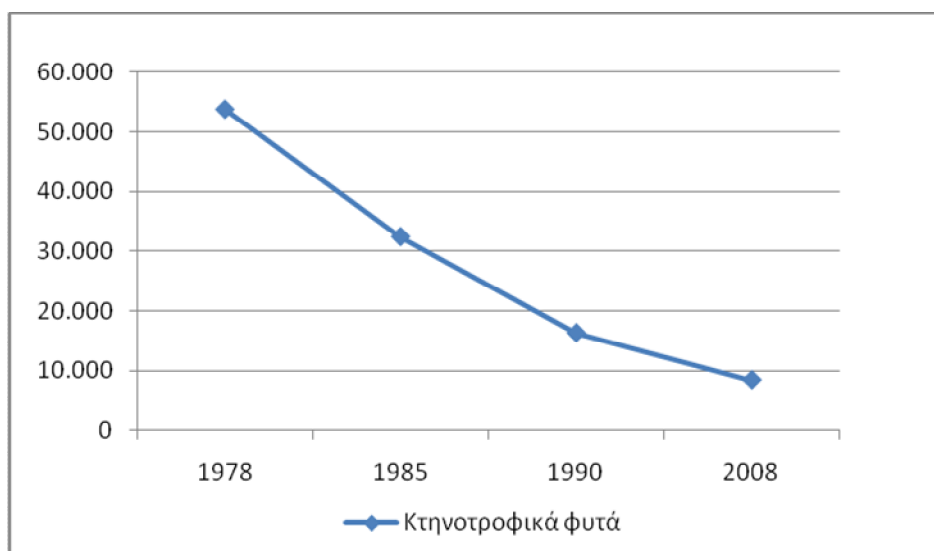
Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία (2009) η καλλιέργεια κτηνοτροφικών φυτών στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανέρχεται σε 318.000 στρέμματα περίπου αποτελώντας το 9,1% της αντίστοιχης έκτασης σε εθνικό επίπεδο. Η διάρθρωση της έκτασης των κτηνοτροφικών φυτών ανά ΠΕ παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα από τον οποίο διαπιστώνεται ότι το κυριότερο κέντρο καλλιέργειας είναι η ΠΕ Βοιωτίας ακολουθούμενη από την ΠΕ Φθιώτιδας

Πίνακας 3 Κατανομή των καλλιεργούμενων εκτάσεων με κτηνοτροφικά φυτά ανά ΠΕ (έτος 2009)

	Κτηνοτροφικά φυτά για καρπό		Σανοί, χόρτα, ριζώματα		Γρασιδία	
	Έκταση	% συμ/χη	Έκταση	% συμ/χη	Έκταση	% συμ/χη
Βοιωτίας	1.450	17,3%	114.264	41,8%	11.755	31,9%
Ευβοίας	1.860	22,1%	20.192	7,4%	8.768	23,8%
Ευρυτανίας	60	0,7%	28.934	10,6%	1.195	3,2%
Φθιώτιδος	4.961	59,1%	98.099	35,9%	11.535	31,3%
Φωκίδος	70	0,8%	11.907	4,4%	3.606	9,8%
Στ. Ελλάδα	8.401	100,0%	273.396	100,0%	36.859	100,0%

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή

Παρά το γεγονός ότι τα κτηνοτροφικά φυτά αποτελούν σημαντικό κλάδο για την ελληνική αγροτική παραγωγή, και είναι ξεχωριστής σημασίας καλλιέργειες, αφού επηρεάζουν την αγροτική οικονομία και στη φυτική και στη ζωική παραγωγή, σημειώνεται σημαντική μείωση των καλλιεργούμενων εκτάσεων και κατά συνέπεια της παραγωγής με αρνητικές επιπτώσεις στο εμπορικό ισοζύγιο των ζωοτροφών. Στο Διάγραμμα 1 αποτυπώνεται η διαχρονική μείωση των εκτάσεων κτηνοτροφικών φυτών για καρπό κατά τις τελευταίες δεκαετίες

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Η χώρα μας είναι ελλειμματική στον τομέα των κτηνοτροφικών φυτών, με συνέπεια οι παραγόμενες ποσότητες να μην καλύπτουν την εγχώρια ζήτηση. Άμεση συνέπεια της ελλειμματικότητας που παρουσιάζει η παραγωγή μας στον συγκεκριμένο τομέα και προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες της εγχώριας αγοράς εισάγονται μεγάλες ποσότητες (π.χ. σόγια) , ενώ δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που η διατροφή κύρια της αιγοπροβατοτροφίας απέχει πολύ από ένα πλήρες σιτηρέσιο, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται πέραν της βοσκής και τα κτηνοτροφικά φυτά.

Στόχοι

Γενικός στόχος: Ενίσχυση της παραγωγής κτηνοτροφικών φυτών

Ειδικοί στόχοι

- Επέκταση των καλλιεργειών με στόχο την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη κάλυψη των διατροφικών αναγκών των εκτρεφόμενων ζώων στην Περιφέρεια, αλλά και τη βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας. (Η αύξηση των καλλιεργουμένων εκτάσεων με κτηνοτροφικά φυτά επιβάλλεται για δύο εξίσου σημαντικούς λόγους : Πρώτον, διότι επιδιώκεται αποκατάσταση της ισορροπίας φυτικής – ζωικής παραγωγής και δεύτερον, η νέα ΚΑΠ είναι σαφώς προσανατολισμένη στη μείωση της παραγωγής των μέχρι σήμερα επιδοτούμενων προϊόντων - κυρίως βαμβάκι, καπνός - και την προώθηση άλλων καλλιεργειών , όπως είναι τα κτηνοτροφικά φυτά).
- Επέκταση της βιολογικής καλλιέργειας κτηνοτροφικών φυτών για την κάλυψη των αναγκών της βιολογικής κτηνοτροφίας, της οποίας αποτελεί βασική προϋπόθεση.

Μέτρα – Παρεμβάσεις

- ✓ Εκτεταμένη εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης- κατάρτισης των παραγωγών με έμφαση σε θέματα συλλογικής παραγωγής, αποθήκευσης και εμπορίας κτηνοτροφικών φυτών
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Ενθάρρυνση της εφαρμογής του θεσμού της συμβολαιακής γεωργίας (σύστημα μελλοντικής πώλησης αγροτικών προϊόντων μέσω γραπτών συμβάσεων).

- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή και εμπορία των κτηνοτροφικών φυτών
- ✓ Διαμόρφωση ενός πλαισίου αναφοράς για τα κτηνοτροφικά φυτά από πλευράς Ε.Ε. για τη στήριξη του εισοδήματος των καλλιεργητών του τομέα.
- ✓ Επέκταση και εκσυγχρονισμός των δραστηριοτήτων τυποποίησης / μεταποίησης των παραγόμενων προϊόντων
 - *Ανάπτυξη συστημάτων ελέγχου ποιότητας (π.χ. HACCP) στις μονάδες παρασκευής ζωοτροφών*
- ✓ Εξασφάλιση σταθερής ποιότητας, υψηλών προδιαγραφών και ασφάλειας του τελικού προϊόντος.
- ✓ Επέκταση της καλλιέργειας των κτηνοτροφικών οσπρίων (π.χ. κτηνοτροφικό ρεβίθι)
- ✓ Ενίσχυση της παραγωγής κτηνοτροφικών φυτών (π.χ ανακατανομή δικαιωμάτων υπέρ των καλλιεργητών κτηνοτροφικών φυτών (ψυχανθών – σιτηρών , κλπ) – εφαρμογή νέου θεσμικού πλαισίου ενίσχυσης κτηνοτροφικών φυτών).
- ✓ Ενθάρρυνσης σύστασης μιας (1) ή περισσότερων ομάδων παραγωγών σε επίπεδο Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με τους παραπάνω στόχους στις δραστηριότητές τους
- ✓ Συλλογική προώθηση και εμπορία μέσω ομάδων παραγωγών, συνεταιρισμών κ.α.
- ✓ Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών για δημιουργία μονάδων συλλογικής αποθήκευσης της παραγωγής και παραγωγής ζωοτροφών

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:

- Συλλογική αποθήκευση
- Συλλογική εμπορία
- Συλλογική τυποποίηση-μεταποίηση.

2. Μεταποίηση – Τυποποίηση.

- Ενίσχυση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών για δημιουργία μονάδων τυποποίησης και μεταποίησης (Ομάδες Παραγωγών, Συνεταιριστικές Οργανώσεις, Ιδιώτες)
- Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων μονάδων τυποποίησης και μεταποίησης ζωοτροφών με βάση τα κτηνοτροφικά φυτά.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΖΩΪΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Από τη γενική διαστρωμάτωση των συντελεστών της φυτικής κατεύθυνσης που παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα 1, προκύπτει η σημαντική συμβολή της στην τελική διαμορφούμενη μάζα ζωοκομικών προϊόντων σε σχέση με το σύνολο της χώρας.

Πίνακας 1. Συνολικός αριθμός κεφαλών ζώων ανα κατηγορία - έτος 2008.

		Σύνολο Ελλάδος	Στερεά Ελλάδα
ΑΙΓΟΕΙΔΗ	Σύνολο Εκμ/σεων	115.748	13.884
	Σύνολο αιγοειδών	4.779.409	487.978
	Αίγες γαλακτο-παραγωγής	2.930.556	260.921
	Λοιπά θηλυκά γαλακτοπα-ραγωγής	538.374	50.536
	Θηλυκά αντικατά-στασης	345.522	42.623
	Λοιπά θηλυκά	383.067	69.263
	Αρσενικά αναπαρα-γωγής	254.981	27.132
	Λοιπά αρσενικά	326.909	37.503
ΒΟΟΕΙΔΗ	Σύνολο	633.656	23.415
	1-2	5.884	207
	3-5	13.631	416
	6-9	17.851	518
	10-19	44.981	1.530
	20-29	38.837	1.413
	30-49	73.947	2.519
	50 και άνω	438.525	16.812
ΚΟΤΟΠΟΥΛΑ ΚΡΕΑΤΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	Εκμ/σεις	176.792	14.906
	Κεφαλές	25.649.927	x
ΟΡΝΙΘΕΣ ΑΥΓΟΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	Εκμ/σεις	315.264	27.056
	Κεφαλές	x	x
ΚΟΥΝΕΛΙΑ	Εκμ/σεις	49.304	3.518
	Κεφαλές	1.393.579	146.994
ΠΡΟΒΑΤΟΕΙΔΗ	Σύνολο Εκμ/σεων	115.350	13.416
	Σύνολο προβατοειδών	9.063.484	691.218
	Θηλυκά γαλακτοπα-ραγωγής	6.327.404	450.037
	Λοιπά θηλυκά αναπαραγωγής	259.742	14.094
	Θηλυκά αντικατά-στασης	577.636	30.479
	Λοιπά θηλυκά	860.336	105.990
	Αρσενικά αναπαρα-γωγής	366.793	25.515
	Λοιπά αρσενικά	671.573	65.103

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΟΤΡΟΦΙΑΣ

Υφιστάμενη κατάσταση

Η αιγοπροβατοτροφία αποτελεί παραδοσιακά έναν από τους δυναμικότερους κλάδους ζωικής παραγωγής στη χώρα μας, συμβάλλοντας κατά 18% περίπου στο συνολικό αγροτικό εισόδημα. Σήμερα προσφέρεται ως μια διέξοδος της σύγχρονης αγροτικής οικονομίας, συμμετέχοντας κατά 45% περίπου στη συνολική ακαθάριστη αξία της ζωικής παραγωγής και κατά 15% περίπου στη συνολική αξία όλης της γεωργικής παραγωγής. Η σημασία του κλάδου επίσης επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι με αυτόν ασχολούνται περίπου 110.000 εκμεταλλεύσεις με πάνω από 10 ενήλικα ζώα (σύμφωνα με στοιχεία του ΟΣΔΕ) ενώ αποτελεί παράλληλα και σημαντική πηγή εισροών και κοινοτικών κονδυλίων (μόνο από τις επιδοτήσεις των επιλέξιμων προβατίνων και αιγών καταβλήθηκαν το 2005 στους δικαιούχους περίπου 240 εκατομμύρια € από 100% κοινοτικούς πόρους).

Το αίγαιο και πρόβειο κρέας και γάλα είναι δύο βασικές κατηγορίες προϊόντων με μεγάλη οικονομική σημασία και αποτελούν τις κυριότερες πηγές του αγροτικού εισοδήματος των κατοίκων των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών της ελληνικής επικράτειας.

Αξιζει να σημειωθεί ότι ίσως το δυνατότερο σημείο της αιγοπροβατοτροφίας είναι η υψηλή ποιότητα του παραγόμενου κρέατος, ως αποτέλεσμα μιας σειράς παραμέτρων που χαρακτηρίζουν την ελληνική πραγματικότητα, όπως το εκτατικό σύστημα εκτροφής των ζώων, οι εγχώριες φυλές και οι χρησιμοποιούμενες ζωοτροφές.

Ο τομέας της αιγοπροβατοτροφίας για το σύνολο των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) δεν έχει την ίδια σημασία όπως η χώρα μας. Στην Ε.Ε. εκτρέφονται περίπου 100,5 εκατομμύρια πρόβατα και αίγες. Οι σημαντικότερες χώρες, από πλευράς εκτρεφόμενου αριθμού προβάτων, είναι το Ηνωμένο Βασίλειο με 24,4 εκατομμύρια, η Ισπανία με 22,5 εκατομμύρια, η Ιταλία με 8,0 εκατομμύρια, η Γαλλία με 8,8 εκατομμύρια και η Ελλάδα με 8,8 εκατομμύρια (στοιχεία 2005).

Σε ότι αφορά τις αίγες, για το ίδιο έτος, η Ελλάδα εκτρέφει 5,1 εκατομμύρια ζώα περίπου και ακολουθούν η Ισπανία με 2,9 εκατομμύρια, η Γαλλία με 1,2 εκατομμύρια και η Ιταλία με 960 χιλιάδες ζώα περίπου. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι στη χώρα μας εκτρέφεται περίπου το 45% του συνολικού αριθμού αιγών της Ε.Ε.

Στην Ε.Ε η εκτροφή προβάτων και αιγών γίνεται κύρια για το κρέας τους ενώ στη χώρα μας γίνεται για το γάλα τους. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι το 95% των ζώων στην Ελλάδα αρμέγεται. Σε ότι αφορά το αίγαιο γάλα αξιοποιείται κατά βάση για την παραγωγή ορισμένων τυριών στη Γαλλία, την Ιταλία και την Ελλάδα.

Οι κύριες χώρες παραγωγής αιγείου και πρόβειου γάλακτος στην Ε.Ε. είναι η Ελλάδα, η Ιταλία, η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Γαλλία.

Όσον αφορά το πρόβειο και αίγαιο κρέας, η Ε.Ε. είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος παραγωγός παγκοσμίως, μετά την Κίνα.

Το ζωικό κεφάλαιο σε επίπεδο Ε.Ε παρουσιάζει μείωση στο σύνολό του σε ποσοστό 11,3% περίπου το χρονικό διάστημα 2000-2006, μείωση που αφορά τόσο τα πρόβατα, όσο και τις αίγες. Η μείωση αυτή είναι ιδιαίτερα αισθητή κατά τα δύο τελευταία έτη 2005 και 2006, αν και τα υπάρχοντα μέχρι τώρα στοιχεία για τα έτη αυτά αποτελούν εκτιμήσεις ή προβλέψεις.

Στη χώρα μας οι βασικές κατηγορίες ζωικού κεφαλαίου στην αιγοπροβατοτροφία φαίνονται στους ακόλουθους πίνακες

Πίνακας 1: Βασικές κατηγορίες προβατοειδών, έτος 2008

	Σύνολο Χώρας	Στερεά Ελλάδα	% συμ/χη
Σύνολο Εκμ/σεων	115.350	13.416	11,6%
Σύνολο προβατοειδών	9.063.484	691.218	7,6%
Θηλυκά γαλακτοπα- ραγωγής	6.327.404	450.037	7,1%
Λοιπά θηλυκά αναπαραγωγής	259.742	14.094	5,4%
Θηλυκά αντικατάστασης	577.636	30.479	5,3%
Λοιπά θηλυκά	860.336	105.990	12,3%
Αρσενικά αναπαραγωγής	366.793	25.515	7,0%
Λοιπά αρσενικά	671.573	65.103	9,7%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Πίνακας 2. Βασικές κατηγορίες αιγοειδών, έτος 2008

	Σύνολο Χώρας	Στερεά Ελλάδα	% συμ/χη
Σύνολο Εκμ/σεων	115.748	13.884	12,0%
Σύνολο αιγοειδών	4.779.409	487.978	10,2%
Αίγες γαλακτοπαραγωγής	2.930.556	260.921	8,9%
Λοιπά θηλυκά γαλακτοπαραγωγής	538.374	50.536	9,4%
Θηλυκά αντικατάστασης	345.522	42.623	12,3%
Λοιπά θηλυκά	383.067	69.263	18,1%
Αρσενικά αναπαραγωγής	254.981	27.132	10,6%
Λοιπά αρσενικά	326.909	37.503	11,5%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Για το έτος 2010 ο αριθμός προβάτων και αιγών σε επίπεδο Περιφέρειας εκτιμήθηκε σε 558.500 περίπου πρόβατα και 375.500 αίγες με την κατανομή ανά ΠΕ όπως αυτή παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα πό τον οποίο προκύπτει ότι στην ΠΕ Εύβοιας συγκεντρώνεται ο μεγαλύτερος αριθμός αιγών ενώ στην ΠΕ Φθιώτιδας ο μεγαλύτερος αριθμός προβάτων

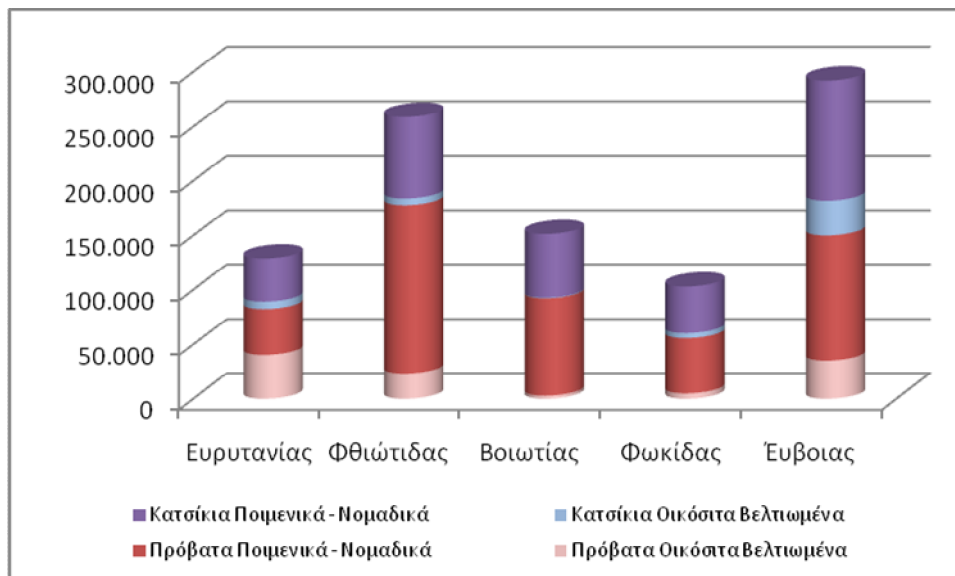
Πίνακας 3. Εκτίμηση παραγωγής γάλακτος - , έτος 2010

Περιφερειακή Ενότητα Περιφέρεια	Πρόβατα	%	Αίγες	%
Ευρυτανίας	82.477	14,8%	46.312	12,3%
Φθιώτιδας	178.000	31,9%	81.000	21,6%
Βοιωτίας	92.300	16,5%	59.050	15,7%
Φωκίδας	55.800	10,0%	47.100	12,5%
Ευβοίας	150.000	26,9%	142.000	37,8%
ΣΥΝΟΛΟ	558.577	100,0%	375.462	100,0%

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Όσον αφορά στην κατανομή του αριθμού των προβάτων και αιγών ανά ΠΕ σε οικόσιτα/βελτιωμένα και σε Ποιμενικά/Νομαδικά αυτή παρουσιάζεται στο ακόλουθο διάγραμμα

Διάγραμμα 1. Κατανομή (εκτίμηση) του αριθμού των προβάτων και αιγών ανά ΠΕ – Έτος 2010

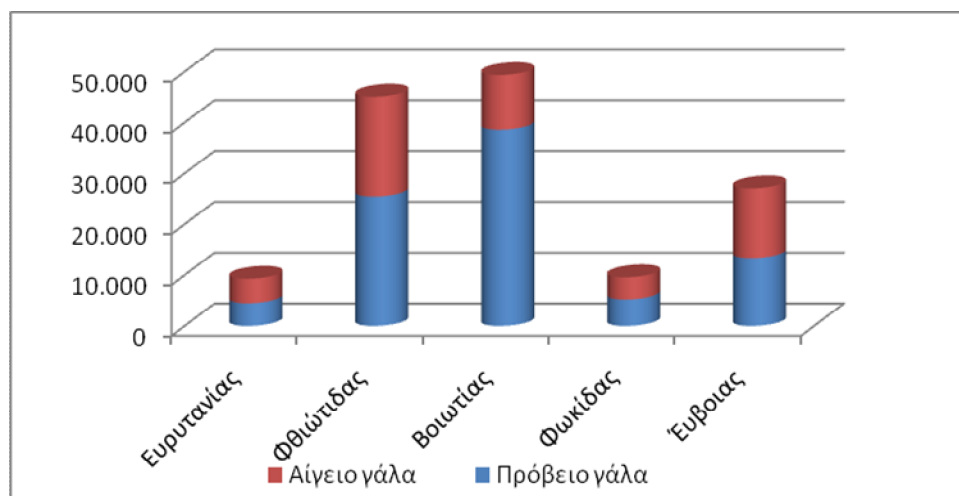

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Από το ανωτέρω διάγραμμα διαπιστώνεται ότι ο αριθμός των νομαδικών ζώων είναι περίπου πενταπλάσιος από αυτόν των οικόσιτων/βελτιωμένων στοιχείο που οφείλεται στο ότι η αιγοπροβατοτροφία στο σύνολο δεν έχει εσταβλισμένη μορφή αλλά εκτατική. Η μορφή αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία δεδομένου ότι αξιοποιεί εκτάσεις ορεινές – μειονεκτικές που θα ήταν αδύνατο να αξιοποιηθούν διαφορετικά, ενώ παράλληλα συμβαδίζει με τη σύγχρονη τάση παραγωγής προϊόντων ποιότητας. Ο τρόπος αυτός εκτροφής (εκτατική) των αιγών και προβάτων στη χώρα μας, μαζί με τις εγχώριες φυλές προσδίδουν στο παραγόμενο κρέας την ζητούμενη από το καταναλωτικό κοινό γεύση.

Στη χώρα μας παράγονται περίπου 630.000 τόνοι πρόβειου και 420.000 τόνοι γίδινου γάλακτος, από τους οποίους το 90% του πρόβειου και το 80% του γίδινου τυροκομείται. Όσον αφορά στην παραγωγή πρόβειου και αίγιου γάλακτος στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας αυτή για το έτος 2010 ανήλθε σε 87.300 τόνους και 53.200 τόνους αντίστοιχα με την κατανομή ανά ΠΕ όπως παρουσιάζεται στο ακόλουθο διάγραμμα

Διάγραμμα 2 Κατανομή (εκτίμηση) πρόβειου και αίγιου γάλακτος ανά ΠΕ - Έτος 2010

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή

Η μεγαλύτερη ποσότητα (75%) του αιγείου και πρόβειου γάλακτος χρησιμοποιείται για την παραγωγή τυροκομικών προϊόντων (φέτα, κασέρι) σε βιομηχανίες, βιοτεχνίες και οικογενειακές επιχειρήσεις (οικοτεχνίες). Το υπόλοιπο αξιοποιείται σε διάφορα άλλα παραδοσιακά προϊόντα (π.χ. γιαούρτι), είτε ιδιοκαταναλώνεται από τους παραγωγούς.

Η χρήση του γάλακτος για την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων για τον Ελληνικό χώρο όπως πρόβειο γιαούρτι, βούτυρο και πάνω από όλα τυρί «Φέτα» από αμιγώς πρόβειο ή μίγμα πρόβειο και αιγείου γάλακτος, καθώς και άλλων ειδών τυριών, πέρα από το γεγονός ότι αποτελούν μια εξίσου σημαντική πηγή εισοδήματος για τους κτηνοτρόφους με αυτή του κρέατος, είναι η πρώτη ύλη για την παραγωγή και διάθεση στην αγορά παραδοσιακών προϊόντων. Πολλά από τα παραγόμενα προϊόντα, είναι Προϊόντα Ονομασίας Προελεύσεως (ΠΟΠ) με κυριότερο το τυρί ΦΕΤΑ, που βρίσκουν αξιόλογη θέση στις αγορές του εσωτερικού και του εξωτερικού.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας εκτός από την παραγωγή Φέτας ΠΟΠ παράγονται και άλλα τρία είδη τυριών τα οποία έχουν καταχωρηθεί στο κοινοτικό μητρώο προϊόντων ΠΟΠ τα οποία είναι:

- Το **Κατίκι Δομοκού** (μαλακό τυρί, αλοιφώδους υφής και λευκού χρώματος που παράγεται από γάλα γίδινο ή μείγμα του με πρόβειο στην περιοχή Δομοκού της ΠΕ Φθιώτιδας,
- η **Κεφαλογαβιέρα** (σκληρό επιτραπέζιο τυρί με διάσπαρτες τρύπες στη μάζα του που παράγεται από πρόβειο γάλα ή μίγμα του με αίγαιο γάλα μέχρι ποσοστού 10% στην Ευρυτανία και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας) και
- η **Φορμαέλλα Αράχωβας Παρνασσού** (ημίσκληρο υποκίτρινο τυρί που παράγεται παραδοσιακά και αποκλειστικά από αίγαιο, πρόβειο γάλα ή μίγμα αυτών στην Αράχωβα Παρνασσού της ΠΕ Βοιωτίας)

Στόχοι

Γενικός στόχος: Οργάνωση της παραγωγής με προσανατολισμό στα ποιοτικά προϊόντα

Ειδικοί στόχοι

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των αιγοπροβατοτροφικών εκμεταλλεύσεων
- Αύξηση του όγκου παραγωγής και βελτίωση της ποιότητας της χλωράς νομής των βοσκοτόπων
- Επέκταση βιολογικής εκτροφής
- Προώθηση – προβολή τοπικών αιγοπροβατοτροφικών προϊόντων

Μέτρα – Παρεμβάσεις

- ✓ Εκτεταμένη εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης- κατάρτισης των παραγωγών με έμφαση σε θέματα συλλογικής επιχειρηματικότητας
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Διαμόρφωση και εφαρμογή διαχειριστικών σχεδίων βοσκοτόπων για την αποφυγή υπερβόσκησης και τη βελτίωση της ποσότητας και ποιότητας της παραγόμενης χλωράς νομής
- ✓ Εξασφάλιση επάρκειας ζωοτροφών
 - Προστασία της ντόπιας παραγωγής, με τη χρησιμοποίηση των ντόπιων ζωοτροφών (στο μεγαλύτερο δυνατό ποσοστό)
- ✓ Επέκταση των φιλοπεριβαλλοντικών μεθόδων εκτροφής με πιστοποιημένα συστήματα παραγωγής και στόχο την αειφορική παραγωγή

- α). Επέκταση των βιολογικών εκτροφών
- β). Φιλοπεριβαλλοντική διαχείριση αποβλήτων
- γ). - Διαχείριση βοσκοτόπων, αντιμετώπιση υπερβόσκησης με την εφαρμογή διαχειριστικών σχεδίων
- δ). Πράσινη διαχείριση αποβλήτων για παραγωγή βιοαερίου
- ε). Ανακύκλωση των νερών, κομποστοποίηση της κοπριάς
- ✓ Προώθηση παραδοσιακών και ποιοτικών προϊόντων
 - α). Προώθηση προϊόντων ΠΟΠ (π.χ. φέτα, κασέρι, κατίκι)
 - β). Καταγραφή, αναγνώριση και προώθηση προϊόντων αιγοπροβατοτροφίας ως Π.Ο.Π. ή Π.Γ.Ε. ή με συγκεκριμένο αναγνωρίσιμο σήμα (π.χ. αρνάκι και κατσικάκι Γκιώνας – Παρνασσού - Καρύστου)
 - γ). Ενημέρωση καταναλωτικού κοινού για τα ιδιαίτερα πλεονεκτήματα των τοπικών προϊόντων
 - δ). Ενίσχυση του αγροτουρισμού και διασύνδεσή του με τα τοπικά παραδοσιακά προϊόντα
 - ε). Ενίσχυση μικρών οικογενειακών εκμεταλλεύσεων με την εφαρμογή της Κοινοτικής Οδηγίας που επιτρέπει την τυροκόμηση από μη παστεριωμένο γάλα από μικρά, παραδοσιακά τυροκομεία και από του ιδίου τους κτηνοτρόφους τυροκόμους
 - στ). Εξασφάλιση των αδειών τυροκομείων και κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων με τη διαδικασία «One-stop-shop»
- ✓ Καθορισμός προϋποθέσεων και κανόνων για την ανάπτυξη της ντόπιας, εκτατικής κτηνοτροφίας
 - α. Χωροταξικός σχεδιασμός χρήσεων γης
 - β. Δημιουργία κτηνοτροφικών ζωνών
 - γ. Ανάπτυξη δημοτικού συστήματος διαχείρισης βοσκοτόπων
- ✓ . Παραγωγή επώνυμου γίδινου τυριού
- ✓ Ανάπτυξη συνεργασιών με ακαδημαϊκά/ερευνητικά ιδρύματα για το σχεδιασμό και εφαρμογή προγραμμάτων γενετικής βελτίωσης για την αύξηση των αποδόσεων σε πρόβειο και αίγαιο γάλα (Εξασφάλιση ντόπιου γενετικού υλικού -ντόπιες φυλές προβάτων και αιγών)- εφοδιασμένου με πιστοποιητικό υγείας και υψηλής γενετικής αξίας, εφαρμογή προτύπου ποιότητας σχετικά με τις συνθήκες εκτροφής)
- ✓ Δημιουργία ικανού αριθμού οργανωμένων και σύγχρονων κτηνοτροφικών μονάδων (υποστήριξη ενσταβλισμένης αιγοπροβατοτροφίας)
- ✓ Αύξηση του μέσου μεγέθους των εκμεταλλεύσεων ενσταβλισμένης εκτροφής
- ✓ Ίδρυση και εκσυγχρονισμός μονάδων επεξεργασίας και τυποποίησης κρέατος
- ✓ Συστηματοποίηση ελέγχων για την καταπολέμηση νοθείας γάλακτος και ελληνοποιήσεων κρέατος
- ✓ Ενθάρρυνση εφαρμογής καινοτομιών στην παραγωγική διαδικασία (π.χ. κομποστοποίηση της κοπριάς, τεχνολογιών πληροφορικής για έλεγχο των αποδόσεων των ζώων κ.α.)
- ✓ Εφαρμογή προγραμμάτων διατήρησης και διάδοσης αυτόχθονου γενετικού υλικού (ντόπιες φυλές π.χ. πρόβατο Καρύστου)
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία των αιγοπροβατοτροφικών προϊόντων της Περιφέρειας με έμφαση σε τοπικά προϊόντα ποιότητας
- ✓ Ενίσχυση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών από συλλογικούς και ιδιωτικούς φορείς για ίδρυση, συγχώνευση, επέκταση ή εκσυγχρονισμό μονάδων μεταποίησης για τη βέλτιστη αξιοποίηση αιγοπροβατοτροφικών προϊόντων (π.χ αίγαιο γάλα, τυριά ΠΟΠ κλπ) καθώς και παρασκευής ζωτροφών
- ✓ Αδειοδότηση σταβλικών εγκαταστάσεων

- ✓ Ενθάρρυνση σύστασης μιας ή περισσότερων ομάδων παραγωγών σε επίπεδο Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με τους παραπάνω στόχους στις δραστηριότητές τους
- ✓ Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας Περιφερειακής Αγροδιατροφικής Σύμπραξης με σκοπό την ανάδειξη των σχετικών με το « καλάθι » αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας πολιτικών (ενημέρωση των καταναλωτών για τα πλεονεκτήματα κάθε παραγόμενου είδους διατροφής, σύναψη συμφωνιών για τους τρόπους προώθησης των τοπικών προϊόντων, ενημέρωση και επιμόρφωση κάθε αρμόδιου και ενδιαφερόμενου αποδέκτη, συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με ελληνικά και ξένα ιδρύματα καθώς και με κρατικά ιδρύματα και οργανισμούς στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, την έκδοση πάσης φύσεως εντύπων και διαδικτυακών αναρτήσεων, εκπόνηση μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη διαφήμιση και διάδοση των αγροτικών προϊόντων που έχουν περιληφθεί στο « καλάθι » αγροτικών προϊόντων).
- ✓ Υιοθέτηση αναγνωρισμένου εμπορικού σήματος για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (Περιφερειακή Ετικέτα Στερεάς Ελλάδας) ενταγμένο στο Εθνικό Σήμα με τοπικές αναφορές (π.χ. Ελληνικό Προϊόν – Παραδοσιακά Προϊόντα Ζωικής Προέλευσης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας– Περιοχή ή Τόπος ή Εμπορική ονομασία)

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:

- Εκσυγχρονισμό υφιστάμενων κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων
- Ίδρυση νέων κτηνοτροφικών μονάδων – Δημιουργία νέων μονάδων σταβλισμένης αιγοπροβατοτροφίας
- Εφαρμογή μηχανικής άμελης
- Εφαρμογή προγράμματος μετεγκατάστασης κτηνοτροφικών μονάδων για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος.
- Βελτίωση της παραγωγικότητας των βοσκήσιμων εκτάσεων
- Αξιοποίηση και προώθηση εγχώριων ζωοτροφών
- Συλλογική διαχείριση των εκτροφών – κτηνοτροφικά πάρκα
- Συλλογική εμπορία

2. Μεταποίηση με στοχευμένες δράσεις

- α). Εκσυγχρονισμός – Ίδρυση μονάδων τυποποίησης, μεταποίησης και επεξεργασίας κρέατος
- β). Εκσυγχρονισμός – Ίδρυση μεταποιητικών μονάδων (π.χ. μικρά τυροκομεία, μικρές μονάδες επεξεργασίας κρέατος , κλπ).
- γ). Εκσυγχρονισμός – Ίδρυση σφαγιοτεχνικών υποδομών – Ίδρυση νέων βιολογικών σφαγείων

3. Λοιπές Δράσεις.

- α). Ενίσχυση προγραμμάτων γενετικής βελτίωσης των ζώων
- β). Ενίσχυση προγραμμάτων διατήρησης γενετικών πόρων
- γ). Ενίσχυση προγραμμάτων διατήρησης φυλών ζώων που απειλούνται με εξαφάνιση (αναμόρφωση πλαισίου αναφοράς)

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΒΟΟΤΡΟΦΙΑΣ

Υφιστάμενη κατάσταση

Η βοοτροφία αποτελεί σημαντικό κλάδο της γεωργίας καθώς παράγει δύο από τα σημαντικότερα προϊόντα της διατροφής του ανθρώπου (γάλα και κρέας), τα οποία στις αναπτυγμένες χώρες αποτελούν τις βασικές πηγές πρωτεϊνών, λιπαρών ουσιών και άλλων στοιχείων, όπως σιδήρου και ασβεστίου, εξασφαλίζει κύρια ή συμπληρωματική απασχόληση σε μεγάλο αριθμό οικογενειών, αξιοποιεί διαθέσιμους βοσκότοπους και κατώτερης ποιότητας ζωοτροφές (άχυρα, χόρτα κλπ.) και αποτρέπει την εγκατάλειψη και ερήμωση των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών της Ελλάδας και συμβάλλει έτσι στη διατήρηση του κοινωνικού ιστού της χώρας.

Στην Ελλάδα εκτρέφονται συνολικά περίπου 633.500 βοοειδή και παράγονται περίπου 750.000 τόνοι γάλακτος και 59.000 τόνοι βόειου-μοσχαρίσιου κρέατος (έτος 2008)

Η κρεατοπαραγωγός βοοτροφία στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από μεγάλο αριθμό μονάδων, σχετικά μικρής δυναμικότητας, διεσπαρμένων σε όλη τη χώρα. Το ποσοστό συμμετοχής των συστηματικών μονάδων στο σύνολο της παραγωγής κυμαίνεται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα. Οι βοοτροφικές επιχειρήσεις κρεατοπαραγωγής ασχολούνται συνήθως με την πάχυνση (σε μικρό βαθμό με την αναπαραγωγή) ζώων που εισάγονται σε μικρή ηλικία και εν συνεχεία με την σφαγή αυτών. Επειδή η παραγωγή μοσχαριών δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών της χώρας γίνονται αθρόες εισαγωγές μοσχαριών, είτε από ευρωπαϊκές, είτε από τρίτες χώρες.

Όσον αφορά τον κλάδο της γαλακτοπαραγωγού αγελαδοτροφίας, κύριο χαρακτηριστικό του είναι η ταχεία αύξηση του μεγέθους των μονάδων και η αντίστοιχη μείωση του αριθμού των παραγωγών. Η σύγχρονη ελληνική επιχειρηματική γαλακτοπαραγωγός αγελαδοτροφία συγκεντρώνεται κυρίως στη Μακεδονία, τη Θράκη και τη Θεσσαλία, ενώ το υπόλοιπο ποσοστό των αγελαδοτροφικών μονάδων κατανέμεται στην Ήπειρο, τη Στερεά Ελλάδα, την Πελοπόννησο και τα νησιά

Σύμφωνα με στοιχεία του ΥπΑΑΤ (2005) σχεδόν το 50% του ζωϊκού κεφαλαίου και των βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων συγκεντρώνεται στη Βόρειο Ελλάδα ενώ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας δραστηριοποιούνται περίπου το 2,7% του συνόλου των βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων οι οποίες συγκεντρώνουν το 2,9% περίπου των βοοειδών της χώρας. Ο ζωϊκός πληθυσμός των βοοειδών, συγκεντρώνεται κυρίως στις ΠΕ Φωκίδας και Φθιώτιδος και ακολουθούν οι ΠΕ Βοιωτίας, Εύβοιας και Ευρυτανίας. Οι πληθυσμοί των βοοειδών αποτελούνται κατά κύριο λόγο από θηλάζουσες αγελάδες και βοοειδή πάχυνσης, ενώ οι αγελάδες γαλακτοπαραγωγής αποτελούν μειονότητα

Όσον αφορά στην παραγωγή βόειου κρέατος στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας αυτή, για την περίοδο 2002-2004 ανέρχεται κμο στους 1470 τόνους αντιπροσωπεύοντας το 2,5% περίπου του εγχώρια παραγόμενου βόειου κρέατος. Λαμβανομένου υπόψη ότι το επίπεδο αυτάρκειας της χώρας σε βόειο κρέατος κυμαίνεται κοντά στο 25% προκύπτει ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια για την ανάπτυξη της κρεοπαραγωγού βοοτροφίας σε αντίθεση με την γαλακτοπαραγωγό βοοτροφία όπου υπάρχει εθνική ποσόστωση για το αγελαδινό γάλα.

Πίνακας 1. Συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων βοοειδών και κεφαλών ζώων ανά Π.Ε., έτος 2010

	ΒΟΟΕΙΔΗ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΒΟΟΕΙΔΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΟΟΕΙΔΩΝ
Εύβοια	185	3.448
Βοιωτία	196	7.960
Φθιώτιδα	332	9.724
Φωκίδα	295	10.148
Ευρυτανία	122	3.453
ΣΥΝΟΛΟ	1.130	34.733

Πηγή: Στοιχεία Υπηρεσιών μας.

Στόχοι

Γενικός Στόχος: Αύξηση της παραγωγής βόειου κρέατος

Ειδικοί στόχοι

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων
- Επέκταση ειδικών μορφών εκτροφής (βιολογική, ελευθέρως βοσκής κλπ)

Μέτρα - Παρεμβάσεις

- ✓ Βελτίωση ζωικού κεφαλαίου για την αύξηση των αποδόσεων της γαλακτοπαραγωγού και της κρεατοπαραγωγού ζωοτροφίας
- ✓ Εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης των βοοτρόφων με έμφαση σε θέματα υγιεινής και ευζωίας των ζώων και τεχνικές μείωσης κόστους (ορθολογική χρήση ζωοτροφών)
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Εκσυγχρονισμός μικρών μονάδων βοοτροφίας – εξασφάλιση του κρίσιμου μεγέθους για τη βιωσιμότητά τους
- ✓ Ενίσχυση της αγελαίας/ελεύθερης ορεινής βοοτροφίας με τη δημιουργία ελεγχόμενων κτηνοτροφικών ζωνών και την ορθολογική διαχείριση βοσκοτόπων
- ✓ Εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης σε όλα τα στάδια παραγωγής για τη διασφάλιση της ποιότητας του προϊόντος, της υγιεινής και ασφάλειας των παραγόμενων προϊόντων
- ✓ Επέκταση των φιλοπεριβαλλοντικών μεθόδων εκτροφής με πιστοποιημένα συστήματα παραγωγής
 - α. Επέκταση της βιολογικής βοοτροφίας
 - β. Εφαρμογή ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης των εκτροφών με έλεγχο των παραγόμενων προϊόντων
 - γ. Χρήση νέων τεχνολογιών για την φιλοπεριβαλλοντική διαχείριση αποβλήτων
- ✓ Κάλυψη της εγχώριας και τοπικής ζήτησης σε βόειο κρέας
 - α. Εκτροφή γενετικά βελτιωμένων αγελάδων με αυξημένη παραγωγικότητα και προσδόκιμο ζωής
- ✓ Εξασφάλιση των απαιτούμενων ζωοτροφών σε ποιότητα και ποσότητα
- ✓ Ίδρυση μονάδων τυποποίησης και μεταποίησης / επεξεργασίας κρέατος
 - α. Δημιουργία τελικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας
 - β. Αξιοποίηση υποπροϊόντων σφαγής
- ✓ Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων σφαγείων και ίδρυση νέων βιολογικών σφαγείων
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία βοείου κρέατος, αγελαδινού γάλακτος και τυροκομικών προϊόντων της Περιφέρειας
- ✓ Υιοθέτηση αναγνωρισμένου εμπορικού σήματος για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (Περιφερειακή Ετικέτα Στερεάς Ελλάδας) ενταγμένο στο Εθνικό Σήμα με τοπικές αναφορές (π.χ. Ελληνικό Προϊόν – Παραδοσιακά Προϊόντα Ζωικής Προέλευσης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας– Περιοχή ή Τόπος ή Εμπορική ονομασία)

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:
 - Εκσυγχρονισμό υφιστάμενων βοοτροφικών εκμεταλλεύσεων – Αναβάθμιση εξοπλισμού
 - Ίδρυση νέων βοοτροφικών μονάδων
 - Εφαρμογή προγράμματος μετεγκατάστασης βοοτροφικών μονάδων για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος.
 - Βελτίωση της παραγωγικότητας των βοσκήσιμων εκτάσεων
 - Αξιοποίηση και προώθηση εγχώριων ζωοτροφών
 - Συλλογική διαχείριση των εκτροφών – κτηνοτροφικά πάρκα
 - Συλλογική εμπορία
2. Μεταποίηση με στοχευμένες δράσεις
 - α). Εκσυγχρονισμός – Ίδρυση μονάδων τυποποίησης, μεταποίησης και επεξεργασίας κρέατος
 - γ). Εκσυγχρονισμός – Ίδρυση σφαγιοτεχνικών υποδομών – Ίδρυση νέων βιολογικών σφαγείων
3. Λοιπές Δράσεις.
 - α). Ενίσχυση προγραμμάτων γενετικής βελτίωσης των ζώων
 - β). Ενίσχυση προγραμμάτων διατήρησης γενετικών πόρων
 - γ). Ενίσχυση προγραμμάτων διατήρησης φυλών ζώων που απειλούνται με εξαφάνιση (αναμόρφωση πλαισίου αναφοράς)

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΧΟΙΡΟΤΡΟΦΙΑΣ

Υφιστάμενη κατάσταση

Η χοιροτροφία στην Ελλάδα θεωρείται από τους δυναμικούς κλάδους της κτηνοτροφίας και της αγροτικής οικονομίας. Η συμμετοχή του κλάδου στην Ακαθάριστη Αξία της Ζωικής παραγωγής, εκτιμάται σε 10%. Εξάλλου, η χοιροτροφία παράγει το 25% της εγχώριας παραγωγής κρέατος και καλύπτει, για την περίοδο 1990-2006, το 33% των αναγκών της συνολικής κατανάλωσης χοιρινού κρέατος στην Ελλάδα. Ο τρόπος εκτροφής χαρακτηρίζεται **εντατικός** και παρέχει απασχόληση σε 30.000 άτομα.

Η παραγωγή χοιρινού κρέατος από το 1980 μέχρι πρόσφατα ακολουθεί μια φθίνουσα πορεία σε εθνικό επίπεδο όπως αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 1 Παραγωγή χοιρινού κρέατος (περίοδος 1980-2005)

Έτος	Σφάγια	Παραγωγή κρέατος	Μέση απόδοση
	(κεφ.)	(τόννοι)	(κιλά / ζώο)
1980	2.163.694	144.337	66,7
1985	2.270.303	147.363	64,9
1990	2.263.691	146.967	64,9
1995	2.307.922	144.128	62,4
2000	2.211.453	138.963	62,8
2005	2.049.365	128.700	62,8
2006	1.912.903	118.600	62
M.O. 1980-2005	2.253.512	144.505	64,1

Πηγή: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Η προσφορά εγχώριου χοιρινού κρέατος δεν καλύπτει την ελληνική αγορά, με αποτέλεσμα την αύξηση των εισαγωγών, οι οποίες υπερκαλύπτουν την εγχώρια παραγωγή. Η εξαγωγική επίδοση του κλάδου κυμαίνεται σε χαμηλά επίπεδα, κυμαινόμενη από 200 τόνους το 1990, έως 8.900 τόνους το 2006. Επιπρόσθετα, σημειώνεται ότι ο *βαθμός αυτάρκειας* της Χώρας σε χοιρινό κρέας, προενταξιακά, έφτασε ακόμα και στο επίπεδο του 85% και έκτοτε, παρουσίασε σταδιακή μείωση και, από 72,4% το 1991 μειώθηκε στο 37,5% το 2006 ενώ η παραγωγή κρέατος, σε επίπεδο χώρας, παρουσίασε αυξομειώσεις. Ειδικότερα, από 146.900 τόνους το 1990 μειώθηκε στους 142.800 τόνους το 1998 και σε 118.600 τόνους το 2006. Τα στοιχεία αυτά υποδεικνύουν ότι η αυτάρκεια της Χώρας αναμένεται να μειωθεί, λόγω της αυξητικής τάσης της κατανάλωσης, που τείνει να σταθεροποιηθεί στο επίπεδο των 330.000-350.000 τόνων και της πτωτικής τάσης της παραγωγής.

Το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας παραγωγής χοιρινού κρέατος συγκεντρώνεται στις περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας, της Ηπείρου, της Στερεάς, της Θεσσαλίας, της Δυτικής Ελλάδας, και της Αν. Μακεδονίας/Θράκης.

Ειδικότερα, το 2004 παρήχθησαν στην Κεντρική Μακεδονία 24.466 τόνοι χοιρινού κρέατος (μερίδιο 18% επί του συνόλου) και στην Ήπειρο 21.491 τόνοι (μερίδιο 15,8%). Ακολουθεί η Θεσσαλία με μερίδιο παραγωγής 14,4% και η Στερεά Ελλάδα με ποσοστό της τάξης του 12%. Οι τέσσερις προαναφερθείσες περιφέρειες κάλυψαν από κοινού το 70,1% της συνολικής εγχώριας παραγωγής χοιρινού κρέατος κατά το 2004. Σημαντική μείωση (σε απόλυτες τιμές) παρουσιάστηκε κατά την εξεταζόμενη περίοδο στην παραγωγή της Στερεάς Ελλάδας, η οποία από 23.365 τόνους το 2000 διαμορφώθηκε σε 16.260 τόνους το 2004, καθώς και στην περιοχή της Πελοποννήσου (2000: 12.718 τόνοι, 2004: 9.085 τόνοι).

Πίνακας 2. Συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων χοιρινών και κεφαλών ζώων ανά Π.Ε., έτος 2010

	ΧΟΙΡΙΝΑ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΧΟΙΡΙΝΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΟΙΡΟΜΗΤΕΡΩΝ
Εύβοια	40	8.380
Βοιωτία	37	5.777
Φθιώτιδα	58	10.154
Φωκίδα	40	9.628
Ευρυτανία	18	410
ΣΥΝΟΛΟ	193	34.349

Πηγή: Στοιχεία Υπηρεσιών μας.

Στόχοι

Γενικός στόχος: Αύξηση της παραγωγής χοίρειου κρέατος με προσανατολισμό στο ποιοτικό χοίρειο κρέας

Ειδικοί στόχοι

- Αύξηση του μέσου μεγέθους των χοιροτροφικών εκμεταλλεύσεων κι εκσυγχρονισμός αυτών με στόχο τη μείωση του κόστους παραγωγής
- Εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης σε όλα τα στάδια της παραγωγής χοίρειου κρέατος (παραγωγή ζωοτροφών, εκτροφή, σφαγή, τυποποίηση)

Μέτρα – παρεμβάσεις

- ✓ Εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης των χοιροτρόφων με έμφαση σε θέματα υγιεινής και ευζωίας των ζώων και τεχνικές μείωσης κόστους (ορθολογική χρήση ζωοτροφών)
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Επέκταση των φιλοπεριβαλλοντικών μεθόδων εκτροφής με πιστοποιημένα συστήματα παραγωγής
 - α. Επέκταση της βιολογικής και της εκτατικής (ελευθέρας) χοιροτροφίας
 - β. Φιλοπεριβαλλοντική διαχείριση αποβλήτων
- ✓ Κάλυψη της εγχώριας και τοπικής ζήτησης σε χοιρινό κρέας
 - α. Εξασφάλιση επαρκούς ντόπιου γενετικού υλικού υψηλής γενετικής αξίας
 - β. Εφαρμογή ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης των εκτροφών
 - γ. Αναγνώριση και σήμανση των προϊόντων χοιρινού κρέατος ως ΠΟΠ ή/και ΠΓΕ και προώθησή τους
 - δ. Παραγωγή ανταγωνιστικών ιδιαίτερων κρεατοσκευασμάτων από χοιρινό κρέας
- ✓ Παροχή κινήτρων για την εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης σε όλα τα στάδια παραγωγής για τη διασφάλιση της ποιότητας του χοίρειου κρέατος.
- ✓ Συστηματοποίηση ελέγχων για την αποφυγή ελληνοποιήσεων χοιρινού κρέατος
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία χοίρειου κρέατος της Περιφέρειας
- ✓ Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας Περιφερειακής Αγροδιατροφικής Σύμπραξης με σκοπό την ανάδειξη των σχετικών με το « καλάθι » αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

πολιτικών (ενημέρωση των καταναλωτών για τα πλεονεκτήματα κάθε παραγόμενου είδους διατροφής, σύναψη συμφωνιών για τους τρόπους προώθησης των τοπικών προϊόντων, ενημέρωση και επιμόρφωση κάθε αρμόδιου και ενδιαφερόμενου αποδέκτη, συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με ελληνικά και ξένα ιδρύματα καθώς και με κρατικά ιδρύματα και οργανισμούς στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, την έκδοση πάσης φύσεως εντύπων και διαδικτυακών αναρτήσεων, εκπόνηση μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη διαφήμιση και διάδοση των αγροτικών προϊόντων που έχουν περιληφθεί στο « καλάθι » αγροτικών προϊόντων).

- ✓ Ενθάρρυνση σύστασης μιας ή περισσότερων ομάδων παραγωγών σε επίπεδο Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με τους παραπάνω στόχους στις δραστηριότητές τους
- ✓ Υιοθέτηση αναγνωρισμένου εμπορικού σήματος για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (Περιφερειακή Ετικέτα Στερεάς Ελλάδας) ενταγμένο στο Εθνικό Σήμα με τοπικές αναφορές (π.χ. Ελληνικό Προϊόν – Προϊόντα Ζωικής Προέλευσης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας– Περιοχή ή Τόπος ή Εμπορική ονομασία)
- ✓ Αδειοδότηση σταβλικών εγκαταστάσεων

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:

- Εκσυγχρονισμό υφιστάμενων χοιροτροφικών εκμεταλλεύσεων – Αναβάθμιση εξοπλισμού
- Ίδρυση νέων χοιροτροφικών μονάδων
- Εφαρμογή προγράμματος μετεγκατάστασης χοιροτροφικών μονάδων για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος.
- Συλλογική εμπορία

2. Μεταποίηση με στοχευμένες δράσεις

- ✓ α). Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών συλλογικών ή ιδιωτικών φορέων για την ίδρυση/εκσυγχρονισμό εγκαταστάσεων σφαγής και τυποποίησης χοιρινού κρέατος καθώς και μονάδων παραγωγής κρεατοσκευασμάτων με βάση το χοίρειο κρέας
- β). Ίδρυση νέων βιολογικών σφαγείων

3. Λοιπές Δράσεις.

- α). Ενίσχυση προγραμμάτων γενετικής βελτίωσης των ζώων

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑΣ

Υφιστάμενη κατάσταση

Η πτηνοτροφία στην Ελλάδα είναι από τους πλέον δυναμικούς κλάδους της αγροτικής οικονομίας, συμβάλλοντας με ποσοστό 9,9% (2005) στην Ακαθάριστη Αξία Προϊόντων της Ζωικής Παραγωγής (κρέας και αυγά). Η μέση ετήσια παραγωγή κρέατος πουλερικών στη Χώρα, τα τελευταία 11 χρόνια, υπολογίζεται σε 165.325 τόνους (1,5% της αντίστοιχης παραγωγής της Ε.Ε.-25) και η παραγωγή αυγών σε 122.270 τόνους (2% της αντίστοιχης παραγωγής της Ε.Ε.-25).

Ειδικότερα η εξέλιξη της συνολικής παραγωγής κρέατος πουλερικών στη χώρα μας για την περίοδο 1998-2003, παρουσιάζεται στον Πίνακα 1, από τον οποίο διαπιστώνεται μια απότομη μείωση (-14,3%) κατά το 1998 ενώ από εκεί και μετά ακολουθεί σταθερά αυξητική πορεία (με μέσο ετήσιο ρυθμό της τάξης του 2,7%) φθάνοντας το 2003 στα επίπεδα των 169 χιλ. τόνων.

Πίνακας 1: Παραγωγή κρέατος πουλερικών (ποσότητες σε 1000 t, Υπ.Α.Α.Τ.)

Έτος	Ποσότητα (1000 t)	Ετήσια μεταβολή	Σφάγια (1000 κεφάλια)
1998	147,9	-14,3%	95.254,4
1999	153,5	3,8%	98.834,3
2000	163,8	6,7%	105.859,5
2001	162,0	-1,1%	103.617,3
2002	163,6	1,0%	104.151,1
2003	169,1	3,4%	107.060,3

Πηγή : Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Το κρέας κοτόπουλου καλύπτει με διαφορά το μεγαλύτερο μέρος της συνολικής εγχώριας παραγωγής κρέατος πουλερικών, με μερίδιο συμμετοχής της τάξης του 98%. Στον πίνακα 2 παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη της εγχώριας παραγωγής κρέατος πουλερικών ανά Περιφέρεια από τον οποίο διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος της συνολικής ετήσιας παραγωγής κρέατος πουλερικών προέρχεται από την Ήπειρο και τη Στερεά Ελλάδα. Από κοινού οι δύο προαναφερθείσες περιφέρειες συγκέντρωσαν το 61,3% της συνολικής εγχώρια παραγόμενης ποσότητας κρέατος πουλερικών το 2003, με παραγωγή 63,3 χιλ. τόνους (37%) και 40,3 χιλ. τόνους (24%), αντίστοιχα. Στην τρίτη θέση ακολουθεί η περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας με παραγωγή 21,1 χιλ. τόνων το 2003 (13%) και έπονται με διαφορά οι υπόλοιπες περιοχές. Επιπλέον, ενώ σε εθνικό επίπεδο η παραγωγή διατηρείται σχεδόν σταθερή στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας καταγράφεται μια συρρίκνωση της τάξης του 10%.

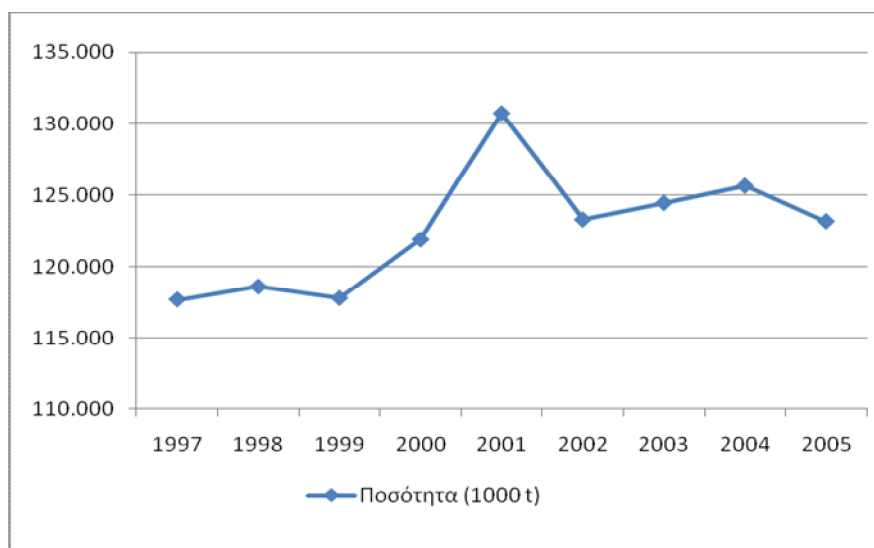
Πίνακας 2: Παραγωγή κρέατος πουλερικών ανά περιφέρεια – ποσότητες (σε 1.000 τόνους).

Περιφέρεια	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Ήπειρος	40,0	40,2	44,3	54,7	54,9	60,8	63,3
Στερεά Ελλάδα	46,7	43,6	43,6	44,0	43,7	41,9	40,3
Κεντρ.Μακεδονία	22,6	23,4	23,2	22,8	23,0	21,7	21,1
Αττική	32,9	10,1	10,9	13,6	12,1	11,5	17,8
Κρήτη	6,2	6,2	6,4	6,5	6,8	5,5	5,4
Αν.Μακεδονία/Θράκη	4,7	4,7	5,8	6,0	6,3	7,5	6,1
Πελοπόννησος	8,2	8,1	8,4	5,5	4,7	4,7	4,7
Θεσσαλία	4,6	4,6	4,2	4,4	4,0	4,4	4,0
Δυτική Ελλάδα	3,1	3,3	3,3	3,2	3,2	3,2	3,3
Βόρειο Αιγαίο	1,3	1,4	1,3	1,0	1,1	0,9	0,9
Νότιο Αιγαίο	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Ιόνιοι Νήσοι	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8
Δυτ. Μακεδονία	0,7	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5
ΣΥΝΟΛΟ	172,5	147,9	153,5	163,8	162,0	164,4	169,1

Πηγή : Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Όσον αφορά στην εξέλιξη της συνολικής παραγωγής αυγών στην Ελλάδα για την περίοδο 1997-2002, (Πίνακας 3), διαπιστώνεται ότι αυτή ανέρχεται κμο στους 122.000 τόνους/έτος , με μικρές αποκλίσεις.

Διάγραμμα 1. Διαχρονική μεταβολή παραγωγής αυγών

Πηγή : Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Η παραγωγή αυγών διαφοροποιείται σε αυγά χωρικής πτηνοτροφίας και αυγά συστηματικής εκτροφής ορνίθων. Η δεύτερη αυτή κατηγορία διακρίνεται σε παραγωγή αυγών εκκόλαψης, από όρνιθες αναπαραγωγής και σε αυγά κατανάλωσης, από όρνιθες απλής παραγωγής. Η παραγωγή αυγών για το έτος 2010 παρατίθεται στον Πίνακα 3 από τον οποίο διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο τμήμα της συνολικής παραγωγής αυγών

συγκεντρώνεται στην ΠΕ Εύβοιας ενώ στην ΠΕ Φθιώτιδας παράγεται το μεγαλύτερο τμήμα (60%) των αβγών χωρικής πτηνοτροφίας.

Πίνακας 3. Παραγωγή αυγών 2010

Γεωγραφική ενότητα	Αβγά χωρικής πτηνοτροφίας	Αυγά συστηματικής πτηνοτροφίας		Συνολική Παραγωγή αβγών	% συμ/χη ΠΕ
		Αβγά εκκολάψεως	Αβγά καταναλώσεως		
Ευρυτανίας	1.500.000	0	0	1.500.000	1,6%
Φθιώτιδας	23.000.000	0	5.520.000	28.520.000	29,8%
Βοιωτίας	2.210.000	10.800.000	9.585.000	22.595.000	23,6%
Φωκίδας	1.316.000	0	1.600.000	2.916.000	3,0%
Εύβοιας	10.400.000	13.500.000	16.200.000	40.100.000	41,9%
ΣΥΝΟΛΟ	38.426.000	24.300.000	32.905.000	95.631.000	100,0%

Πηγή : Στοιχεία Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Πίνακας 4. Συνολικός αριθμός εκμεταλλεύσεων πουλερικών και αριθμός πτηνών ανά Π.Ε., έτος 2010

	ΠΟΥΛΕΡΙΚΑ					
	ΑΝΑΠΑΡΑΓΩΓΗΣ		ΩΟΤΟΚΕΣ		ΣΦΑΓΗΣ	
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΤΗΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΤΗΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΤΗΝΩΝ
Εύβοια	3	112.000	3	80.000	70	2.300.000
Βοιωτία	1	42.000	12	367.026	72	2.253.700
Φθιώτιδα	0	0	4	30.000	0	0
Φωκίδα	0	0	3	12.000	3	85.000
Ευρυτανία	0	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	4	154.000	22	489.026	145	4.638.700

Πηγή: Στοιχεία Υπηρεσιών μας.

Νέα εξέλιξη στον πτηνοτροφικό τομέα αποτελεί η παραγωγή και διάθεση πιστοποιημένων προϊόντων που αφορούν σε δύο βασικές θεσμοθετημένες κατηγορίες: **(i)** προϊόντα βιολογικής πτηνοτροφίας και **(ii)** προϊόντα ειδικών πτηνοτροφικών εκτροφών. Ειδικά όσον αφορά το κρέας πουλερικών και με βάση τον ΚΑΝ (ΕΚ) 543/08 μπορεί να γίνεται χρήση των ακόλουθων ενδείξεων:

- [είδος πουλερικού] ελεύθερης βοσκής
- [είδος πουλερικού] παραδοσιακά ελεύθερης βοσκής
- [είδος πουλερικού] απεριόριστης ελεύθερης βοσκής
- [είδος πουλερικού] εκτατικής εκτροφής
- [είδος πουλερικού] που έχει τραφεί% με [είδος ζωτροφής]

ενώ για τα αυγά ορνίθων και με βάση τον ΚΑΝ (ΕΚ) 557/07 μπορεί να γίνεται χρήση ενδείξεων που αφορούν:

- τον τρόπο διατροφής των ωοτόκων ορνίθων
- τις ενδείξεις "εξαιρετικά" ή "εξαιρετικά φρέσκα"

Η παραγωγή πτηνοτροφικών προϊόντων σύμφωνα με τις παραπάνω προδιαγραφές και η πιστοποίησή τους από τον AGROCERT δίνει στους παραγωγούς τη δυνατότητα να διαθέτουν τα προϊόντα τους στην αγορά με ειδική σήμανση και κατ'επέκταση τη βελτίωση της θέσης τους στον ανταγωνισμό. Η αποδοχή από την αγορά των πρώτων πιστοποιημένων προϊόντων αυτής της κατηγορίας και το μεγάλο ενδιαφέρον που εκδηλώνεται από πολλούς παραγωγούς δείχνουν ότι ο συγκεκριμένος κλάδος έχει μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης.

Γενικός στόχος: Ενίσχυση της παραγωγής πτηνοτροφικών προϊόντων με έμφαση σε προϊόντα ειδικών εκτροφών

Ειδικοί στόχοι

- Εκσυγχρονισμός και μεγέθυνση πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων
- Δικτύωση- καθετοποίηση επιχειρήσεων του κλάδου
- Προσαρμογή της χωροθέτησης και λειτουργίας των μονάδων στην περιβαλλοντική νομοθεσία
- Επέκταση ειδικών μορφών εκτροφής

Μέτρα – Παρεμβάσεις

- ✓ Εκτεταμένη εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης – ενημέρωσης πτηνοτρόφων για τις εξελίξεις του κλάδου, την τεχνολογία και, κυρίως, την ποιότητα των προϊόντων και την εμπορία τους.
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Επέκταση των φιλοπεριβαλλοντικών μεθόδων εκτροφής με πιστοποιημένα συστήματα παραγωγής
 - α. Επέκταση της βιολογικής και της εκτατικής (ελευθέρας) πτηνοτροφίας
 - β. Φιλοπεριβαλλοντική διαχείριση αποβλήτων
- ✓ Κάλυψη της εγχώριας και τοπικής ζήτησης σε κοτόπουλο
 - α. Εξασφάλιση επαρκούς ντόπιου γενετικού υλικού υψηλής γενετικής αξίας
 - β. Εφαρμογή ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης των εκτροφών
 - γ. Αναγνώριση και σήμανση των προϊόντων κρέατος από κοτόπουλο ως ΠΟΠ ή/και ΠΓΕ και προώθησή τους
 - δ. Παραγωγή ανταγωνιστικών ιδιαίτερων κρεατοσκευασμάτων από κρέας κοτόπουλου
- ✓ Συστηματοποίηση ελέγχων για την αποφυγή ελληνοποιήσεων κρέατος κοτόπουλου και αυγών
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ηλεκτρονική προβολή, προώθηση και εμπορία χοίρειου κρέατος της Περιφέρειας
- ✓ Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας Περιφερειακής Αγροδιατροφικής Σύμπραξης με σκοπό την ανάδειξη των σχετικών με το « καλάθι » αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας πολιτικών (ενημέρωση των καταναλωτών για τα πλεονεκτήματα κάθε παραγόμενου είδους διατροφής, σύναψη συμφωνιών για τους τρόπους προώθησης των τοπικών προϊόντων, ενημέρωση και επιμόρφωση κάθε αρμόδιου και ενδιαφερόμενου αποδέκτη, συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με ελληνικά και ξένα ιδρύματα καθώς και με κρατικά ιδρύματα και οργανισμούς στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, την έκδοση πάσης φύσεως εντύπων και διαδικτυακών αναρτήσεων, εκπόνηση μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη διαφήμιση και διάδοση των αγροτικών προϊόντων που έχουν περιληφθεί στο « καλάθι » αγροτικών προϊόντων).
- ✓ Ενθάρρυνση σύστασης μιας ή περισσότερων ομάδων παραγωγών σε επίπεδο Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με τους παραπάνω στόχους στις δραστηριότητές τους
- ✓ Υιοθέτηση αναγνωρισμένου εμπορικού σήματος για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (Περιφερειακή Ετικέτα Στερεάς Ελλάδας) ενταγμένο στο Εθνικό Σήμα με τοπικές αναφορές (π.χ. Ελληνικό Προϊόν – Προϊόντα Ζωικής Προέλευσης Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας– Περιοχή ή Τόπος ή Εμπορική ονομασία)
- ✓ Αδειοδότηση σταβλικών εγκαταστάσεων

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:
 - Εκσυγχρονισμό υφιστάμενων πτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων – Αναβάθμιση εξοπλισμού
 - Ίδρυση νέων πτηνοτροφικών μονάδων
 - Εφαρμογή προγράμματος μετεγκατάστασης πτηνοτροφικών μονάδων για λόγους προστασίας του περιβάλλοντος.
 - Συλλογική εμπορία
2. Μεταποίηση με στοχευμένες δράσεις
 - ✓ α). Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών συλλογικών ή ιδιωτικών φορέων για την ίδρυση/εκσυγχρονισμό εγκαταστάσεων σφαγής και τυποποίησης κρέατος κοτόπουλου καθώς και μονάδων παραγωγής κρεατοσκευασμάτων με το κρέας από κοτόπουλο
 - β). Ίδρυση νέων βιολογικών σφαγείων
3. Λοιπές Δράσεις.
 - α). Ενίσχυση ειδικών εκτροφών
 - β). Ενίσχυση εκμεταλλεύσεων ελεύθερης εκτροφής

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ

Υφιστάμενη κατάσταση

Η μελισσοκομία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της πρωτογενούς παραγωγής για τη Χώρα μας. Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2010), στον κλάδο της μελισσοκομίας απασχολούνται περί τους 20.000 μελισσοκόμοι, οι οποίοι κατέχουν περί τις 1.500.000 κυψέλες (περίπου το 11,0% του συνόλου των κυψελών στην Ε.Ε.). Το 73% των κυψελών ανήκει σε επαγγελματίες μελισσοκόμους, ο αριθμός των οποίων ανέρχεται σε 7.170, ποσοστό 36% του συνόλου των μελισσοκόμων.

Η Ε.Ε είναι μόνιμα ελλειμματική σε μέλι με βαθμό αυτάρκειας 54,2%.. Η παραγωγή μελιού (Στοιχεία Eurostat 2004-2005) αγγίζει τους 169.000 τόνους προερχόμενη, κατά κύριο λόγο, από την Ισπανία (32.000 τον.) και τη Γερμανία (26.000 τον.), ενώ ακολουθούν η Ουγγαρία (19.500 τον.) και η Γαλλία με την Ελλάδα (16.000 τον.). Η Χώρα μας είναι δεύτερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση (μεταξύ των 27 κρατών μελών), μετά την Ισπανία, από απόψεως κατοχής μελισσοσμηνών (συμμετοχή περίπου 10,8% στο σύνολο των μελισσοσμηνών της ΕΕ) και παράγει κατά μέσο όρο 16.000 τον. μέλι ετησίως (σύμφωνα με στοιχεία της ΕΛ. ΣΤΑΤ. το 2006 η παραγωγή μελιού ανήλθε στους 16.571 τον.και το 2007 στους 17.690 τον.)

Το ελληνικό μέλι είναι εξαιρετικής ποιότητας με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και γεύση που αναγνωρίζονται διεθνώς. Σε αυτό συμβάλλουν πρωτίστως οι κλιματολογικές συνθήκες της χώρας μας, που είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές για την ανάπτυξη της μελισσοκομίας, καθώς και η πλούσια και ποικίλη μελισσοκομική χλωρίδα. Ανήκει στα αγροτικά μας προϊόντα που έχουν μεγάλες προοπτικές στην Ευρωπαϊκή αγορά, λαμβανομένου υπόψη ότι η Ε.Ε. είναι ελλειμματική σε μέλι με βαθμό αυτάρκειας 54,2% (Eurostat – 2005). Με βάση τα στοιχεία της Eurostat για την περίοδο 2004/2005 στην Ελλάδα καταναλώνονται 1,7 κιλά μέλι κατά κεφαλή, γεγονός που μας κατατάσσει στις πρώτες θέσεις μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. με βαθμό αυτάρκειας που αγγίζει το 87%.

Από πλευράς γεωγραφικής κατανομής, η μελισσοκομία είναι διαδεδομένη σε όλη τη Χώρα. Υπάρχουν όμως περιοχές που έχουν αυξημένο μελισσοκομικό ενδιαφέρον, όπως εκείνες των Περιφερειακών Ενοτήτων Χαλκιδικής, Καβάλας, Φθιώτιδας, Ευβοίας, Αττικής, Αρκαδίας, Ηρακλείου, Χανίων και άλλες

Επιπλέον, στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται περί τις 20 μονάδες τυποποίησης μελιού εκ των οποίων 10 ανήκουν σε Κοινοπραξίες και Συνεταιρισμούς και 10 σε ιδιώτες τυποποιητές. Η συνολική δυναμικότητά τους ξεπερνάει τους 10.000τον. ετησίως, η δε παραγωγή τους τα τελευταία χρόνια είναι περί τους 5.000 τον. ετησίως

Εκτός από το μέλι άλλα προϊόντα της μελισσοκομίας με σημαντική αξία είναι η γύρη, ο βασιλικός πολτός, η πρόπολη το κερι κ.α.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον Πίνακα 1 προκύπτει ότι στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας με τη μελισσοκομία ασχολούνται περίπου 1.495 μελισσοκόμοι, από τους οποίους 333 κατέχουν πάνω από 150 μελισσοσμήνη (οι περισσότεροι είναι οργανωμένοι στους 14 πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς) που διατηρούν 88.072 κυψέλες. Η ετήσια παραγωγή μελιού κυμαίνεται από 1.500 – 2.000 τον. (ακριβή στοιχεία για την παραγωγή μελιού σε επίπεδο Περιφέρειας, όπως και σε Εθνικό επίπεδο δεν υπάρχουν – εκτιμάται ότι κατά μέσο όρο παράγονται 10 κιλά μελιού ανά μελισσοσμήνος ετησίως). Σημειώνεται ότι ο συνολικός αριθμός των μελισσοκόμων αναφέρεται σ' αυτούς που έχουν εκδόσει νέ μελισσοκομικό βιβλιάριο, σύμφωνα με την αριθμ. 370910/14.5.2001 απόφαση του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και στη συνέχεια θεωρούν το βιβλιάριο αυτό κάθε δύο χρόνια το αργότερο, όπως ορίζει η ανωτέρω απόφαση. Υπάρχουν, όμως, μελισσοκόμοι που δεν έχουν εκδόσει νέο ή και καθόλου μελισσοκομικό βιβλιάριο. Εκτιμάται, λοιπόν, ότι ο συνολικός αριθμός των μελισσοκόμων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ξεπερνά τους 2.000, οπότε μεγαλύτερη είναι και η δυναμικότητα σε αριθμό μελισσοσμηνών (εκτίμηση του Κέντρου Μελισσοκομίας Στερεάς Ελλάδας).

Πίνακας 1 Γεωγραφική κατανομή μελισσοκομίας

Περιφερειακή Ενότητα – Περιφέρεια	Πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί	Μελισσοκόμοι	Μελισσοσμήνη (κυψέλες)	Μελισσοκόμοι > 150 Μελισσοσμήνη	Μελισσοσμήνη (κυψέλες)	Παραγωγή (μ.ό. κιλά/έτος)
Βοιωτία	4	295	26.321	54	13.763	263.210
Εύβοια	3	569	58.531	136	35.495	585.310
Ευρυτανία	2	73	7.555	15	4.196	75.550
Φθιώτιδα	4	463	47.270	103	27.700	472.700
Φωκίδα	1	95	11.090	25	6.918	110.900
Σύνολο	14	1.495	150.767	333	88.072	1.507.670

Πηγή : Στοιχεία Κέντρου Μελισσοκομίας Στερεάς Ελλάδας

Στη χώρα μας οι μεγαλύτερες ποσότητες μελιού προέρχονται από το πεύκο (55-60%), ενώ σημαντική είναι και η παραγωγή μελιού ελάτης (5-10%) και θυμαριού (15%).

Οι κυριότερες παραγωγές μελιού στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας είναι :

- **Πεύκο** από την περιοχή της Κεντρικής και Βόρειας Εύβοιας (60 – 70% της συνολικής παραγωγής).
- **Έλατο** από τις περιοχές Ευρυτανίας, Ορεινής Φωκίδας, Παρνασσού, Ελικώνα και Ορεινής Εύβοιας (5 – 15% της συνολικής παραγωγής)
- **Θυμάρι** από τις περιοχές παραλιακής Φωκίδας, Βοιωτίας και Νοτίου Εύβοιας (5 – 15% της συνολικής παραγωγής)
- **Διάφορα ανθόμελα, όπως** μέλι γλυκανίσου από την περιοχή της Ιστιαίας Εύβοιας αλλά και άλλα ανθόμελα όπως καστανιάς από την περιοχή της Δίρφυς Εύβοιας και ερείκης από την περιοχή της Νότιας Εύβοιας (υπόλοιπο ποσοστό).

Αναφορικά με τις εξαγωγές μελιού σημειώνεται ότι το ύψος των ελληνικών εξαγωγών μελιού είναι μικρό, πλην όμως οι προοπτικές πολύ μεγάλες, δεδομένου ότι το ελληνικό μέλι με την εξαιρετική του ποιότητα μπορεί να κερδίσει νέες και δυναμικές αγορές.

Γενικά πάντως, είτε ως αποκλειστική είτε ως δεύτερη απασχόληση, η μελισσοκομία είναι ένας κλάδος της αγροτικής οικονομίας που συμβάλλει σημαντικά στο εισόδημα των γεωργικών και μη οικογενειών.

Στόχοι

Γενικός στόχος: Ενίσχυση της παραγωγής μελιού και άλλων μελισσοκομικών προϊόντων

Ειδικοί στόχοι

- Αντικατάσταση των παλιών κυψελών και βελτίωση της παραγωγικότητας με σκοπό τη μείωση του κόστους παραγωγής
- Βελτίωση ποιότητας, τυποποίησης και εμπορίας του μελιού και των λοιπών μελισσοκομικών προϊόντων
- Προώθηση και προβολή του τοπικά παραγόμενου μελιού

Μέτρα – Παρεμβάσεις

- ✓ Εκτεταμένη εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης – ενημέρωσης μελισσοκόμων για τις εξελίξεις του κλάδου, την τεχνολογία και, κυρίως, την ποιότητα των προϊόντων και την εμπορία τους.
- ✓ Ενθάρρυνση των παραγωγών για αξιοποίηση του θεσμού του γεωργικού συμβούλου
- ✓ Συστηματοποίηση ελέγχων για την αποφυγή ελληνοποιήσεων μελιού
- ✓ Επέκταση των φιλοπεριβαλλοντικών μεθόδων μελισσοκομικής δραστηριότητας με πιστοποιημένα συστήματα παραγωγής (βιολογική μελισσοκομία)
- ✓ Δυνατότητα πιστοποίησης μελιού και μελισσοκομικών προϊόντων ως ΠΟΠ ή ΠΓΕ.
- ✓ Διερεύνηση δυνατότητας δημιουργίας Περιφερειακής Αγροδιατροφικής Σύμπραξης με σκοπό την ανάδειξη των σχετικών με το « καλάθι » αγροτικών προϊόντων της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας πολιτικών (ενημέρωση των καταναλωτών για τα πλεονεκτήματα κάθε παραγόμενου είδους διατροφής, σύναψη συμφωνιών για τους τρόπους προώθησης των τοπικών προϊόντων, ενημέρωση και επιμόρφωση κάθε αρμόδιου και ενδιαφερόμενου αποδέκτη, συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με ελληνικά και ξένα ιδρύματα καθώς και με κρατικά ιδρύματα και οργανισμούς στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, την έκδοση πάσης φύσεως εντύπων και διαδικτυακών αναρτήσεων, εκπόνηση μελετών και ερευνητικών προγραμμάτων με σκοπό τη διαφήμιση και διάδοση των αγροτικών προϊόντων που έχουν περιληφθεί στο « καλάθι » αγροτικών προϊόντων).
- ✓ Ενθάρρυνση σύστασης μιας ή περισσότερων ομάδων παραγωγών σε επίπεδο Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας με τους παραπάνω στόχους στις δραστηριότητές τους
- ✓ Υιοθέτηση αναγνωρισμένου εμπορικού σήματος για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (Περιφερειακή Ετικέτα Στερεάς Ελλάδας) ενταγμένο στο Εθνικό Σήμα με τοπικές αναφορές (π.χ. Ελληνικό Προϊόν – Προϊόντα Μελισσοκομίας Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας– Περιοχή ή Τόπος ή Εμπορική ονομασία)
- ✓ Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών συλλογικών ή ιδιωτικών φορέων για την ίδρυση εγκαταστάσεων τυποποίησης μελιού και μελισσοκομικών προϊόντων
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για πολύπλευρη ενημέρωση, ανάδειξη προβολή και προώθηση των προϊόντων του τοπικά παραγόμενου μελιού και των ιδιαίτερων οργανοληπτικών χαρακτηριστικών του ως αποτέλεσμα της ξεχωριστής αυτοφυής τοπικής μελισσοχλωρίδας

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων σε:

- Εκσυγχρονισμό υφιστάμενων μελισσοκομικών εκμεταλλεύσεων – Αναβάθμιση εξοπλισμού
- Δημιουργία νέων μελισσοκομικών εκμεταλλεύσεων
- Συλλογική τυποποίηση/ εμπορία

2. Μεταποίηση με στοχευμένες δράσεις

- Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών συλλογικών ή ιδιωτικών φορέων για την ίδρυση εγκαταστάσεων τυποποίησης μελιού και μελισσοκομικών προϊόντων

3. Λοιπές Δράσεις.

- Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών συλλογικών ή ιδιωτικών φορέων για την διασύνδεση του κλάδου της μελισσοκομίας με τον αγροτουρισμό.

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΑΛΙΕΙΑΣ/ΥΔΑΤΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ

Υφιστάμενη κατάσταση

Ο τομέας της Αλιείας, ο οποίος περιλαμβάνει τους κλάδους της Θαλάσσιας Αλιείας, και της Υδατοκαλλιέργειας θεωρείται σημαντικός για την παγκόσμια, ευρωπαϊκή, εθνική αλλά και την Περιφερειακή οικονομία κυρίως επειδή συμβάλλει στη διατήρηση της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής των παράκτιων & νησιωτικών περιοχών αλλά επιπλέον συμβάλλει ουσιαστικά στην εξασφάλιση ζωικών πρωτεϊνών υψηλής βιολογικής αξίας, αξιοποιεί τοπικούς πλουτοπαραγωγικούς πόρους και εξασφαλίζει θέσεις εργασίας και απασχολεί σημαντικό αριθμό ατόμων παράκτιων περιοχών.

Η αλιεία αποτελεί τις τελευταίες δεκαετίες, σε παγκόσμιο επίπεδο, έναν από τους πιο δυναμικά αναπτυσσόμενους κλάδους της βιομηχανίας τροφίμων. Η συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση αλιευτικών προϊόντων στην παγκόσμια αγορά ώθησε τα περισσότερα παράκτια κράτη σε αύξηση της δυναμικότητας των αλιευτικών τους στόλων προκειμένου να καλύψουν αυτήν την ζήτηση.

Θαλάσσια Αλιεία

Ο επαγγελματικός αλιευτικός στόλος της Ελλάδας αποτελείται από 17.146 σκάφη (στοιχεία από το Κοινοτικό Αλιευτικό Μητρώο) που αποτελούν το 21% του συνολικού κοινοτικού αλιευτικού στόλου. Από τα παραπάνω σκάφη το 90% είναι σκάφη μικρής παράκτιας αλιείας με ολικό μήκος μικρότερο από 12 μέτρα.

Ο τομέας παρουσιάζει μια σταθερότητα στην παραγωγή, τα τελευταία πέντε χρόνια, η οποία ανέρχεται στους 119.000 τόν. (στοιχεία ΥΠΟΙΑΝ) με μια αξία γύρω στα 380 εκατομ € και παρέχει τουλάχιστον 30.000 άμεσες θέσεις εργασίας, ενώ στηρίζει άλλες 20.000 πρόσθετες θέσεις σε σχετικά με την αλιεία επαγγέλματα όπως εμπόριο ψαριών, ναυπηγεία, εξοπλισμός κλπ.

Ο αλιευτικός στόλος της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Πίνακας 1) ανέρχεται σε 1.762 σκάφη αποτελεί το 10% του ελληνικού αλιευτικού στόλου με μια παραγωγή που υπολογίζεται σε περίπου σε 13.000 τόνους (11% της συνολικής παραγωγής). Η μέση ηλικία του αλιευτικού στόλου της Περιφέρειας είναι 29 έτη η συνολική ιπποδύναμη 54.214 KW και η συνολική χωρητικότητα 8.455 GT.

Πίνακας 1. Αλιευτικός Στόλος Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας

Περιφερειακή Ενότητα	Παράκτια σκάφη	Σκάφη μέσης αλιείας	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΥΒΟΙΑ	1003	89	1092
ΦΘΙΩΤΙΔΑ	396	4	400
ΦΩΚΙΔΑ	156	2	158
ΒΟΙΩΤΙΑ	112	0	112
ΣΥΝΟΛΟ	1667	95	1762

Το σύνολο των απασχολούμενων στην αλιεία στην περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας ανέρχεται περίπου στα 4.500 άτομα με μέση ηλικία περίπου 55 ετών.

Ο αριθμός των αλιευτικών σκαφών τα τελευταία χρόνια στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας μειώνεται συνεχώς λόγω των οικονομικών ενισχύσεων που δίνονται από την Ε.Ε για την μείωση του αλιευτικού στόλου. Παρά την συνεχή αυτή μείωση ο τομέας παρουσιάζει μια σταθερότητα στην παραγωγή, γεγονός που δηλώνει ότι ο αλιευτικός μας στόλος από έτος σε έτος αυξάνει την αλιευτική του προσπάθεια. Δηλαδή χρησιμοποιεί περισσότερα αλιευτικά εργαλεία και δουλεύει πιο εντατικά.

Το μέτρο της απόσυρσης των σκαφών, από μόνο του, δεν μπορεί να έχει αποτέλεσμα στην προσπάθεια της προστασίας των ιχθυοαποθέματων των θαλασσών της Περιφέρειας, από την υπερβολική εκμετάλλευσή τους. Η αναγκαιότητα επιβολής μέτρων αλιευτικής διαχείρισης είναι προφανέστατη.

Δυστυχώς όμως η αίσθηση «ανεξαρτησίας» που χαρακτηρίζει τους αλιείς μας, δεν επιτρέπει τη διαχείριση των αλιευτικών μας πόρων σε μια «συνεταιριστική» προσέγγιση.

Επιπλέον η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας όπως και το σύνολο της χώρας, έχει έναν από τους πιο σύνθετους, παγκόσμια, διαχειριστικούς στόχους για την αλιεία της, εξαιτίας του μεγάλου αριθμού θαλάσσιων ειδών, των πάρα πολλών αλιευτικών λιμένων, της μεγάλης ποικιλομορφίας θαλάσσιων οικοσυστημάτων, και της μεγάλης πυκνότητας αλιευτικής προσπάθειας (μεγάλος αριθμός σκαφών) και επιπλέον της εκτεταμένης ακτογραμμής.

Επίσης η αλιεία της χώρας μας, δεν είναι παρά μια από τις πολλές δραστηριότητες οι οποίες χρησιμοποιούν το θαλάσσιο περιβάλλον. Οι θάλασσες της Περιφέρειας βρίσκονται κάτω από μια συνεχώς αυξανόμενη πίεση από ποικίλους χρήστες (οι οποίοι πρέπει να ληφθούν υπόψη σε ένα διαχειριστικό μοντέλο), όπως η ρύπανση από τα απόβλητα που ρίχνονται στις θάλασσες (αστικά, βιομηχανικά, αγροτικά κλπ), η ερασιτεχνική αλιεία, η παράκτια ανάπτυξη του τουρισμού, οι θαλάσσιες υδατοκαλλιέργειες, η ναυτιλία, η διέλευση καλωδίων, οι ενάλιες αρχαιοτήτες κλπ. Σ' όλα τα παραπάνω δεν θα πρέπει να παραλείψουμε να προσθέσουμε και τις κλιματικές αλλαγές που παρατηρούνται τα τελευταία χρόνια σε παγκόσμια κλίμακα. Ως εκ τούτου το μέλλον της αλιείας είναι στενά συνδεδεμένο με την αναγκαιότητα ή απαίτηση της αλλαγής του συστήματος διαχείρισής της.

Υδατοκαλλιέργειες

Η Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας, τα τελευταία 25 χρόνια, ανταποκρινόμενη έγκαιρα στις διαμορφούμενες προκλήσεις και προοπτικές στην παραγωγή προϊόντων υδατοκαλλιέργειας παρουσίασε μία εντυπωσιακή -και πρωτόγνωρη σε παγκόσμιο επίπεδο- ανάπτυξη στο τομέα αυτό.

Ο πλέον δυναμικός, παραγωγικός και αποδοτικός κλάδος της υδατοκαλλιέργειας, αυτός της Θαλάσσιας Ιχθυοκαλλιέργειας, αξιοποιώντας τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα αναπτύχθηκε με ρυθμούς που σύντομα κατέστησαν την Περιφέρεια μας ως τη μεγαλύτερη παραγωγό τσιπούρας και λαβρακιού Περιφέρεια στην Ε.Ε. και στην ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ				
ΠΕΡ. ΕΝΟΤΗΤΑ	αρ.μοναδων ψαρια	αρ.μοναδων οστρακων	Συν. Επιφανεια στρ ψαρ+οστ	ετησια παραγ. δυναμικ
Φθιώτιδα	32	14	1060 (765+295)	11.890 (10.900+940)
Εύβοια	40	2	866 (767+ 68)	11. 800 (11.500+300)
Φωκίδα	15		202	4.900
Βοιωτία	10		115	2.950
ΣΥΝΟΛΟ	97	16	2243	31.540

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας παράγονται περίπου 32.000 τόνοι ψαριών από ιχθυοκαλλιέργεια αποτελώντας το 34% περίπου της συνολικής εγχώριας παραγωγής (95.000 τόνοι). Η αξία της παραγωγής ανέρχεται σε 160 εκατ € (τιμές 2011) ενώ από αυτήν την παραγωγή το 80% εξάγεται.

Οι θαλασσοκαλλιέργειες έδωσαν εντυπωσιακά αποτελέσματα, με την παραγωγή σημαντικού ύψους εγχώριου, φρέσκου και φθηνού ψαριού, αλλά και κυρίως με τη δημιουργία ενός ιδιαίτερου κοινωνικοοικονομικού χώρου ο οποίος απασχολεί άμεσα κα έμμεσα μεγάλο αριθμό εργαζόμενων, ενώ αποτελούν μια παραγωγική δραστηριότητα που συμβάλλει στην ενίσχυση του πληθυσμού των παράκτιων περιοχών.

Όλες οι προβλέψεις σχετικά με την εξέλιξη τόσο της παγκόσμιας κατανάλωσης αλιευτικών προϊόντων όσο και των υδατοκαλλιεργειών συμφωνούν σε μερικά δεδομένα όπως:

- Η Ε.Ε. εισάγει πάνω από 3 εκατομ. τόνους αλιευμάτων και σύμφωνα με τις προβλέψεις της EUROSTAT, αυτή η ποσότητα θα φτάσει τα 12 εκατομμύρια τόνους μέχρι το 2025.
- Υπάρχει αυξανόμενη ζήτηση για τα αλιευτικά προϊόντα παγκοσμίως, η οποία αναμένεται να αυξηθεί μέχρι το 2030 κατά 50%.
- Η συλλεκτική αλιεία αντιμετωπίζει συνεχώς όλο και περισσότερους περιορισμούς, και επομένως η υδατοκαλλιέργεια φαίνεται να είναι η μόνη βιώσιμη επιλογή να ικανοποιηθεί αυτή η αυξανόμενη ζήτηση.

- Σύμφωνα με το F.A.O, η παγκόσμια παραγωγή υδατοκαλλιέργειας θα πρέπει να διπλασιαστεί μέχρι το 2030 για να συμβαδίσει με την ζήτηση. Αυτό αντιπροσωπεύει, σε απόλυτους όρους, μια αύξηση σχεδόν 40 εκατομ. τόνων παγκοσμίως.

Από τα παραπάνω, είναι σαφές ότι η παγκόσμια παραγωγή υδατοκαλλιεργητικών προϊόντων θα αυξηθεί αρκετά στις ερχόμενες δεκαετίες.

Η πρόκληση για την Περιφέρειά μας είναι να συμμετέχει και αυτή στην αύξηση της παγκόσμιας παραγωγής υδατοκαλλιεργητικών προϊόντων, εξασφαλίζοντας όμως, ότι αυτή η αύξηση θα στηρίζεται σε μια αειφόρο - βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία θα έχει σαν προτεραιότητα την παραγωγή υγιών προϊόντων, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις προσδοκίες των καταναλωτών

Τα παραπάνω μας οδηγούν σε δυο βασικές παρατηρήσεις που θα πρέπει να καθοδηγήσουν την στρατηγική της Περιφέρειας στις υδατοκαλλιέργειες.

- Οι υδατοκαλλιέργειες πρέπει να αντιμετωπιστούν ως μια βιομηχανία πρωτογενούς παραγωγής η οποία παράγει υψηλής ποιότητας και υγιή τρόφιμα – τα οποία προσφέρουν τροφή στον εγχώριο και της Ε.Ε. πληθυσμό. Από τις διαφαινόμενες προοπτικές που υπάρχουν, για αύξηση των τιμών των αγροτικών προϊόντων και των ανησυχιών για την επάρκεια τροφίμων, η στρατηγική σημασία των υδατοκαλλιεργειών είναι αδιαφιλονίκητη.
- Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας πρέπει να θέσει την αύξηση της παραγωγής και των θέσεων απασχόλησης σε πρώτη προτεραιότητα, προκειμένου να αμβλυνθεί το φαινόμενο της πλήρους αναντιστοιχίας μεταξύ ηγετικής της θέσης στην ευρωπαϊκή παραγωγή, και του περιορισμένου αντίκτυπου που φαίνεται να έχει η βιομηχανία των υδατοκαλλιεργειών στην οικονομία της.

Στόχοι

Γενικός στόχος: Εξασφάλιση υψηλής ποιότητας προϊόντων αλιείας και θαλασσοκαλλιεργειών με σεβασμό του ιδιαίτερου οικοσυστήματος των θαλασσών

Ειδικοί στόχοι

- Ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση των ιχθυοαποθεμάτων των αλιευτικών πεδίων της Περιφέρειας.
- Ανάπτυξη - ενίσχυση της συλλογικότητας των αλιέων
- Υποστήριξη της υδατοκαλλιεργητικής δραστηριότητας ιδιαίτερα των θαλασσοκαλλιεργειών

Μέτρα- Παρεμβάσεις

- ✓ Υιοθέτηση νέων φιλοπεριβαλλοντικών μεθόδων ιχθυοκαλλιέργειας με πιστοποιημένα συστήματα παραγωγής.
- ✓ Προώθηση της βιολογικής ιχθυοκαλλιέργειας.
- ✓ Καθορισμός ζωνών υδατοκαλλιέργειας «Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Υδατοκαλλιεργειών (Π.Ο.Α.Υ.)», παραγωγής αλιευμάτων και προστασία των περιοχών αυτών από την επίδραση μη συμβατών δραστηριοτήτων καθώς και δημιουργία Φορέων Διαχείρισης ΠΟΑΥ
- ✓ Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών για ίδρυση νέων μονάδων μεταποίησης / τυποποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων
- ✓ Οργάνωση και λειτουργία διαδικτυακού κόμβου (Stereagro.gr) για ηλεκτρονική προβολή και προώθηση των παραγόμενων αλιευτικών προϊόντων της Περιφέρειας
- ✓ Κατάρτιση και εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου αλιευτικής διαχείρισης των κόλπων Μαλλιακού, Β. και Ν. Ευβοϊκού

- ✓ Ανάπτυξη μεθόδων και τεχνικών για τη συνεχή παρακολούθηση σε Περιφερειακό επίπεδο, των παραμέτρων της ποιότητας των υδάτων στις θαλάσσιες περιοχές.
- ✓ Σύνταξη Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για κάθε θαλάσσια περιοχή και εντατικοποίηση ελέγχων για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων

Χρηματοδότηση

1. Στοχευμένα Επενδυτικά Σχέδια με επικέντρωση των δράσεων στις ανωτέρω παρεμβάσεις
2. Μεταποίηση με στοχευμένες δράσεις
 - Ενίσχυση επιχειρηματικών/επενδυτικών πρωτοβουλιών για ίδρυση νέων μονάδων μεταποίησης / τυποποίησης και εμπορίας αλιευτικών προϊόντων
3. Λοιπές Δράσεις.

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Είναι προφανές ότι οι προτάσεις για στήριξη της αγροτικής παραγωγής από μόνες τους δε μπορούν να συμβάλλουν στην περαιτέρω ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας χωρίς παράλληλη βελτίωση των υποδομών και των άλλων υποστηρικτικών ενεργειών όπως άρση περιορισμών και βελτίωση της διοικητικής και γεωτεχνικής στήριξης.

Μόνο με μια συνολική παρέμβαση θα επιτευχθεί η καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων φυσικών πόρων, η εκμετάλλευση συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας και θα βελτιωθεί η λειτουργία της αγοράς που θα συμβάλλει στη διαφοροποίηση των κλάδων του πρωτογενή τομέα.

Σημαντική σημασία για την εξωστρέφεια του κλάδου και την κατάκτηση των αγορών διαδραματίζει ο δευτερογενής τομέας που υποστηρίζει την αγροτική παραγωγή.

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας η υφιστάμενη κατάσταση του δευτερογενούς τομέα που έχει σαν αντικείμενο την μεταποίηση, τυποποίηση, συσκευασία αγροτικών προϊόντων εμφανίζεται στους παρακάτω πίνακες.

Πίνακας 1: Δευτερογενής τομέας προϊόντων φυτικής παραγωγής

	Εύβοια	Βοιωτία	Φθιώτιδα	Φωκίδα	Ευρυτανία	Σύνολο
Ελαιοτριβεία	75	38	50	18	2	183
Τυποητήρια - Συσκευαστήρια ελαιολάδου	5	2	5	1	-	7
Βρώσιμες Ελιές	6	-	30	9	-	45
Εκκοκκιστήρια	0	6	5	0	-	11
Αλευρομηχανίες	6	16	6	3	-	
Τυποποιητήρια - Συσκευαστήρια Ξηρών σύκων & Ξηρών καρπών	14	0	4	0	-	18
Μονάδες παραγωγής Ζωοτροφών	31	14	2	1	-	48
Οινοποιεία	38	25	17	4	-	84
Βιομηχανίες επεξεργασίας βιομηχανικής τομάτας	-	2	2	-	-	4
Συσκευαστήρια οπωροκηπευτικών	13	72	8	1	-	95

Πηγή: Διευθύνσεις Αγροτικής, Οικονομίας & Κτηνιατρικής Π.Ε.

Πίνακας 2: Δευτερογενής τομέας προϊόντων ζωικής παραγωγής

	Εύβοια	Βοιωτία	Φθιώτιδα	Φωκίδα	Ευρυτανία	Σύνολο
Τυροκομεία-Γαλακτοκομικά προϊόντα	10	23	22	11	3	69
Σφαγεία	5	0	3	2	1	11
Πτηνοσφαγεία	4	2	0	1	0	7
Αλλαντοποιεία	5	0	9	1	1	16
Εγκαταστάσεις τεμαχισμού αποστέωσης νωπών κρεάτων	3	7	7	0	1	18
Εγκαταστάσεις επεξεργασίας κρέατος πουλερικών	7	3	0	0	0	10
Εγκαταστάσεις επεξεργασίας αυγού	0	1	0	0	0	1
Βυρσοδεψεία	0	0	0	5	0	5
Συσκευαστήρια Μελιού	0	0	3	2	1	6

Πηγή: Διευθύνσεις Αγροτικής, Οικονομίας & Κτηνιατρικής Π.Ε.

Πίνακας 3: Δευτερογενής τομέας αλιευτικών προϊόντων

	Αλιευτικά προϊόντα			
	Συσκευαστήρια	Κέντρα Αποστολής Οστράκων	Μεταποιητικές Μονάδες	Ιχθυόσκαλες
Εύβοια	11	2	3	1
Βοιωτία	0	0	1	0
Φθιώτιδα	9	3	2	0
Φωκίδα	4	0	0	0
Ευρυτανία	0	0	0	0

Πηγή: Διευθύνσεις Αγροτικής, Οικονομίας & Κτηνιατρικής Π.Ε.

Μέτρα – Παρέμβασης

- Ίδρυση νέων μονάδων σε παραδοσιακούς κλάδους, όπως συσκευαστήρια, μονάδες επεξεργασίας κρέατος κ.λπ.
- Ενίσχυση δημιουργίας νέας και εκσυγχρονισμός παλαιάς σφαγιοτεχνικής υποδομής για την ομαλή και κάτω από υγειονομικές συνθήκες διακίνηση της κρεατοπαραγωγής.
- Εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων υποδομών μεταποίησης σε πολλούς παραδοσιακούς κλάδους, όπως εκκοκκιστήρια, βιομηχανική ντομάτα, συσκευαστήρια, οινοποιεία, ελαιουργεία, σπορελαιουργεία, βρώσιμη ελιά κ.λπ. και στην εφαρμογή συστημάτων ποιότητας.
- Καθετοποίηση και διαφοροποίηση των παραγόμενων προϊόντων.
- Ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ των μεταποιητικών μονάδων, κυρίως μικρών οινοποιείων, ελαιουργείων και τυροκομείων.
- Στήριξη δημιουργίας μικρών μονάδων πρώτης μεταποίησης τοπικών αγροτικών προϊόντων στον αγροτικό χώρο.
- Αναβάθμιση συνθηκών συσκευασίας, ποιότητα και πιστοποίηση επιχειρήσεων

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΗΜΑ

Με βάση τα προϊόντα που έχουν ενταχθεί στο « **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα** » Πρωτογενή Τομέα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, και τους αντίστοιχους στόχους, τα προτεινόμενα μέτρα – παρεμβάσεις μπορούν να τύχουν χρηματοδότησης από διάφορες πηγές.

Στην παρούσα φάση και μέχρι το τέλος της 4^{ης} Προγραμματικής Περιόδου (4^ο Κ.Π.Σ.) οι δυνητικές πηγές χρηματοδότησης επενδυτικών δραστηριοτήτων είναι :

1. Κοινοτικές Ενισχύσεις.

Πηγές χρηματοδότησης παρεμβάσεων για επιλεγμένους τομείς/προϊόντα

A.1. Ελαιοκομικά προϊόντα

Η Κοινότητα δυνάμει του Καν (ΕΚ) 1234/2007 και του Καν(Εκ) 867/2008 χρηματοδοτεί τριετή προγράμματα εργασίας που εκπονούν οι οργανώσεις ελαιοουργικών φορέων. Η ετήσια κοινοτική χρηματοδότηση των προγραμμάτων εργασίας για την Ελλάδα ανέρχεται σε περίπου 11,1 εκ € και αφορά σε δραστηριότητες που εντάσσονται σε 5 τομείς ως ακολούθως

A	Τομέας παρακολούθησης και διοικητικής διαχείρισης της αγοράς στον κλάδο του ελαιολάδου και των επιτραπέζιων ελιών
B	Τομέας βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της ελαιοκαλλιέργειας,
Γ	Τομέας βελτίωσης της ποιότητας της παραγωγής ελαιολάδου και επιτραπέζιων ελιών
Δ	Τομέας ιχνηλασιμότητας, πιστοποίησης και προστασίας της ποιότητας του ελαιολάδου και των επιτραπέζιων ελιών, ιδίως μέσω του ποιοτικού ελέγχου των ελαιολάδων που πωλούνται στον τελικό καταναλωτή
E	Τομέας διάδοσης πληροφοριών σχετικών με τις δραστηριότητες των οργανώσεων φορέων που αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας του ελαιολάδου και των επιτραπέζιων ελιών.

Η κοινοτική ενίσχυση ανέρχεται σε 100% για τις δραστηριότητες των τομέων Α και Β, σε 100 % για επενδύσεις παγίου ενεργητικού και 75 % για άλλες δραστηριότητες στον τομέα Γ και σε 50% για τις δραστηριότητες των τομέων Δ και Ε

Απαραίτητη προϋπόθεση για να τύχουν της σχετικής χρηματοδότησης οι Οργανώσεις Ελαιοουργικών Φορέων είναι να αναγνωριστούν ως τέτοιες από την αρμόδια εθνική αρχή και να τύχει έγκρισης το τριετές πρόγραμμα εργασίας που έχουν εκπονήσει για λογαριασμό των μελών τους.

Επιπλέον σημειώνεται ότι δυνάμει του άρθρου 68 του Καν. (ΕΚ) 73/2009, οι παραγωγοί ελαιοκομικών προϊόντων μπορούν να τύχουν πρόσθετης στήριξης εφόσον καλλιεργούν και παράγουν ελαιοκομικά προϊόντα ΠΟΠ ή ΠΓΕ και τηρούν ορισμένες πρόσθετες υποχρεώσεις όπως να είναι ενταγμένοι σε Σύστημα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης (AGRO 2.1 & 2.2), ή είναι πιστοποιημένοι παραγωγοί βιολογικών προϊόντων και να παραδίδουν τον ελαιόκαρπο σε επιχειρήσεις οι οποίες είναι πιστοποιημένες για την τήρηση συστήματος ISO 22000:2005. Ο συνολικός ετήσιος προϋπολογισμός για τα έτη 2010,2011 και 2012 για την εν λόγω στήριξη ανέρχεται σε 10 εκ. € και κατανέμεται με βάση ΥΑ στους παραγωγούς βάσει των δηλωθεισών εκτάσεων

A.2. Σιτηρά

Δυνάμει του άρθρου του άρθρου 68 του Καν. (ΕΚ) 73/2009 πρόσθετης στήριξης μπορούν να τύχουν και οι παραγωγοί σκληρού σίτου υπό ορισμένες προϋποθέσεις όπως ότι εφαρμόζουν τις απαιτήσεις του προτύπου AGRO 2, κάνουν χρήση τουλάχιστον 10 κιλών πιστοποιημένου σπόρου σποράς ανά στρέμμα, τηρούν τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές πρακτικές κλπ. Ο συνολικός ετήσιος προϋπολογισμός για τα έτη 2010,2011 και 2012 για την εν λόγω στήριξη ανέρχεται σε 28 εκ. € και κατανέμεται με βάση ΥΑ στους παραγωγούς βάσει των δηλωθεισών εκτάσεων

A.3. Οπωροκηπευτικά

Βάσει του Καν (Εκ) 1234/2007 και του Καν (ΕΚ) 1580/2007 της Επιτροπής για τον τομέα των οπωροκηπευτικών, η Κοινότητα χρηματοδοτεί Επιχειρησιακά Προγράμματα Οργανώσεων Παραγωγών στον τομέα των Οπωροκηπευτικών οι οποίες έχουν αναγνωριστεί από την αρμόδια εθνική αρχή. Απαραίτητη προϋπόθεση για να τύχουν της σχετικής χρηματοδότησης οι Οργανώσεις Παραγωγών είναι να έχουν τύχει σχετικής αναγνώρισης από την αρμόδια αρχή, να έχουν συστήσει επιχειρησιακό ταμείο το οποίο τροφοδεύεται από εισφορές των μελών ή της ίδιας της οργάνωσης και από κοινοτικούς πόρους και να έχουν σχεδιάσει ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα διάρκειας τριών έως πέντε ετών το οποίο έχει δύο ή περισσότερους από τους εξής στόχους:

- προγραμματισμός της παραγωγής·
- βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων·
- προώθηση της εμπορικής αξίας των προϊόντων·
- προώθηση των προϊόντων, νωπών ή μεταποιημένων·
- περιβαλλοντικά μέτρα και μέθοδοι παραγωγής φιλικές προς το
- περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της βιολογικής γεωργίας·
- πρόληψη και διαχείριση κρίσεων.

Η κοινοτική χρηματοδοτική συνδρομή ισούται με το ποσό των χρηματικών εισφορών των μελών ή της ίδιας της οργάνωσης που έχει όντως καταβληθεί αλλά περιορίζεται στο 50% του ποσού των δαπανών που έχουν όντως πραγματοποιηθεί και δεν υπερβαίνει το 4,1 % της αξίας της παραγωγής που διαθέτει στο εμπόριο κάθε οργάνωση παραγωγών εκτός ορισμένων εξαιρέσεων

A.4 Προϊόντα αμπελοοινικού τομέα

Με βάση κανονισμό 1234/2007 αλλά και τους Κανονισμούς (ΕΚ)) 479/2008 του Συμβουλίου και 555/2008 της Επιτροπής η Κοινότητα παρέχει χρηματοδότηση για ειδικά μέτρα που προορίζονται να στηρίζουν τον αμπελοοινικό τομέα. Για το σκοπό αυτό τα ΚΜ υποβάλλουν στην Επιτροπή σχέδιο πενταετούς προγράμματος στήριξης του αμπελοοινικού τομέα που περιλαμβάνει μέτρα όπως προώθηση, αναδιάρθρωση και μετατροπή των αμπελώνων, επενδύσεις κλπ.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το μέτρο της προώθησης το οποίο αφορά οίνους με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης ή προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη ή οίνους με ένδειξη της οινοποιήσιμης ποικιλίας αμπέλου και περιλαμβάνει συμμετοχή σε εκδηλώσεις, ή εκθέσεις διεθνούς σημασίας, ενημερωτικές εκστρατείες, ιδίως για τα κοινοτικά συστήματα που αφορούν τις ονομασίες προέλευσης, τις γεωγραφικές ενδείξεις και τη βιολογική παραγωγή, μελέτες νέων αγορών, αναγκαίες για τη διεύρυνση των εμπορικών διεξόδων. Η κοινοτική συνδρομή στις δραστηριότητες προώθησης δεν υπερβαίνει το 50 % της επιλέξιμης δαπάνης. Η χρηματοδότηση παρέχεται από την Εθνική Αρχή κατόπιν έγκρισης σχεδίων προβολής σε αγορές της ΕΕ και αγορές τρίτων χωρών που υποβάλλουν ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις. Επίσης ενδιαφέρον παρουσιάζει και το μέτρο που αφορά στην αναδιάρθρωση των αμπελώνων το οποίο χρηματοδοτείται μόνο εάν τα κράτη μέλη υποβάλουν απογραφή του δυναμικού παραγωγής τους. Η στήριξη που παρέχεται για την αναδιάρθρωση μπορεί να λάβει τη μορφή αποζημίωσης των παραγωγών για τις απώλειες εισοδήματος ή συμβολή στο κόστος της αναδιάρθρωσης και της μετατροπής η οποία δεν υπερβαίνει το 50% των δαπανών αναδιάρθρωσης στις Περιφέρειες Σύγκλισης

A.5. Μέλι & μελισσοκομικά προϊόντα

Βάσει άλλων διατάξεων του Κανονισμού 1234/2007 η Κοινότητα χρηματοδοτεί Εθνικά Μελισσοκομικά Προγράμματα τα οποία εκπονούνται από την αρμόδια αρχή του ΚΜ σε στενή συνεργασία με τις

αντιπροσωπευτικές οργανώσεις και τους συνεταιρισμούς του μελισσοκομικού κλάδου και εγκρίνονται από την Επιτροπή. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν ποικίλα μέτρα όπως τεχνική βοήθεια προς τους μελισσοκόμους και τις ομάδες τους, συνεργασία με ειδικευμένους φορείς για την υλοποίηση προγραμμάτων εφαρμοσμένης έρευνας στον τομέα της μελισσοκομίας και των μελισσοκομικών προϊόντων κλπ. Το τρέχον τριετές μελισσοκομικό πρόγραμμα που εγκρίθηκε από την Επιτροπή καλύπτει την περίοδο 2011-2013 έχει συνολικό ύψος 16,6 εκ. € Η Κοινότητα συμμετέχει στη χρηματοδότηση των μελισσοκομικών προγραμμάτων μέχρι ποσοστού 50 % των δαπανών που αναλαμβάνουν τα κράτη μέλη.

A.6 Προϊόντα αλιείας/υδατοκαλλιέργειες

Κατά την 4^η Προγραμματική Περίοδο η ανάπτυξη του τομέα της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών στηρίζεται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αλιείας 2007-2013 συνολικής δημόσιας δαπάνης περίπου 275 εκ € και με βασική κοινοτική πηγή χρηματοδότησης το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα περιλαμβάνει σειρά παρεμβάσεων σε ποικίλο χωρικό επίπεδο μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται μέτρα για τον εκσυγχρονισμό του αλιευτικού στόλου, για παραγωγικές επενδύσεις σε υδατοκαλλιέργειες, μεταποίηση και εμπορία προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας και μέτρα προβολής/προώθησης.

2. Εθνικό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013

- Πρόγραμμα « Αλέξανδρος Μπαλατζίης ».

Πηγές χρηματοδότησης παρεμβάσεων για πολλούς τομείς/προϊόντα

A. Εθνικό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013

Δυνάμει του Καν (ΕΚ) 1698/2005 έχει σχεδιαστεί και υλοποιείται κατά την 4^η Προγραμματική Περίοδο το Εθνικό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, με δημόσια δαπάνη που ανέρχεται στο ποσό των 5,3 δις € περίπου και το οποίο περιλαμβάνει πλήθος συγχρηματοδοτούμενων μέτρων για δράσεις αγροτικής ανάπτυξης. Μεταξύ αυτών ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε συσχέτιση με τις προτάσεις μέτρων-παρεμβάσεων που περιλαμβάνονται στο «καλάθι» της Περιφέρειας έχουν τα εξής Μέτρα :

Μέτρο 111 Επαγγελματική κατάρτιση και δράσεις ενημέρωσης

Μέτρο 112 Εγκατάσταση νέων γεωργών

Μέτρο 114 Χρήση συμβουλευτικών υπηρεσιών

Μέτρο 121 Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων

Μέτρο 123 Προστιθέμενη αξία των γεωργικών και δασοκομικών προϊόντων

Μέτρο 132 Συμμετοχή γεωργών σε συστήματα για την ποιότητα τροφίμων

Μέτρο 133 Δραστηριότητες ενημέρωσης και προώθησης

B.2. Προγράμματα προώθησης & ενημέρωσης

Η Κοινότητα δυνάμει του Καν (ΕΚ) 3/2008 και του Καν (ΕΚ) 501/2008 χρηματοδοτεί την υλοποίηση προγραμμάτων για την ενημέρωση και προώθηση των γεωργικών προϊόντων και τον τρόπο παραγωγής τους, καθώς και για τα προϊόντα διατροφής με βάση γεωργικά προϊόντα, τόσο εντός της ΕΕ όσο και σε αγορές τρίτων χωρών.

Τα προγράμματα υποβάλλονται στις αρμόδιες εθνικές αρχές όπου και αξιολογούνται καταρχήν και εν συνεχεία διαβιβάζονται στην Επιτροπή για οριστική αξιολόγηση και έγκριση. Τα προγράμματα αυτά υλοποιούνται από επαγγελματικές ή διεπαγγελματικές οργανώσεις αντιπροσωπευτικές των επιμέρους κλάδων και μπορεί να καλύπτουν διάφορα προϊόντα όπως βόειο και χοίρειο κρέας, κρέας πουλερικών ποιότητας, γαλακτοκομικά

προϊόντα, ελαιόλαδο και επιτραπέζιες ελιές, αλκοολούχα ποτά με ειδική γεωγραφική ή παραδοσιακή ένδειξη, νωπά και μεταποιημένα οπωροκηπευτικά, μεταποιημένα προϊόντα με βάση τα σιτηρά και το ρύζι, προϊόντα ΠΟΠ/ΠΓΕ/ΕΠΙΠ, προϊόντα της βιολογικής γεωργίας κ.α. Η χρηματοδοτική στήριξη της Κοινότητας ανέρχεται στο 50% του προϋπολογισμού του εγκριθέντος προγράμματος ενώ η εθνική ενίσχυση που μπορεί να φθάσει στο 30% του προϋπολογισμού του προγράμματος.

3. Νέος Επενδυτικός Νόμος 3908/2001

Είναι δυνατή η ενίσχυση επενδυτικών δραστηριοτήτων του πρωτογενή τομέα και μέσα από το νέο επενδυτικό νόμο 3908/2011.

Για τη νέα Προγραμματική περίοδο (2013- 2020) και μετά την οριστικοποίηση του τελικού κειμένου για την Αγροτική Ανάπτυξη το παρόν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (τελική μορφή) θα προσαρμοστεί στις νέες κατευθυντήριες πολιτικές του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.